

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Облік, аналіз і контроль розрахунків з податку на додану вартість

Допущено до захисту перед ЕК
рішенням кафедри обліку та
аудиту, протокол № 10
від «15» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., доц. Засадний Б.А.

Студентки 2 курсу магістратури
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
денної форми навчання
Яндульської Юлії Сергіївни

(підпис студентки)

Засвідчую, що в цій випускній
кваліфікаційній роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних
посилань

(підпис студентки)

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Мельник Тетяна Григорівна

(підпис)

Київ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Податок на додану вартість в системі оподаткування: економічна сутність та визначення	8
1.2. Основні елементи податку на додану вартість та їх характеристика	14
1.3. Законодавчо-нормативне забезпечення бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю податку на додану вартість	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА І ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	26
2.1. Методи обліку та розкриття інформації у звітності підприємства про податок на додану вартість	26
2.2. Організація бухгалтерського обліку і звітності з податку на додану вартість	34
2.3. Методи та процедури контролю податку на додану вартість	39
2.4. Вдосконалення обліку, звітності і контролю з податку на додану вартість на основі гармонізації та стандартизації	46
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	49
3.1. Методи та організація економічного аналізу податку на додану вартість	49
3.2. Оцінка впливу податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність підприємства	56
3.3. Використання результатів аналізу податку на додану вартість для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень підприємством ..	62
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена тим, що основною статтею доходів до державного бюджету є податки, а податок на додану вартість (ПДВ) є домінуючим серед непрямих податків, з питомою вагою надходження до Державного бюджету упродовж 2014-2021 рр. близько 40 %, що свідчить про те, що ПДВ є найбільш бюджетоутворювальним податком.

В обліку розрахунків з ПДВ виникають певні питання та суперечності щодо правильного застосування норм, визнання в обліку сум податкових зобов'язань та кредиту, порядку їх відображення і сплати тощо. Питання ефективності застосування ПДВ є актуальними в контексті висвітлення особливостей його справляння та адміністрування податкових платежів.

Проблематика зниження податкового навантаження з ПДВ на основі проведеного економічного аналізу та врахування норм чинного податкового законодавства є актуальною, оскільки механізм податкового планування підприємства, є ключовим чинником оптимізації справляння загальнодержавних податків, у тому числі ПДВ, з огляду на те, що його питома вага є достатньо значною у загальній структурі податкових платежів більшості підприємств України. Для того, щоб уникнути фінансових втрат у формі штрафних санкцій, які можуть бути нараховані контролюючими органами у ході здійснення процедур зовнішнього контролю при виявленні контролюючими органами помилок в нарахуванні чи сплаті ПДВ, підприємство повинно проводити самостійно внутрішній контроль за сплатою податків.

Питанням теоретико-методологічних і практичних аспектів щодо організації контролю розрахунків з ПДВ в системі бухгалтерського та податкового обліку приділяли увагу такі дослідники, як: О.В. Будько, Н.О. Гура, О.В. Довгань, Н.І. Дорош, Т.Г. Мельник, Г.В. Мисака, О.А. Петрик, І.П. Склярчук, Є.А. Феценко, В.Г. Швець та інші науковці.

Питання формування бухгалтерського обліку ПДВ на тему введення електронного адміністрування ПДВ розглядали у своїх працях В.О. Ганусич, А.О. Цибульова. Актуальні проблеми та напрями удосконалення обліку розрахунків з ПДВ досліджували О.І. Малишкін, Л.М. Очеретько, М.М. Шигун. Шляхи підвищення ефективності аудиторського контролю розрахунків за ПДВ розробляли Д.І. Дема, К.Ю. Логвінова. Механізм впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність суб'єктів вивчали О.В. Войтків та І.Б. Хома.

Проблематика, пов'язана з використанням ПДВ та його роллю у системі оподаткування, а також із окремими питаннями щодо застосування цього податку та механізму його справляння, є предметом дослідження вітчизняних науковців та практиків, зокрема В.П. Андрущенко, В.В. Буряковського, В.Д. Волканова, О.Д. Василика, О.В. Данілова, Т.І. Єфименко, М.П. Кучерявенко, І.О. Луніної, С.В. Львовичкіна, С.В. Онишко, В.М. Опарніна, В.М. Пинзеника, А.М. Соколовської, В.М. Суторміної, В.М. Федосова та ін. Теоретичні та практичні аспекти оптимізації податкового навантаження вивчалися в працях видатних вітчизняних економістів, серед яких Я.В. Греца, О.Т. Замасло, А.Я. Кізима, А.І. Крисоватий. У своїх наукових роботах вони розглядали питання ефективного використання податкових інструментів, розвитку економіки та стимулювання підприємництва шляхом оптимального планування податкових платежів. Висновки досліджень вказують на необхідність удосконалення механізмів оподаткування та забезпечення максимальної користі для держави та бізнесу.

Питання удосконалення обліку та звітності, контролю розрахунків з ПДВ у світлі сучасних законодавчих змін залишаються актуальними та потребують подальшого наукового вирішення. Ці обставини зумовлюють актуальність теми роботи.

Метою дослідження є систематизація та узагальнення теоретико-методичних засад обліку, контролю та аналізу розрахунків з ПДВ і формулювання практичних рекомендацій щодо їх удосконалення і підвищення ефективності ПДВ.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність ПДВ, обґрунтувати роль податку в системі оподаткування;
- визначити елементи ПДВ в системі оподаткування;
- дослідити нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку, контролю та економічного аналізу ПДВ;
- охарактеризувати особливості формування обліку та звітності з ПДВ, форми, методи та принципи об'єкту оподаткування;
- розглянути методику організації бухгалтерського обліку ПДВ та порядок складання фінансової та податкової звітності з ПДВ;
- визначити методи та процедури контролю ПДВ;
- визначити напрями удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ на основі гармонізації та стандартизації;
- дослідити методи економічного аналізу операцій з ПДВ та оцінити ефективність його справляння в Україні;
- проаналізувати ефективність справляння сум ПДВ та їх вплив на фінансову діяльність суб'єктів господарювання;
- сформулювати рекомендації для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень на основі результатів проведеного економічного аналізу.

Об'єктом дослідження є розрахунки з ПДВ та господарські операції пов'язані з його нарахуванням, сплатою і відображенням у фінансовій та податковій звітності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методологічних та практичних аспектів обліку, аналізу і контролю розрахунків з ПДВ.

Інформаційною базою написання роботи є нормативно-законодавчі акти з обліку та контролю, з питань адміністрування ПДВ (кодекси, закони, міжнародні та національні стандарти, накази, постанови та розпорядження), аналітичні матеріали Державної податкової служби України, Державної казначейської служби України, Рахункової палати, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, монографії вітчизняних і зарубіжних фахівців за напрямком обліку, аналізу й контролю розрахунків з ПДВ, наукові публікації та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, первинні документи та фінансова звітність ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», оприлюднені дані в мережі Інтернет за обраною тематикою роботи.

Для досягнення поставленої мети у випускній кваліфікаційній роботі магістра були використані загальнонаукові та специфічні методи пізнання, а саме: аналіз, синтез, порівняння, групування, моделювання, системний підхід, методи індукції та дедукції, узагальнення, методи економічного аналізу та інші. При дослідженні становлення та розвитку ПДВ використано історичний метод. Визначення поняття «податок на додану вартість» та трактування його науковцями, вивчення та систематизація нормативно-правової бази регулювання обліку, аналізу та контролю ПДВ, його відображення на рахунках бухгалтерського обліку здійснено за допомогою методу теоретичного узагальнення та системного підходу. Для оцінки фіскальної ефективності застосування ПДВ, аналізу ефективності його справляння в Україні, дослідження впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання використані статистичні та економіко-математичні методи. Наочне представлення статистичних даних та побудова схем відображення теоретичного матеріалу здійснено з використанням табличного і графічного методів дослідження. На підставі отриманих результатів аналізу з використанням методу системного аналізу на науковій абстракції були сформульовані загальні висновки.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел.

У першому розділі досліджено історичні умови виникнення та розвитку ПДВ в процесі еволюції облікової науки, розкрито зміст поняття «податок на додану вартість» та систематизовано підходи до визначення цієї економічної категорії вітчизняними та зарубіжними вченими, охарактеризовано основні елементи ПДВ, проаналізовано нормативно-правове забезпечення обліку ПДВ.

У другому розділі описано форми, методи та принципи об'єкту оподаткування з ПДВ, розглянуто формування обліку розрахунків з бюджетом за ПДВ, порядок складання фінансової та податкової звітності з ПДВ, охарактеризовано методи та процедури контролю ПДВ, проаналізовано сучасний стан, проблеми і особливості механізму справляння ПДВ в Україні, а також сформульовано можливі напрями удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ на основі гармонізації та стандартизації.

У третьому розділі узагальнено основні критерії оцінки фіскальної ефективності застосування ПДВ та проаналізовано ефективність його справляння в Україні, досліджено оцінку впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та на основі результатів проведеного економічного аналізу запропоновано рекомендації для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

У висновках сформульовано узагальнену інформацію стосовно запропонованих рекомендацій щодо підвищення ефективності обліку, аналізу та контролю розрахунків з ПДВ, запровадження яких дозволило б покращити ведення бізнесу на вітчизняних підприємствах.

Загальний обсяг випускної кваліфікаційної роботи магістра становить 70 сторінок друкованого тексту, включає 14 таблиць на п'ятнадцяти сторінках, 37 рисунків (схем, графіків та діаграм) на тридцяти семи сторінках. Додатків 36 на сто шести сторінках. Список використаних джерел налічує 157 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Податок на додану вартість в системі оподаткування: економічна сутність та визначення

Відповідно до ст. 8 Податкового кодексу України (ПКУ) [1]: Україна має систему податків та зборів, які встановлюються на загальнодержавному та місцевому рівнях (рис. 1.1). Ці податки та збори становлять значний внесок до бюджету країни, і відповідальні за забезпечення виконання різноманітних соціальних та економічних функцій держави.

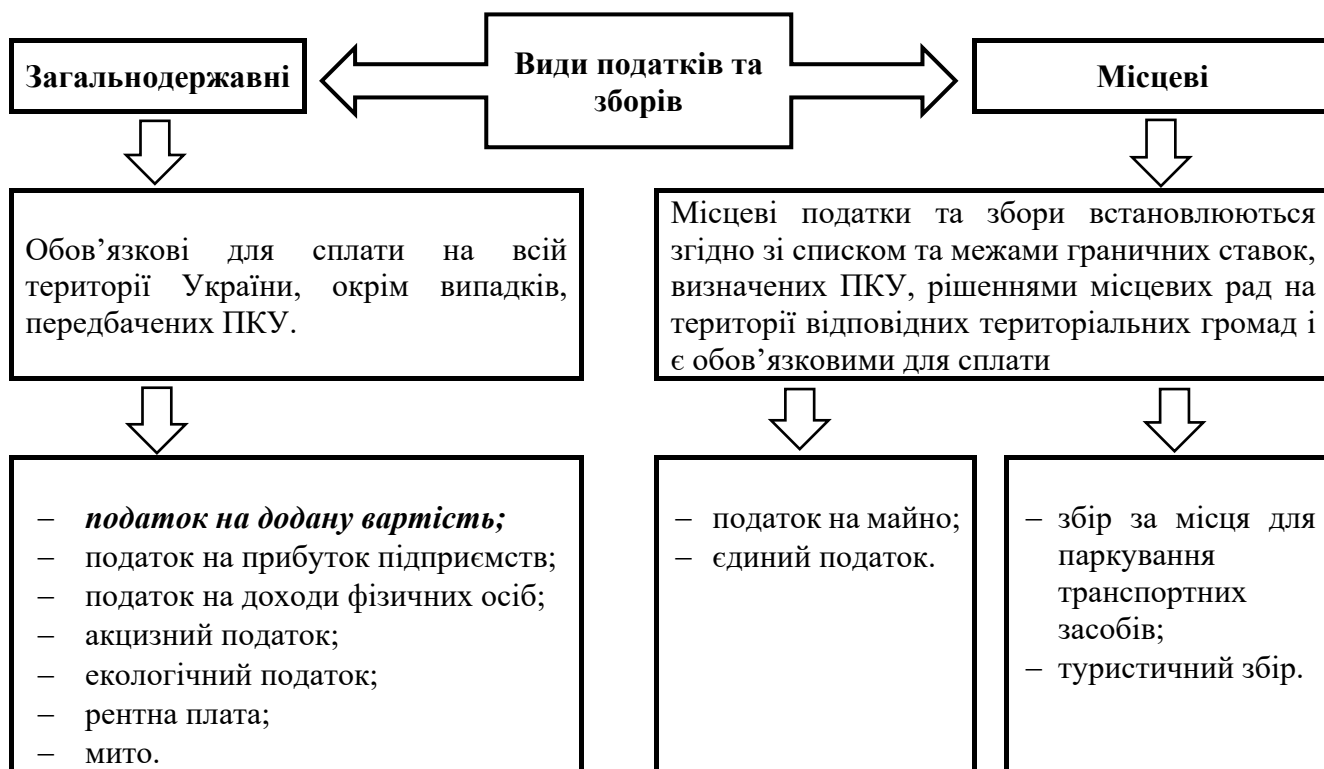

Рис. 1.1. Види податків та зборів.

Джерело: складено автором на основі даних [1, ст. 8-10].

Відповідно до чинного законодавства в Україні існує дві системи оподаткування: загальна та спрощена. При цьому, спрощена система оподаткування поділяється на чотири групи єдиного податку, для кожної з яких встановлені свої вимоги та обмеження (Додаток Б). При загальній системі оподаткування суб'єкт господарювання може бути платником таких податків та

зборів: податок на прибуток (18%), податок на доходи фізичних осіб (18%), військовий збір (1,5%), єдиний соціальний внесок (22%), ПДВ, земельний податок, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата та інші.

Закон України «Про правовий режим воєнного стану», який було введено з 24.02.2022 року, має важливе значення для оподаткування в Україні. Згідно з цим законом були внесені зміни до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану. Це призвело до того, що платники загальної та спрощеної системи оподаткування повинні враховувати певні особливості, пов'язані зі сплатою податкових зобов'язань на цей період. Відтак, для забезпечення дотримання законодавства, важливо враховувати зміни, що відбулися в зв'язку з введенням режиму воєнного стану в Україні.

Визначення податку на додану вартість надається в ПКУ. Це непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ (пп. 14.1.178 п. 14.1 ст. 14) [1; 105, с. 83]. Це створює можливість для науковців висловлювати свої думки щодо визначення сутності ПДВ (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення поняття «податок на додану вартість»

Автор	Визначення
Сидоренко Р.В.	податок на додану вартість є одним з найбільш прогресивних непрямих податків, який в умовах ринкової економіки є найбільш ефективним [105].
Семененко Т.М.	податок на додану вартість – це непрямий податок, який є частиною новоствореної вартості товарів (робіт, послуг), яка формується на кожному етапі виробництва, обігу та включається до ціни товару і сплачується кінцевим споживачем [103].
Світовий О.М.	податок на додану вартість – зводиться до сплати цього податку продавцем товарів, робіт, послуг з тієї вартості, що додається до вартості придбаних матеріалів та послуг [102].
Лесько М.В.	ПДВ – фіскальний податок, що стягується на стадії виробництва і руху товарів із суми доданої вартості незалежно від фінансових результатів господарської діяльності [85].
Подолянчук О.А.	ПДВ – непрямий загальнодержавний податок, який є складовою ціни товарів і послуг та включає податкові зобов'язання щодо постачання товарів (послуг), податковий кредит щодо постачання товарів (послуг) та зобов'язання перед бюджетом з ПДВ [101].
Черва А.А.	ПДВ – це непрямий податок, що є частиною новоствореної вартості, яка утворюється на кожному етапі виробництва або обігу, його сума входить до продажної ціни на товари (роботи, послуги) і сплачується кінцевим споживачем [116].

Джерело: складено автором на основі даних [85, 101-103, 105, 116].

Щоб нарахування та сплата податків було раціональною, необхідно аналізувати вплив різних факторів, включаючи історію виникнення податків. Одним з найважливіших податків є ПДВ, який зараз використовується в багатьох країнах Європи [80]. Історія становлення цього податку може бути поділена на кілька етапів (табл. 1.2), включаючи початок його використання в регіональних і національних контекстах, а також його стабілізацію як універсального податку на рівні держави. Аналізуючи історію ПДВ у світі, можна зробити висновки про те, як цей податок розвивався, і врахувати ці знання при обґрунтуванні механізму нарахування та сплати податку.

Таблиця 1.2

Етапи становлення ПДВ у світі

Етап	Період, роки	Сутність
I	1918 – 1953 рр.	зародження ідеї ПДВ
II	1954 – 1966 рр.	введення та гармонізація ПДВ в країнах ЄС
III	1967 – 1990 рр.	впровадження ПДВ в Латинській Америці, Центральній та Західній Європі
IV	1990 – 2000 рр.	поширення ПДВ в Азії, Східній Європі та Австралії
V	від 2001 р. до сьогодні	гармонізація законодавства та удосконалення механізму адміністрування ПДВ в країнах світу, зокрема в країнах-членах ЄС

Джерело: складено автором на основі даних [77].

1 січня 1992 року в Україні було введено ПДВ згідно зі Законом України «Про податок на додану вартість» від 20 грудня 1991 року [71, с. 41]. Однак, з того часу податкове законодавство України зазнало значних змін, зокрема, щодо ПДВ. Введення нових правових норм до української системи оподаткування, зокрема щодо ПДВ, почалося з прийняттям ПКУ від 02.12.2010 року, що призвело до більш чіткої та детальної правової регламентації [71, с. 62]. Головною метою таких змін була гармонізація національної податкової системи України з європейськими стандартами та нормами, а також підвищення конкурентоспроможності країни у контексті інтеграції в Європейський Союз.

Результати проведеного дослідження динаміки податкових надходжень до Державного бюджету України в розрізі податків, наведеного в Додатку А, свідчать

про те, що ПДВ є найбільш бюджетоутворювальним податком, питома вага його надходжень до Державного бюджету протягом 2014-2021 рр. (рис. 1.2 та рис. 1.3) становить близько 40 %.

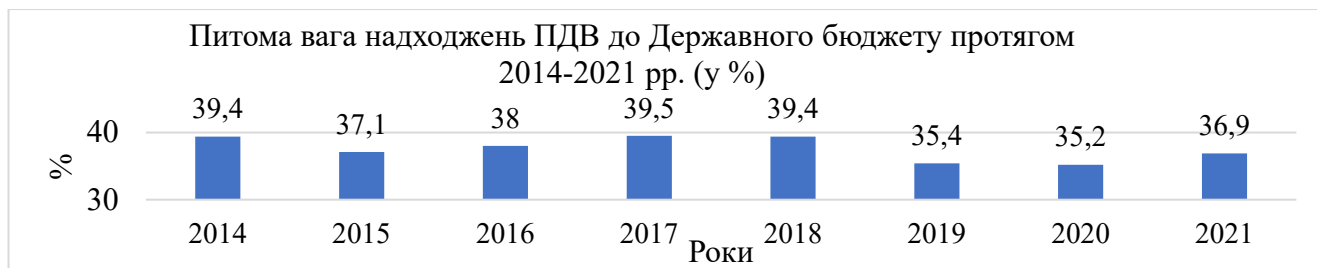

Рис. 1.2. Питома вага надходжень ПДВ до Державного бюджету протягом 2014-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [121, 150-154].

Рис. 1.3. Структура податкових надходжень до Державного бюджету України в розрізі податків за 2018-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [121, 150-154].

ПДВ – це один з найбільш значущих непрямих податків, що забезпечує значну частину надходжень до бюджету держави. Його роль в бюджетній системі полягає в забезпеченні фіскальної стабільності та фінансової підтримки державних програм та проектів. До того ж, ПДВ має важливу економічну функцію, яка полягає в забезпеченні стимулювання підприємницької діяльності та економічного зростання. Це можливо завдяки його ролі в контролі за ціновою політикою підприємств та стимулюванні зменшення витрат на виробництво, що дозволяє збільшувати конкурентоспроможність продукції на ринку. Таким чином, ПДВ має важливе значення як для фіскальної, так і для економічної стабільності країни.

ПДВ відіграє ключову роль у фіскальній політиці, оскільки має значний вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств та їхній фінансовий стан. Такий податок має не лише переваги, а й недоліки (табл. 1.3), які можуть бути зменшені за допомогою відповідної податкової політики.

Таблиця 1.3

Переваги та недоліки податку на додану вартість

Переваги:	Недоліки:
<ul style="list-style-type: none"> + Відсутність кумулятивного ефекту та подвійного оподаткування, що забезпечує чітку та прозору систему оподаткування + Включення всіх учасників ланцюжка товароруху в систему сплати податку, що дозволяє збирати кошти до бюджету на кожному етапі руху товарів від виробника до кінцевого споживача + Регулювання розміру цін та заробітної плати відповідно до змін у рівні ПДВ + Ритмічне та прогнозоване надходження коштів до бюджету, що забезпечує стабільність фінансової системи + Можливість стимулювати ріст цін на товари та послуги шляхом збільшення рівня ПДВ + Включення механізмів взаємної перевірки платниками податків, що знижує ризик податкових шахрайств та забезпечує точність декларування та сплати податків + Забезпечення можливості контролювати зростання цін на товари та послуги шляхом регулювання рівня ПДВ + Стимування кризи перевиробництва та регулювання процесів споживання за рахунок податкової політики на рівні ПДВ 	<ul style="list-style-type: none"> – Виробництво товарів може бути ускладнене на деяких етапах – Високі ставки податків можуть стимулювати інфляцію – Система нарахування та сплати податку може бути складною – Податок може мати регресивний вплив на малозабезпечені верстви населення – Професійна підготовка працівників податкової служби є необхідною – Недосконала система оподаткування та обліку ПДВ може сприяти ухиленню від сплати податків – Відсутність прозорої системи надходжень до бюджету може призвести до бюджетної заборгованості

Джерело: складено автором на основі даних [114, 115].

ПДВ виконує ряд важливих функцій, зокрема фіскальну, регулюючу та стимулюючу (рис. 1.4).

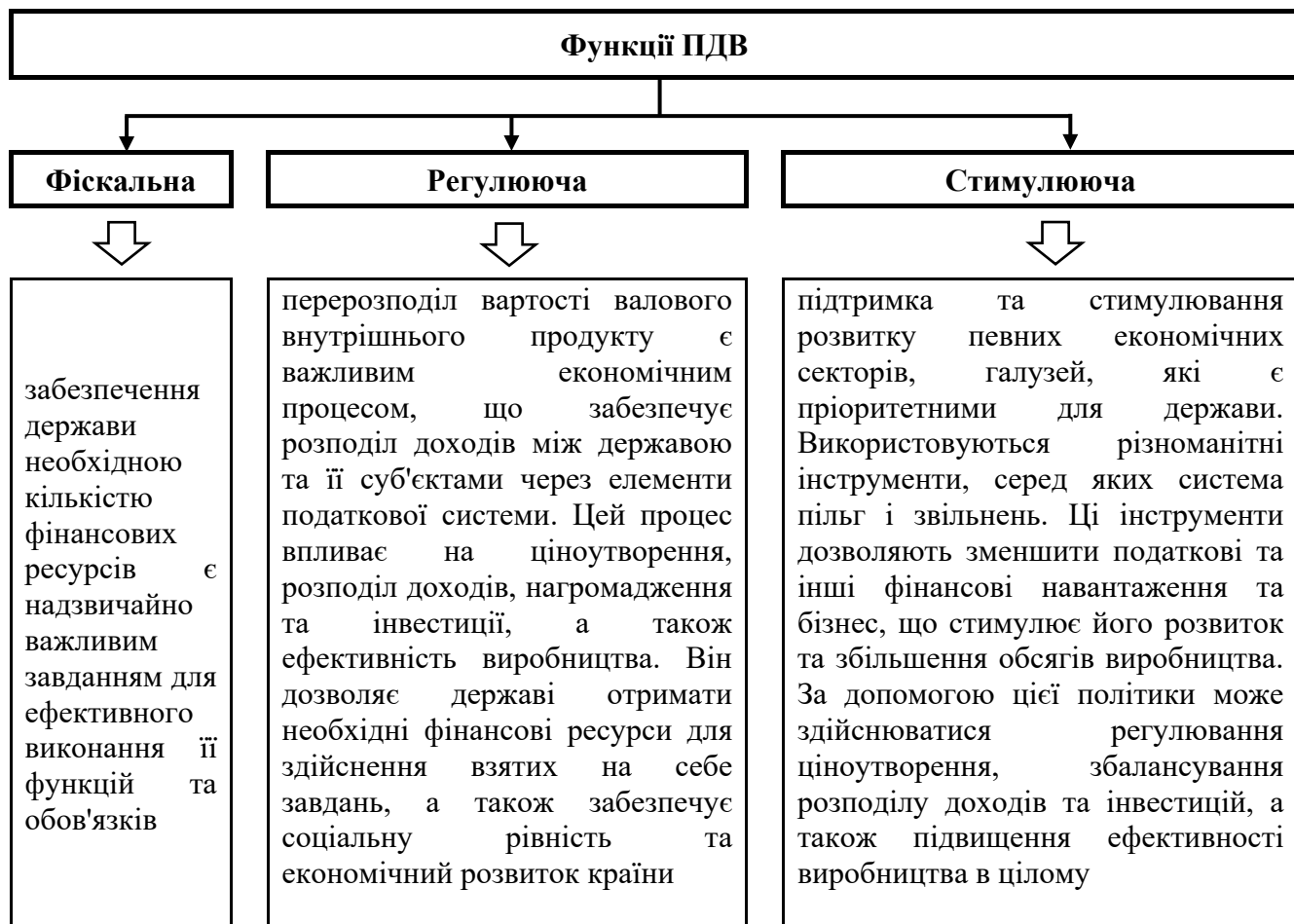

Рис. 1.4. Функції податку на додану вартість

Джерело: складено автором на основі даних [115].

За економічним змістом непрямі податки, зокрема, ПДВ – це внесок кожного платника податків у фінансову стабільність держави та є джерелом наповнення бюджету і фінансування соціальних програм.

Отже, ПДВ – це податок, закладений у вартість товару при його виробництві/створенні та сплачується всіма споживачами цих товарів/робіт на митній території нашої держави і, по суті, є непрямим податком, що справляється на всіх етапах від виробництва до фінальної реалізації товару. Зазначений факт сприяє розподілу цього податку між всіма споживачами та гарантує стабільне наповнення Держбюджету.

1.2. Основні елементи податку на додану вартість та їх характеристика

Основними елементами ПДВ є: об'єкт оподаткування, платники податку, база оподаткування, податковий кредит (ПК), податкове зобов'язання (ПЗ), ставки податку, податкова звітність, податкові пільги (рис. 1.5).

Основні вимоги щодо справляння ПДВ регламентовано розділом V ПКУ, де зазначено основних платників, об'єкти оподаткування ПДВ, особливості визначення бази оподаткування за окремими операціями із застосуванням відповідних ставок ПДВ, момент визнання ПЗ та права на ПК з ПДВ, а також загальний алгоритм визначення суми ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету (відшкодуванню з бюджету) за відповідний звітний період згідно вимог ПКУ.

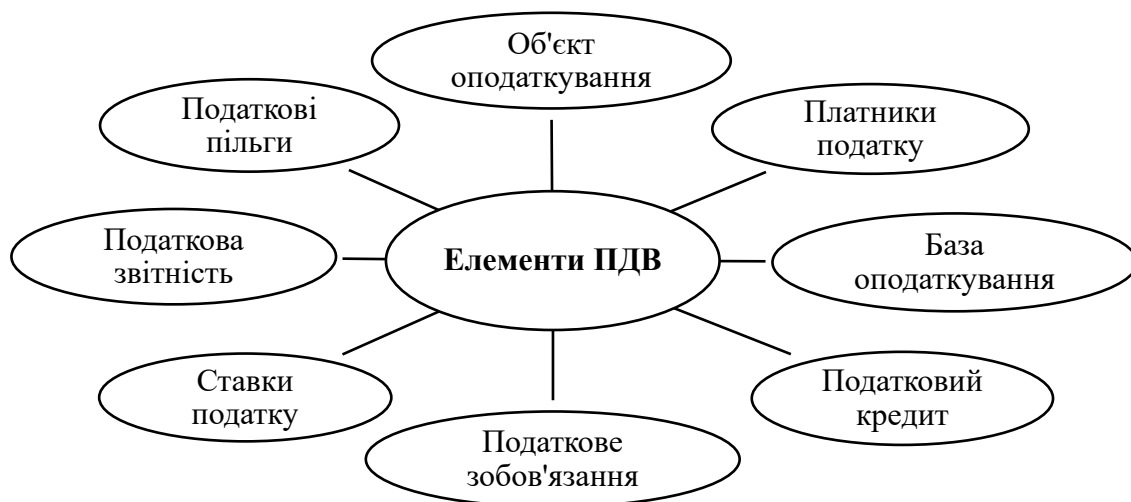

Рис. 1.5. Основні елементи податку на додану вартість

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Для цілей оподаткування ПДВ у ст. 180 ПКУ визначені платники ПДВ (Додаток В).

Суб'єкти господарювання можуть зареєструватися платником ПДВ добровільно (за заявою), або ж в обов'язковому порядку. Порядок реєстрації, анулювання реєстрації та перереєстрації платників ПДВ (рис. 1.6) визначено нормами ПКУ [1] та Положення [15].

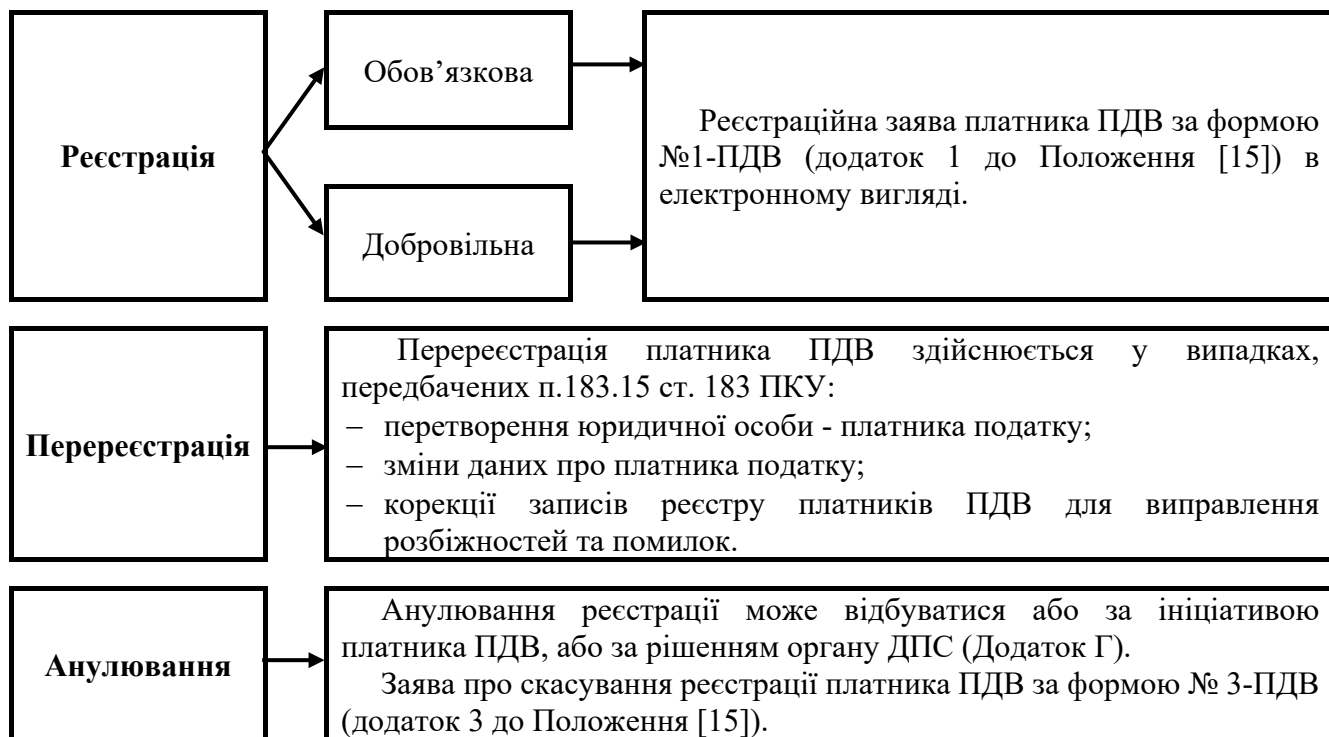

Рис. 1.6. Реєстрація, анулювання реєстрації та перереєстрація платників ПДВ
Джерело: складено автором на основі даних [1, 7, 15, 124].

Обов'язковій реєстрації платником ПДВ згідно з п.181.1 ПКУ підлягають особи (окрім платників єдиного податку I-III групи), які протягом останніх 12 місяців сукупно отримали від постачання товарів чи надання послуг (без врахування ПДВ) понад 1 млн. грн.

Крім юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, обов'язковій реєстрації (з урахуванням граничного обсягу операцій) підлягають особи, що зазначені в Додатку Д.

Дані щодо платників ПДВ зберігаються у спеціальному Реєстрі, який веде і оприлюднює Державна податкова служба України (ДПС). Зареєстрованим платником ПДВ особа вважається з дати внесення до Реєстру та припиняє ним бути після відповідного анулювання запису.

Строки подання заяви на реєстрацію платником ПДВ наведено в Додатку Е.

До об'єктів оподаткування відносяться операції платників податку з:

- постачання товарів/послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до статті 186 ПКУ, в т.ч. стосовно передачі прав власності в галузі кредитування та лізингу;
- ввезення/вивезення/переміщення товарів на/з митну/ої територію/ї України [2];

– послуги з міжнародних перевезень [1, ст.185].

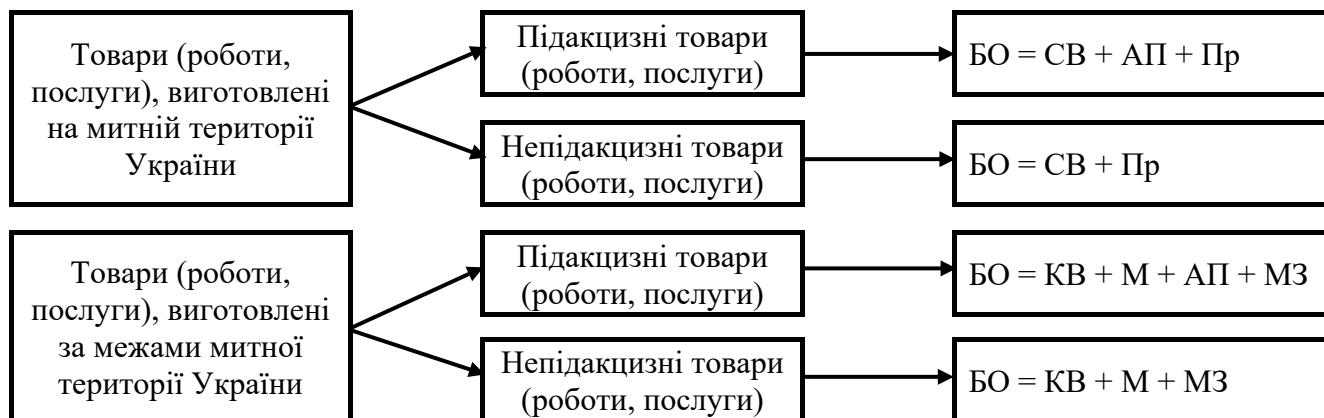
Загальна база оподаткування товарів та послуг включає їх договірну вартість (в т.ч. загальнодержавні податки/збори), за винятком акцизного податку на роздрібну торгівлю підакцизними товарами, обов'язкового державного пенсійного страхування на стільниковий рухомий зв'язок, ПДВ та акцизу на етиловий спирт для виробництва лікарських засобів та компонентів крові і препаратів з них (окрім еліксирів та бальзамів).

База оподаткування операцій не може бути нижче*:

- ціни придбання таких товарів/послуг;
- звичайних цін постачання самостійно виготовлених товарів/послуг;
- балансової (залишкової) вартості операцій з постачання необоротних активів (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни).

**Не стосується товарів (послуг), ціни на які регулюються державою; газу для потреб населення та електричної енергії [1, ст.188].*

База оподаткування змінюється в залежності від того, чи товари (роботи, послуги) виготовлені на митній території України, чи за її межами [103], що показано на рис. 1.7:

де: БО – база оподаткування; СВ – собівартість; АП – акцизний податок; Пр – прибуток; KB – контрактна вартість; М – мито; МЗ – митний збір.

Рис. 1.7. Розрахунок бази оподаткування податку на додану вартість

Джерело: складено автором на основі даних [1, 103].

Податкове зобов'язання – це сума ПДВ, що нараховується або отримується платником податку за певний звітний (податковий) період. Ця сума може включати

кошти, отримані через податкові пільги, які не були використані згідно з призначенням або були надані з порушенням встановленого ПКУ порядку [1, ст. 14]. Дати виникнення ПЗ, відображені у Додатку Ж.

Податковий кредит – це сума, на яку платник податку може скоригувати загальну суму ПЗ звітного періоду [1, ст. 14]. Ця сума визначається як ПДВ, який був сплачений у складі вартості товарів (послуг), придбаних або отриманих платником податку у звітному періоді. Операції, при яких виникає право на ПК схематично відображені на рис. 1.8.

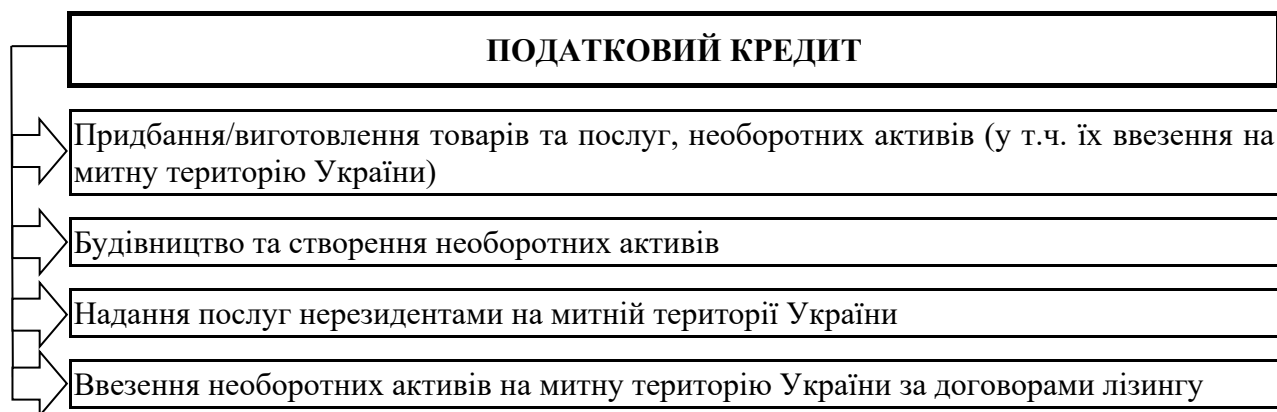

Рис. 1.8. Формування податкового кредиту

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Датою виникнення права на ПК є дата події, яка сталася раніше: дата списання грошових коштів з банківського рахунку платника на оплату товарів/послуг; дата отримання платником товарів/послуг, що підтверджується податковою накладною, зареєстрованою в ЄРПН.

Суми ПДВ, які включаються до ПК, обов'язково мають бути підтверджені податковими накладними (ПН). Форма і порядок заповнення ПН затверджуються центральним органом ДПС. Невірно оформлена ПН є підставою для невизнання ПК у покупця, однак не означає анулювання ПЗ у особи, яка невірно оформила ПН.

Окремі випадки формування ПК представлені в табл. 1.4.

ПДВ справляється за такими ставками: 20%, 0%, 7% та 14%. Операції, що підлягають оподаткуванню за наведеними ставками представлені в Додатку И.

На дату виникнення ПЗ платник податку зобов'язаний скласти ПН у порядку, визначеному законодавством, зареєструвати її у встановлений ПКУ термін в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) [1, ст. 201].

Дати формування податкового кредиту з ПДВ

Операція	Дата формування ПК з ПДВ
Ввезення товарів на митну територію України та надання послуг нерезидентом на митній території України	Дата сплати (нарахування) податку за податковими зобов'язаннями відповідно до п. 187.8 ст. 187 ПКУ
Операції фінансового лізингу	Дата фактичного отримання орендарем об'єкта фінансового лізингу
Операції, які здійснюються на підставі довгострокових контрактів	Дата фактичного отримання замовником виконаних робіт відповідно до акту
Постачання (придбання) товарів та послуг, для яких встановлено контрольні прилади обліку	Наявність постачання (придбання) товарів/послуг можна підтвердити даними обліку

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Підставою для відображення в обліку ПК чи ПЗ з ПДВ є ПН (рис.1.9), яка є розрахунковим і звітним податковим документом [3]. Складання в електронному вигляді ПН, їх реєстрація у ЄРПН та складання податкової декларації (ПД) за відповідний податковий період виключно на підставі зареєстрованих ПН [1] є запорукою якісного ведення податкової документації.

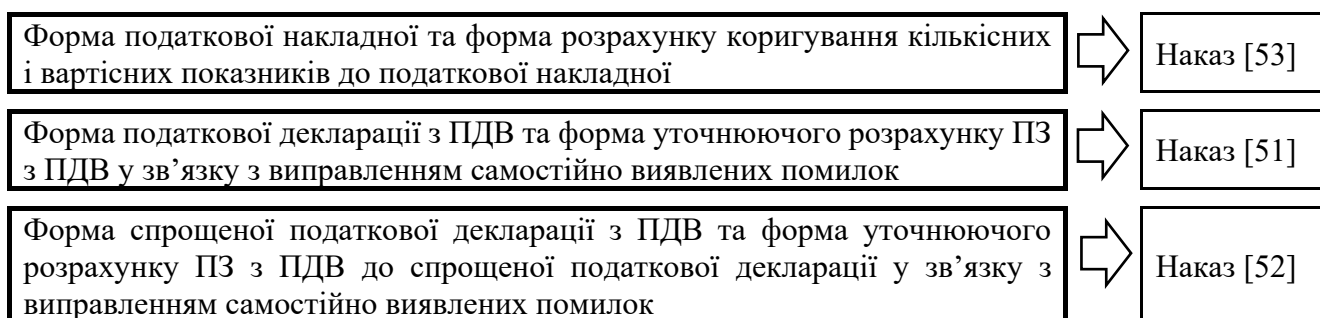

Рис. 1.9. Затвержені форми податкової звітності.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства [51-53].

Однак, іноді стає можливим включення суми ПДВ до ПК без обов'язкового отримання ПН. У п. 201.11 ст. 201 ПКУ зазначено, що підставою для нарахування сум податку, що відносяться до ПК без отримання ПН, також є [1]:

- транспортні квитки, готельні рахунки, рахунки за послуги зв'язку та інші послуги;
- касові чеки, на загальну суму до 200 гривень за день (без урахування податку);
- бухгалтерська довідка;
- податкова накладна [1].

Право на складання ПН мають суб'єкти підприємницької діяльності, зареєстровані як платники ПДВ [1].

Однак, при складанні вище перелічених документів необхідно враховувати зміни, внесені Наказом [17].

Податкова накладна реєструється в ЄРПН. Це база, яку адмініструє ДПС. ЄРПН є складовою системи електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ). Правила реєстрації ПН та розрахунку коригування (РК) визначені Порядком ведення ЄРПН, що регламентована постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246 [33, 136].

Також необхідно зауважити, що Законом [6] було внесено зміни шляхом доповнення підрозд. 2 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ пунктами 89 та 90. Відповідно до цих змін на період дії воєнного стану збільшено строки реєстрації ПН/РК в ЄРПН, що передбачені п. 201.10 ст. 201 ПКУ, та зменшено розміри штрафів за їх невиконання [6, 109]. Даний Закон [6] опублікований 07.02.2023 та набрав чинності 08.02.2023. Зазначені в Законі [6] терміни тимчасові та застосовуються лише у період воєнного стану та 6 місяців після місяця його скасування [1, 136]. Але необхідно враховувати те, що нові строки реєстрації в ЄРПН застосовуються до ПН/РК з «датою складання починаючи з 16.01.2023 р.» [136].

Строки реєстрації ПН/РК в ЄРПН до та після змін, введених відповідно до Закону [6], наведено в Додатку К. Максимальне обмеження на реєстрацію ПН – 1095 календарних днів, РК – також не пізніше 1095 к.д. з дати складання відповідної ПН, до якої складений даний РК [1, п.192.1]. Попри оновлення загальних термінів реєстрації ПН/РК, на період воєнного стану залишаються у дії виняткові правила [136], які були встановлені пп. 69 підрозд. 10 Перехідних положень ПКУ та діють з 27.05.2022 р. (табл. 1.5).

Законом України [6], що вніс зміни у Прикінцеві положення ПКУ передбачені зміни у сфері електронного документообігу, а саме:

- Змінено робочий графік: приймання електронних документів (включаючи ПН/РК) триває з 8:00 до 20:00.

- Операційний день для реєстрації ПН/РК в ЄРПН триває від 0:00 до 24:00.
- Квитанція про реєстрацію ПН/РК може бути надіслана платникові не пізніше наступного операційного дня [123, 125].

Таблиця 1.5

**Виняткові правила (спеціальні строки) реєстрації ПН/РК
в умовах воєнного стану (станом на 2023 рік)**

Можливість [45] виконувати свої податкові обов'язки у платника ПДВ у період воєнного стану	Терміни реєстрації ПН/РК
Є	60 к. днів з першого місяця, наступного за місяцем відновлення можливостей
Немає	6 міс. після припинення або скасування воєнного стану в Україні
Спеціальна група III групи ЄП (2%)*	60 к. днів з дня переходу на колишню податкову систему

* Перебуваючи у даній групі зареєструвати ПН/РК технічно неможливо у зв'язку з тим, що реєстрація платником ПДВ призупинена.

Джерело: складено автором на основі даних [45, 136].

Податкова декларація за звітний (податковий) період – місяць, подається протягом 20 календарних днів з останнього дня місяця, а сума ПЗ, підлягає сплаті протягом 10 календарних днів, з дня відповідного граничного строку для подання податкової декларації, передбаченого п. 203.1 та 203.2 ст. 203 ПКУ. Для врахування термінів подання ПД у разі коли останній день припадає на святкові чи вихідні дні, застосовуються норми п.49.20 ПКУ, згідно до яких останнім днем вважається наступний робочий день після вихідного чи святкового.

Пільги ПДВ застосовуються шляхом запровадження нульових ставок та звільнення від оподаткування продажу певних видів товарів і послуг. Операції, що не є об'єктами оподаткування ПДВ, які можна віднести до групи пільгованих операцій визначені ст. 196 ПКУ [1].

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що основні елементи правового механізму податків – це взаємодія сутності податку з механізмом його стягнення, при чому невизначеність правового механізму податку призводить до неможливості однозначного його запровадження.

1.3. Законодавчо-нормативне забезпечення бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю податку на додану вартість

Основним документом, який визначає порядок нарахування та сплати ПДВ, його облікового відображення, є ПКУ [1]. Цей документ включає в себе ряд положень, які стосуються обов'язків платників щодо реєстрації в якості платників ПДВ, нарахування податку, складання та подання звітності до контролюючих органів. Також ПКУ містить інформацію про податкові ставки та порядок їх застосування, включаючи випадки звільнення від оподаткування, особливості розрахунку ПДВ при здійсненні різних видів операцій, порядок ведення обліку та зберігання податкових документів.

У ПКУ встановлено, що система податкового законодавства в Україні складається з наступних правових актів:

- Конституції України;
- Податкового кодексу України [1];
- Митного кодексу України [2] та інших законів про митну справу, які регулюють правовідносини, що виникають у зв'язку з оподаткуванням ввізних або вивізних митних операцій з переміщення товарів через митний кордон України;
- чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та які регулюють питання оподаткування;
- нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання ПКУ та законів про митну справу [89].

Якщо міжнародний договір, щодо якого Верховна Рада України надала згоду на його обов'язковість, встановлює інші правила, ніж ті, що передбачені в ПКУ, то застосовуються правила даного міжнародного договору [89, с.53].

Питання відшкодування ПДВ (форми документів, проведення позапланової виїзної перевірки тощо) регулюються наступними правовими актами:

- Наказ Міністерства фінансів України [50];
- Наказ Міністерства фінансів України [41];
- Наказ Державної податкової служби України [22];

– Постанова Кабінету Міністрів України [35].

Вимоги до ведення обліку і подання звітності з ПДВ встановлюються наступними нормативно-правовими актами, що зазначені на рис. 1.10.

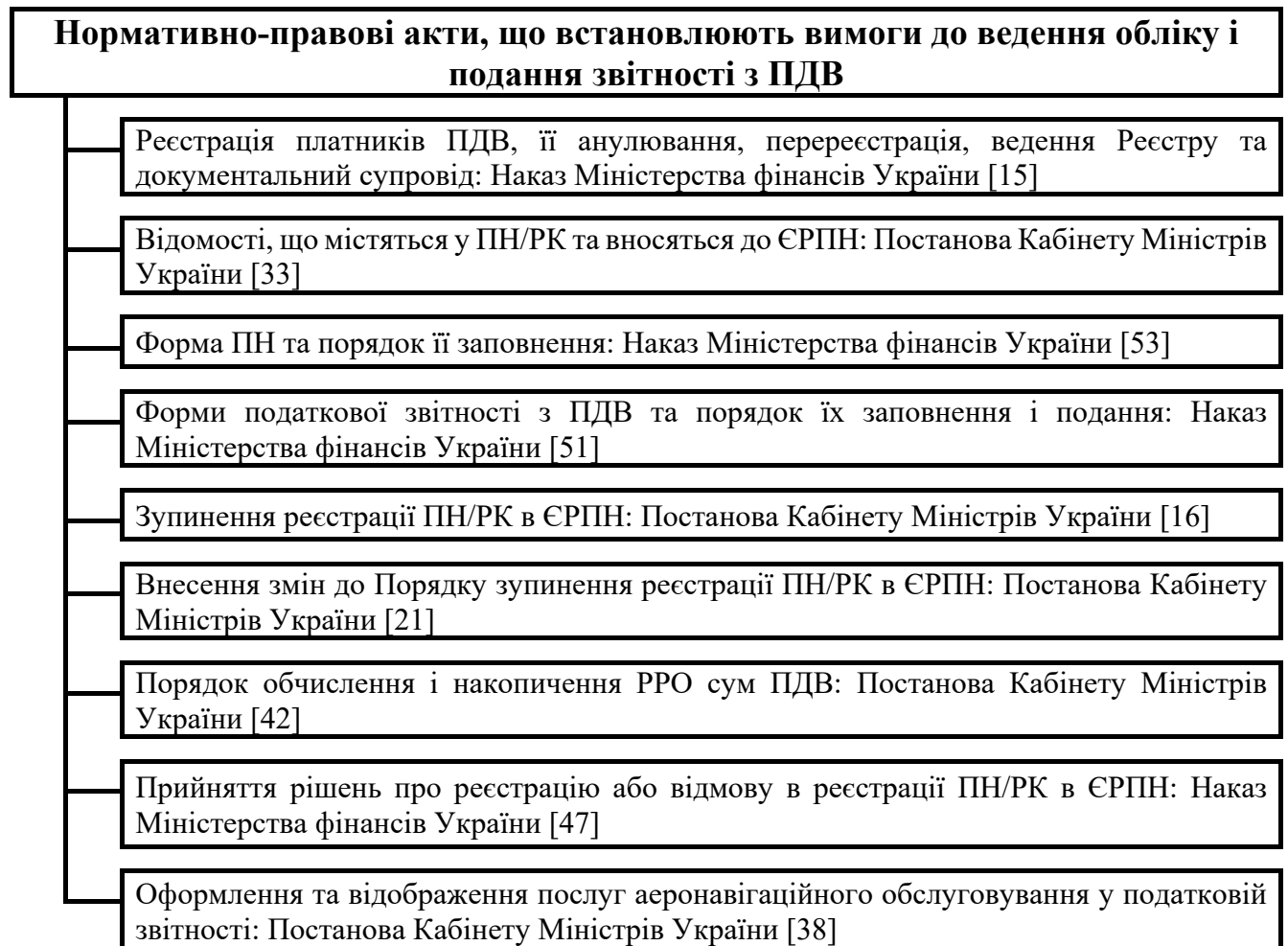

Рис. 1.10. Нормативно-правові акти, що встановлюють вимоги до ведення обліку і подання звітності з ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Значна увага в чинному законодавстві також приділяється операціям, що не є об'єктом оподаткування, та операціям, що звільнені від оподаткування ПДВ. Підзаконні акти, що стосуються цих положень наведені на рис. 1.11.

Рис. 1.11. Нормативно-правові акти, які регламентують операції, що не є об'єктом оподаткування, та операції, що звільнені від оподаткування ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Нормативно-правові акти, які регламентують контроль нарахування і сплати ПДВ, а саме: процедури та документальне оформлення результатів проведення зовнішнього контролю відповідними контролюючими органами зазначено на рис. 1.12.

Щодо проведення внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ можна зазначити, що дане питання регламентується Положенням [32].

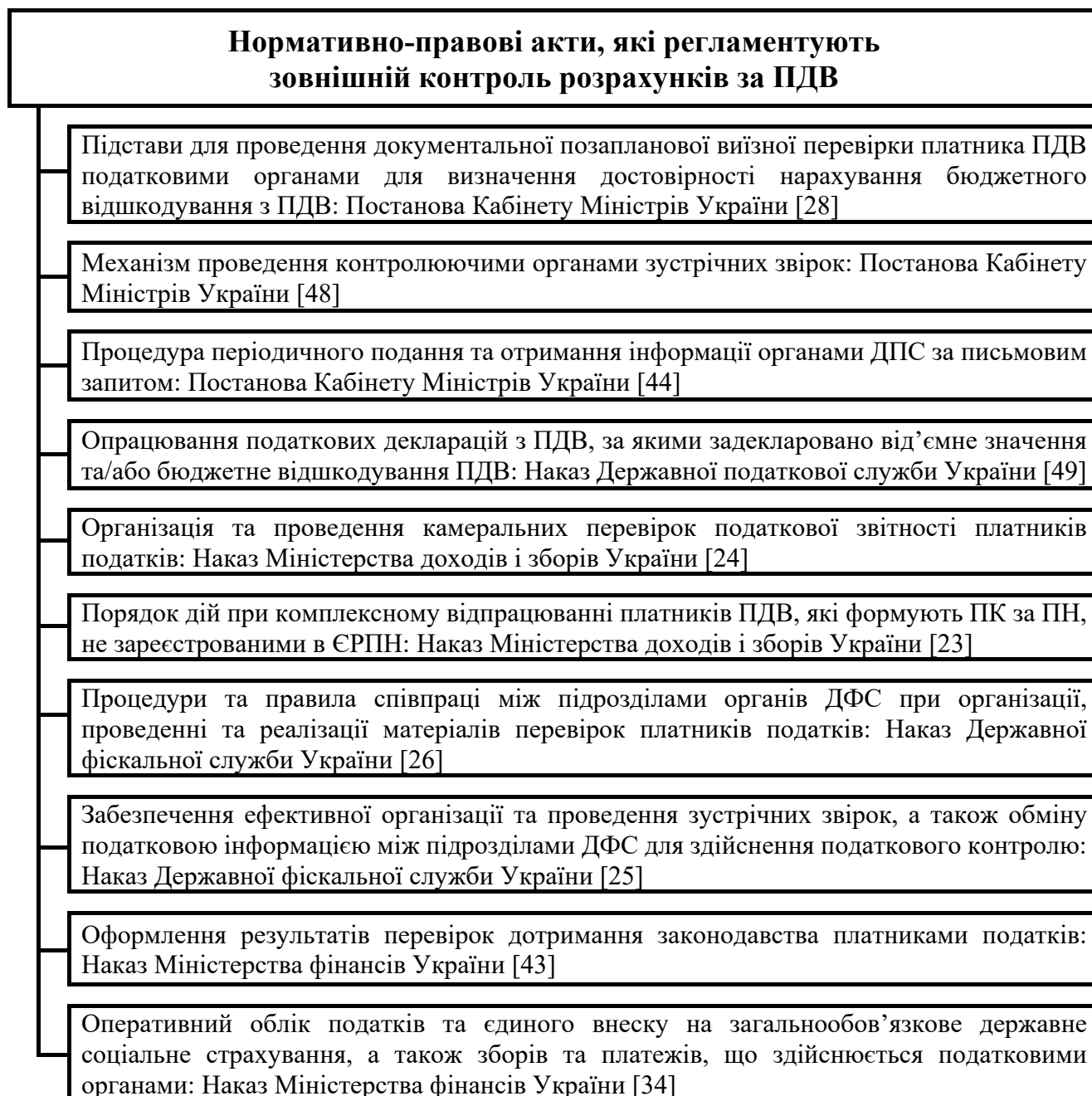

Рис. 1.12. Нормативно-правові акти, які регламентують зовнішній контроль розрахунків за ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Також на ведення обліку в частині адміністрування ПДВ мали вплив пандемія COVID-19 та воєнний стан, введений в Україні з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року (рис 1.13).

Основним законодавчим актом, що регулює питання бухгалтерського обліку в Україні, є Закон України [3] зі змінами та доповненнями. Цей Закон є основним, на ньому ґрунтуються всі інші нормативні акти, що стосуються будь-яких питань у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

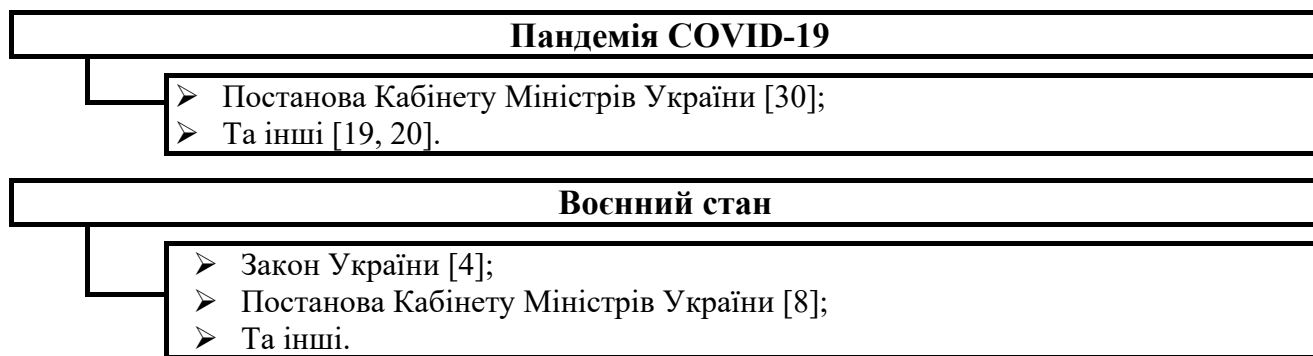

Рис. 1.13. Нормативно-правові акти, що регламентують адміністрування ПДВ при пандемії COVID-19 та в період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану в Україні.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Українське законодавство щодо оподаткування ПДВ постійно змінюється, зокрема з введенням у дію Закону України [5] у 2022 році, що передбачив нові підходи до обліку ПДВ. Це вимагає від підприємств уважно вивчати зміни і застосовувати правильні методики обліку ПЗ та ПК, що відповідають їхній діяльності. Організація чіткого та прозорого обліку є важливою для отримання об'єктивної інформації для аналізу та контролю ефективності адміністрування ПДВ [121].

У законодавчому порядку позиції аналітичного фінансового обліку ПДВ не прописані. Їх обирає кожний платник самостійно відповідно до його облікової політики. В одних підприємствах такими позиціями є окремі контрагенти, а в інших – кожен договір контрагента або група контрагентів з різними умовами оподаткування. На вибір способу впливає також технічний чинник – конфігурація програмного забезпечення.

Отже, ПКУ є основним нормативним актом, який регламентує взаємовідносини в сфері оподаткування в Україні, в якому окремий розділ V присвячено виключно «Податку на додану вартість». З дотримання норм ПКУ розроблено та впроваджено ряд нормативних актів від Законів, наказів, положень, постанов, інструкцій і роз'яснень до кінцевих норм обліку на підприємствах.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА І ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

2.1. Методи обліку та розкриття інформації у звітності підприємства про податок на додану вартість

Відображення інформації щодо розрахунків за ПДВ в обліку та розкриття її у фінансовій та податковій звітності передбачає застосування методики як сукупності взаємопов'язаних елементів методів бухгалтерського обліку, що закріплюються в обліковій політиці підприємства.

Взаємозв'язок елементів методів бухгалтерського обліку та елементів облікової політики розрахунків за ПДВ продемонстровано на рис. 2.1.

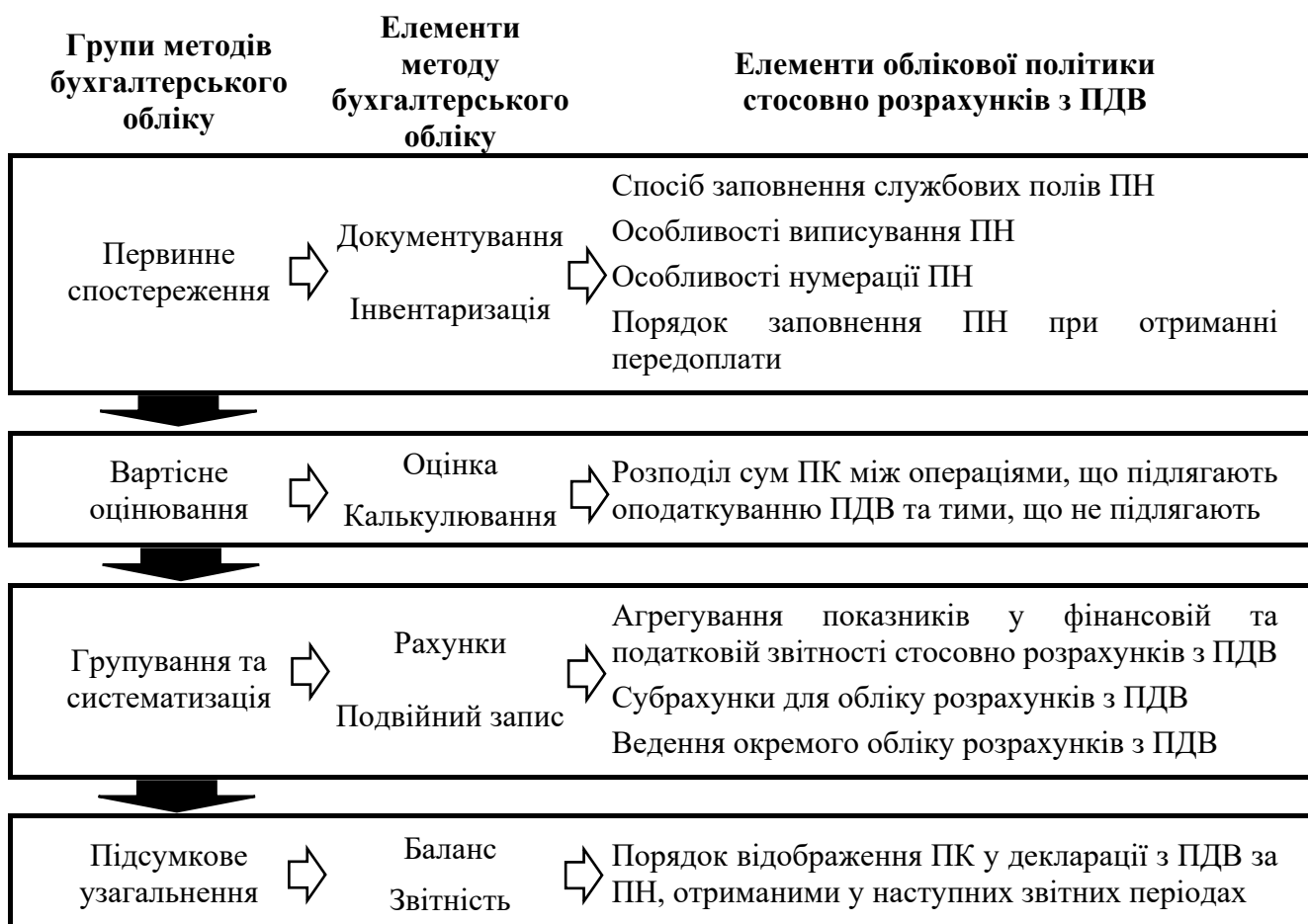

Рис. 2.1. Взаємозв'язок елементів методів бухгалтерського обліку та елементів облікової політики розрахунків за ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Про форми податкових накладних та декларацій зазначено в пункті 1.2 першого розділу роботи, а алгоритм їх заповнення на конкретному прикладі ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» більш детально розкрито в пункті 2.2 другого розділу роботи.

Основні аспекти інвентаризації розрахунків за ПДВ розглянуті в Додатку Л. Важливим аспектом є розуміння механізму бюджетного відшкодування (БВ) ПДВ, схема якого подана на рис. 2.2.

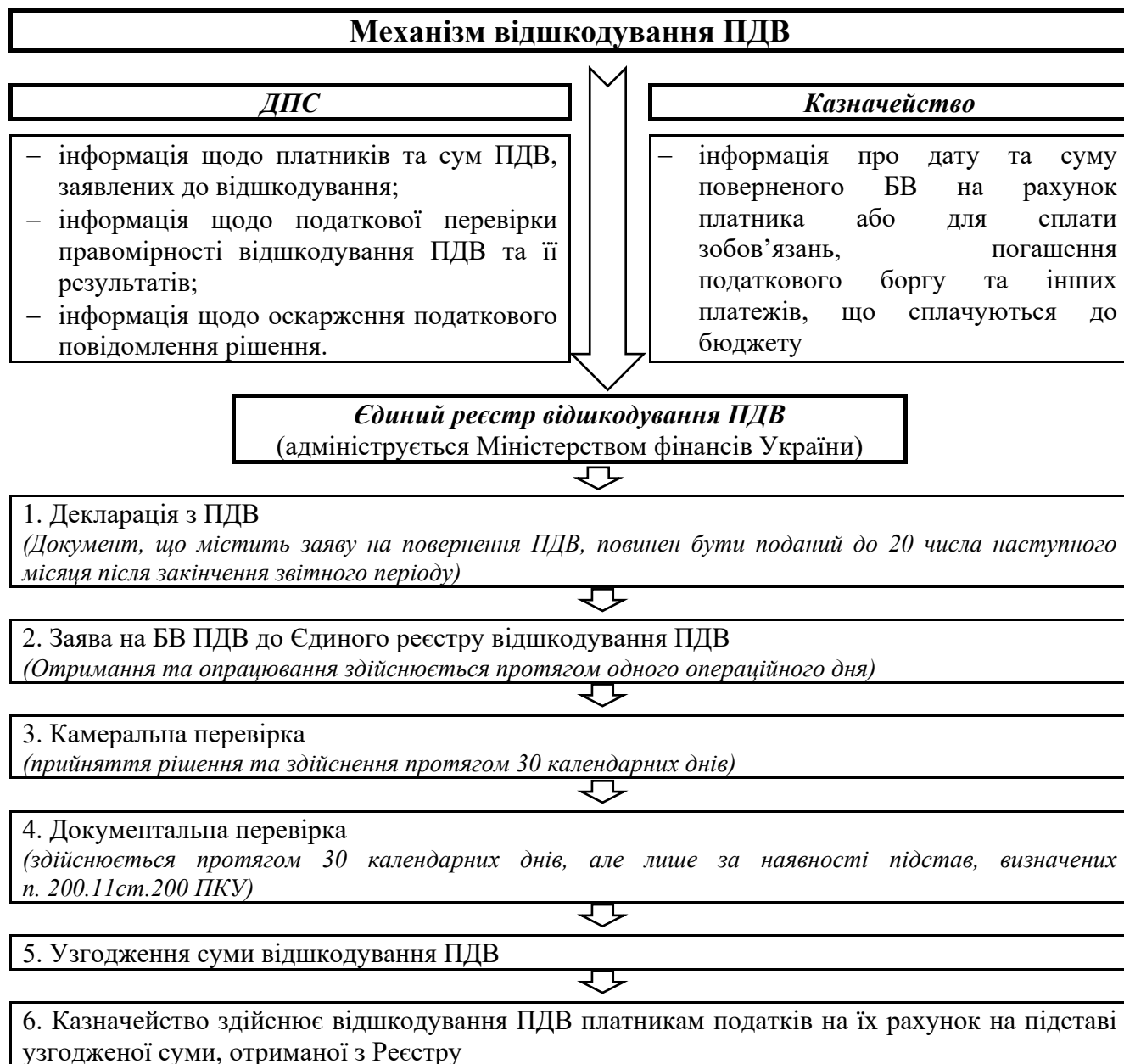

Рис. 2.2. Схема механізму відшкодування ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

У практиці обліку та звітності підприємств України найчастіше використовується схема паралельної автономної моделі податкового і фінансового обліку ПДВ (рис. 2.3).

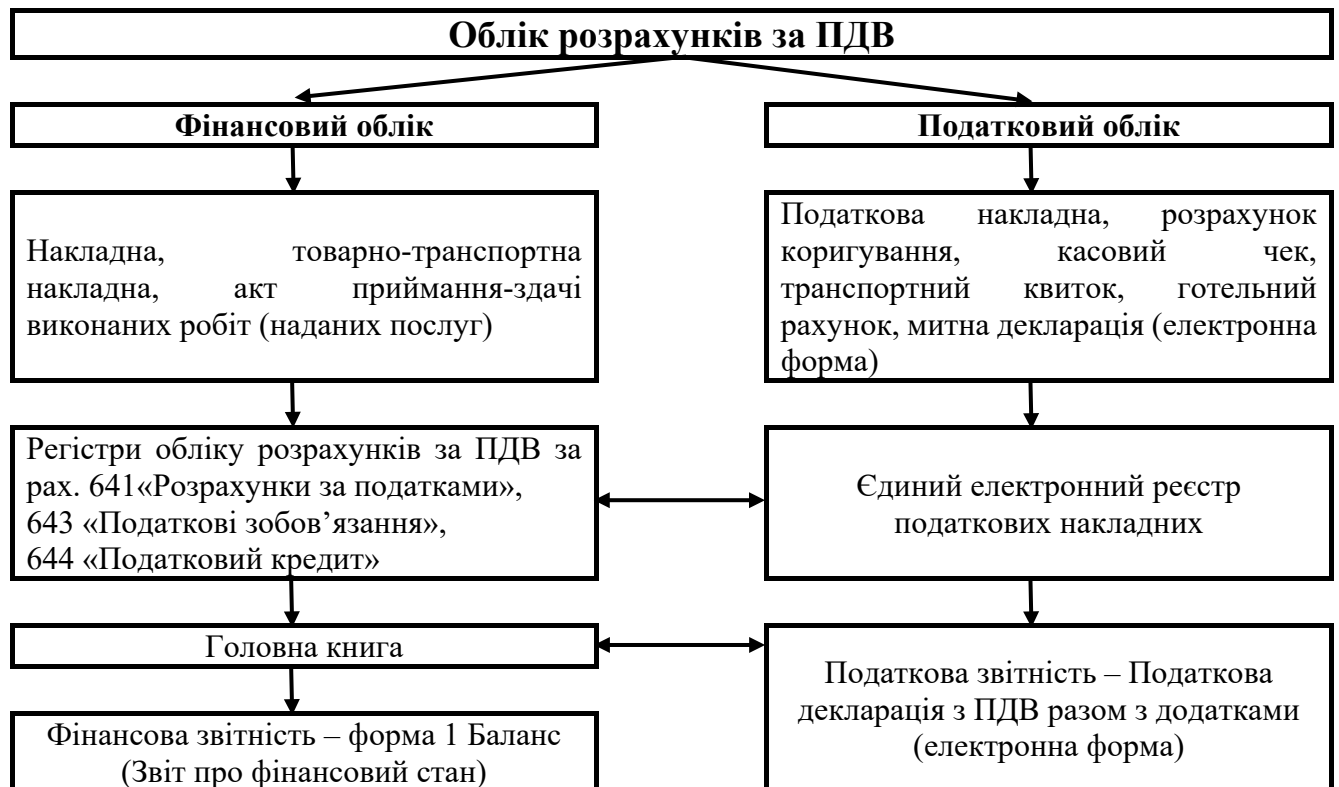

Рис. 2.3. Схема паралельної автономної моделі податкового і фінансового обліку ПДВ

Джерело: складено автором на основі даних [74, 77, 89, 119].

Електронне адміністрування ПДВ, як і всі податки, має дуалістичний характер: з однієї сторони позитивно сприяє обліку надходжень до бюджету, проте й обмежує суму ПДВ, на яку можна зареєструвати ПН в ЄРПН [1] та призводить до введення додаткових субрахунків бухгалтерського обліку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» та 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» до рахунку 31 «Рахунки в банках», однак це не відповідає законодавству, оскільки вони фактично не належать підприємству, а використовуються виключно для розрахунків з ПДВ, в той час, як необхідність застосування правила «першої події» вимагає введення в обліку ПК і ПЗ з ПДВ кількох субрахунків до рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», а саме, 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит» з застосуванням різних підходів до обліку залишків у

фінансовій звітності [10]. Графічний вигляд взаємодії між субрахунками з обліку розрахунків з ПДВ і статтями звіту про фінансовий стан наведено на рис. 2.4.

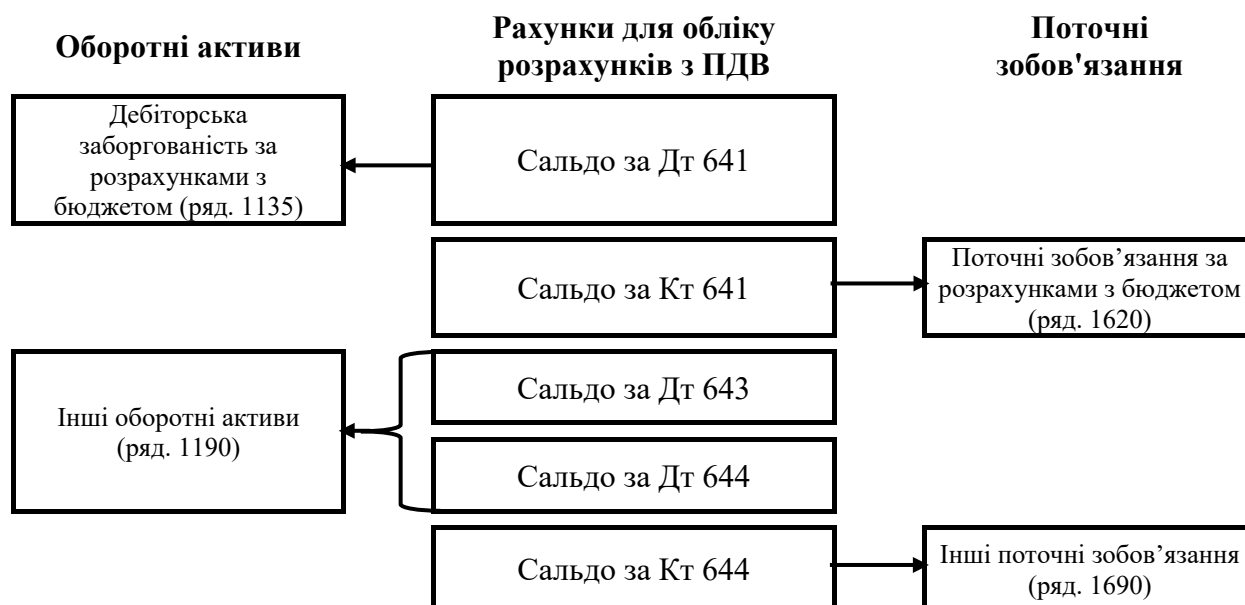

Рис. 2.4. Взаємозв'язок між субрахунками з обліку розрахунків з ПДВ і статтями балансу (звіту про фінансовий стан)

Джерело: складено автором на основі даних [10, 12, 121].

Відповідно до Інструкції № 291 [10]: для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету призначено рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». Нараховані платежі до бюджету відображаються за кредитом, а за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата/списання. Характеристика субрахунків даного рахунку подана в Додатку М. Аналітичний облік податків та платежів ведеться в розрізі їх видів [10].

Типова кореспонденція обліку операцій за розрахунками з ПДВ представлено в Додатку Н.

Схема бухгалтерського обліку формування ПК з ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку, згідно чинного податкового законодавства за умови попередньої оплати наведена на рис. 2.5, а за умови першої події – оприбуткування сировини – у Додатку П.

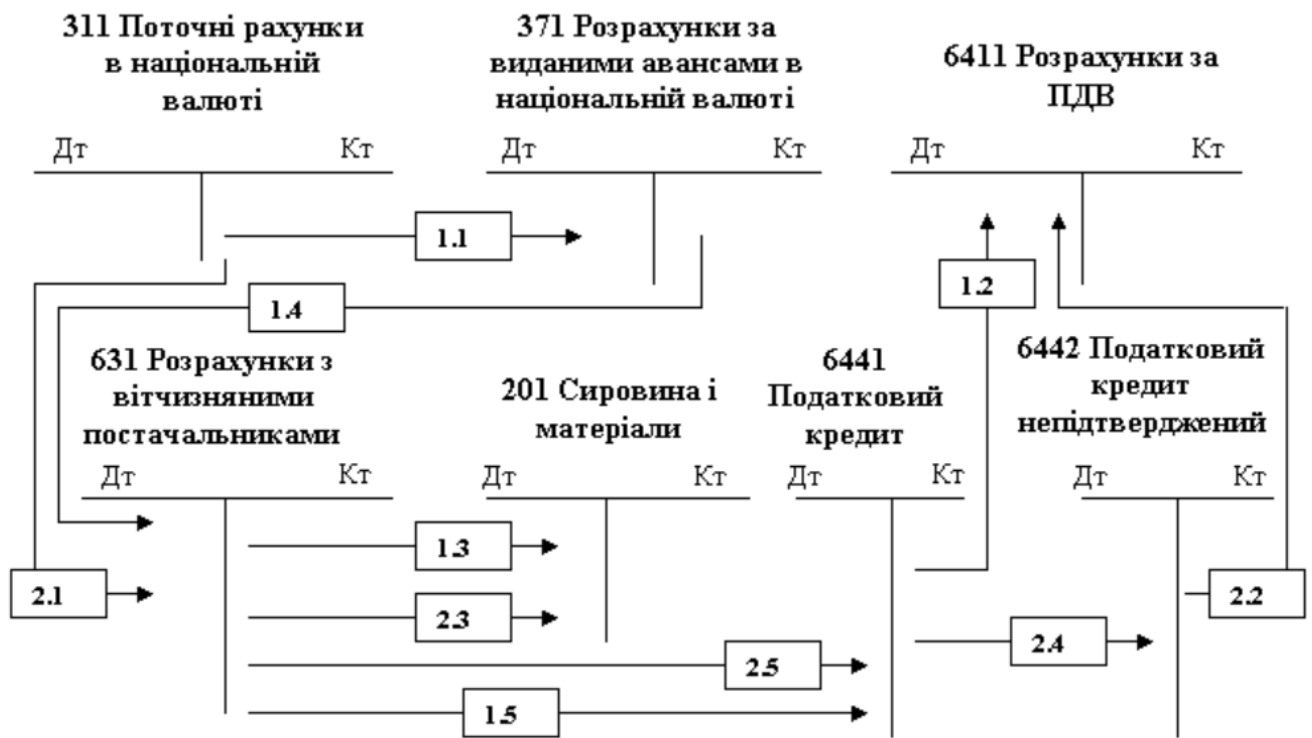

Рис. 2.5. Схема обліку податкового кредиту з ПДВ за умови попередньої оплати*

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

*Пояснення до рис. 2.5:

1 – Облік ПК з ПДВ при наявності податкової накладної:

- 1.1 – Дт 371 Кт 311;
- 1.2 – Дт 6411 Кт 6441;
- 1.3 – Дт 201 Кт 631;
- 1.4 – Дт 631 Кт 371;
- 1.5 – Дт 6441 Кт 631.

2 – Облік ПК з ПДВ за відсутності податкової накладної:

- 2.1 – Дт 631 Кт 311;
- 2.2 – Дт 6411 Кт 6442;
- 2.3 – Дт 201 Кт 631;
- 2.4 – Дт 6442 Кт 6441;
- 2.5 – Дт 6441 Кт 631.

Іншим важливим аспектом в обліку ПК з ПДВ є збір інформації про операції з імпорту товарів на митну територію України. Для відображення в бухгалтерському обліку ПК потрібна належним чином оформлена вантажна митна декларація, яка засвідчує факт сплати ПДВ. Детальна схема відображення в обліку ПК з ПДВ при здійсненні операцій з імпорту товарів на митну територію України наведена у Додатку Р.

Особливості відображення в бухгалтерському обліку ПЗ з ПДВ відображено у Додатку С.

Послідовність та взаємозв'язок облікових процедур відображення розрахунків за ПДВ схематично продемонстровано на рис. 2.6. Групування і узагальнення даних, накопичених на відповідних рахунках бухгалтерського обліку, відображається у Податковій декларації та формах фінансової звітності (у Звіті про фінансовий стан (табл. 2.1) та Звіті про рух грошових коштів за прямим методом (табл. 2.2)).

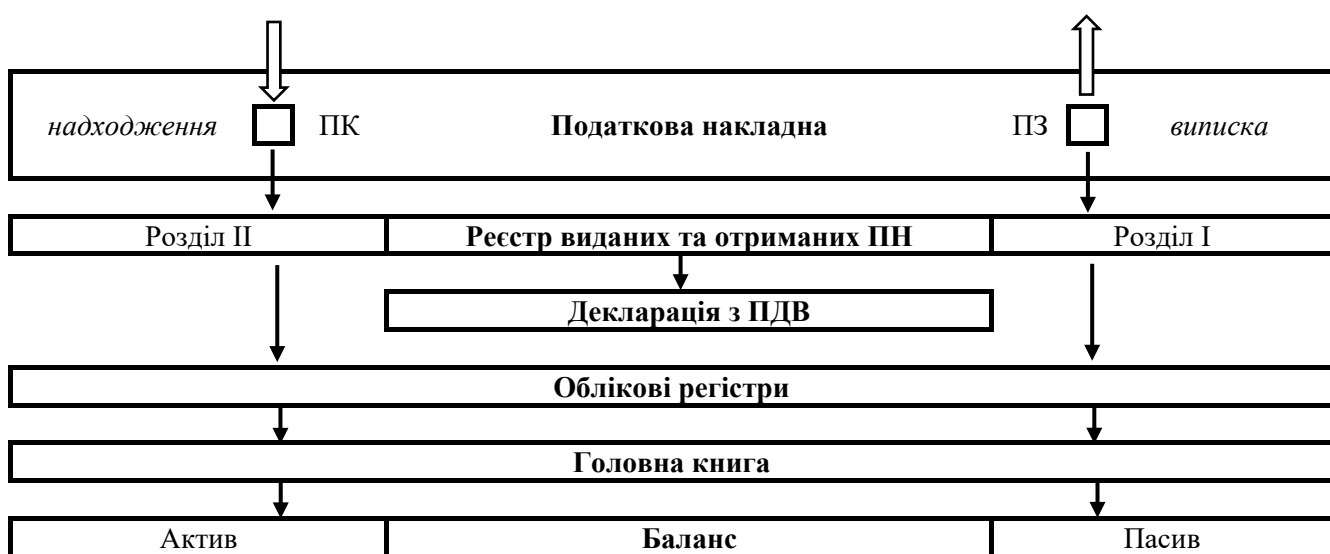

Рис. 2.6. Послідовність та взаємозв'язок облікових процедур відображення розрахунків за ПДВ

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Податкова декларація складається з кількох частин, включаючи вступну, службові поля, розділи та додатки. Платник повинен заповнити вступну частину, службові поля, перші три розділи та обов'язкові додатки.

Декларація містить три розділи: I – податкові зобов'язання; II – податковий кредит; III – розрахунки за звітний період.

Таблиця 2.1

Заповнення Балансу (Звіту про фінансовий стан) за рядками, що відображають розрахунки за ПДВ

Назва рядка	Код рядка	Коротка характеристика
АКТИВ		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: – з бюджетом	1135	Сальдо Дт 641 та Дт 642 (сума, яка є заборгованістю перед фінансовими та податковими органами або переплатою за податками та іншими платежами до бюджету)
Інші оборотні активи	1190	Сальдо Дт 643, 644 (дебетове сальдо рахунків обліку ПДВ)
ПАСИВ		
Поточна кредиторська заборгованість за: – розрахунками з бюджетом	1620	Сальдо Кт 641, 642 (заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету)

Джерело: складено автором на основі даних [10, 12].

Таблиця 2.2

Заповнення Звіту про рух грошових коштів (за прямим методом) за рядками, що відображають розрахунки за ПДВ

Назва рядка	Код рядка	Коротка характеристика
Повернення податків і зборів	3005	Кт 64 у кореспонденції з Дт 31 (отримані підприємством на свої банківські рахунки суми податків та зборів з бюджету)
у тому числі податку на додану вартість	3006	Кореспонденція Кт відповідного субрахунку рахунка 64 з Дт 31 (сума БВ ПДВ, яка була зарахована на рахунки в банках)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	Аналітичні дані Дт 64 у кореспонденції з Кт 30, 31 (загальна сума сплачених податків та зборів до бюджету, включаючи авансові платежі за податок на прибуток)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117 (додатковий рядок)	Обороти за Дт 64 (у частині ПДВ) з Кт 31, 30 (сума сплаченого до бюджету ПДВ)

Джерело: складено автором на основі даних [10, 12].

Врахування причини ідентифікації ПЗ та ПК з ПДВ є необхідною у зв'язку з наявністю двох методів обліку ПДВ – касового та за першою подією. Ці методи можуть використовуватись паралельно, тому необхідно ретельно вивчити причину ідентифікації ПЗ та відповідно відобразити їх у бухгалтерському обліку.

Дотримання цього принципу дозволить уникнути помилок та забезпечити точність обліку ПДВ.

Касовий метод податкового обліку, в контексті розділу V ПКУ, визначає дату зарахування коштів на рахунок в банку датою виникнення ПЗ, а дату списання коштів з банківського рахунку – датою права визнання ПК [1, пп. 14.1.266 п. 14.1 ст.14].

«Правило першої події» (п. 198.2 ст. 198 ПКУ) означає, що ПК з ПДВ визнається на дату першої з двох подій: сплата за товари чи послуги або отримання таких товарів чи послуг платником ПДВ.

Бухгалтерський облік доходів і витрат відображається згідно ст. 4 Закону № 996 [3] за методом нарахувань в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження чи сплати коштів [3; 63, с.70]. Також питання розрахунків за ПДВ регламентоване НПСБО 11 [13] або МСФЗ 37 [11].

Отже, методи обліку та розкриття інформації у звітності підприємства про ПДВ полягають у первинному спостереженні, що проявляється через документування та інвентаризацію, вартісному оцінюванні (оцінка та калькулювання), групуванні та систематизації (рахунки та подвійний запис), підсумковому узагальненні (баланс та звітність). Взаємозв'язок облікових процедур відображення розрахунків за ПДВ у податковій та фінансовій звітності полягає у закономірній послідовності: Податкова накладна, Реєстр виданих та отриманих ПН, Декларація з ПДВ, облікові реєстри, Головна книга, баланс (Звіт про фінансовий стан). Врахування причини ідентифікації ПЗ та ПК з ПДВ є необхідною у зв'язку з наявністю двох методів обліку ПДВ – касового та за першою подією.

2.2. Організація бухгалтерського обліку і звітності з податку на додану вартість

ПКУ визначає, що платники ПДВ мають забезпечувати достовірний та повний бухгалтерський облік операцій з ПДВ з одночасним відображенням даних в регістрах обліку, своєчасне справляння ПДВ та звітування, ведення обліку доходів, витрат та інших показників з визначення об'єктів оподаткування чи ПЗ за первинними документами, регістрами бухгалтерського обліку, фінансової звітності, документами з обчислення і сплати податків та зборів, згідно норм чинного законодавства [121].

Питання організації обліку та звітності ПДВ включають: реєстрацію платника ПДВ; взаємовідносини з контрагентами (електронний обмін документами); визначення об'єкта і бази оподаткування; ставки; дати виникнення ПЗ та ПК; складання та реєстрація ПН та/або РК до неї; звітний (податковий) період; порядок бюджетного відшкодування ПДВ; рахунки бухгалтерського обліку; форми звітності (фінансової та податкової); дотримання строків сплати ПДВ; використання програмного забезпечення [121, 122].

Організація та ведення бухгалтерського обліку регламентується розд. III Закону України [3]. Виходячи з тверджень даного нормативно-правового акту можна узагальнити взаємозв'язок ключових аспектів організації бухгалтерського обліку в межах досліджуваної теми між суб'єктами організації, Положенням про облікову політику підприємства та обліковою політикою розрахунків за ПДВ. Схематично це відображено на рис. 2.7.

Етапи формування облікової політики розрахунків за ПДВ зведено в табл. 2.3.

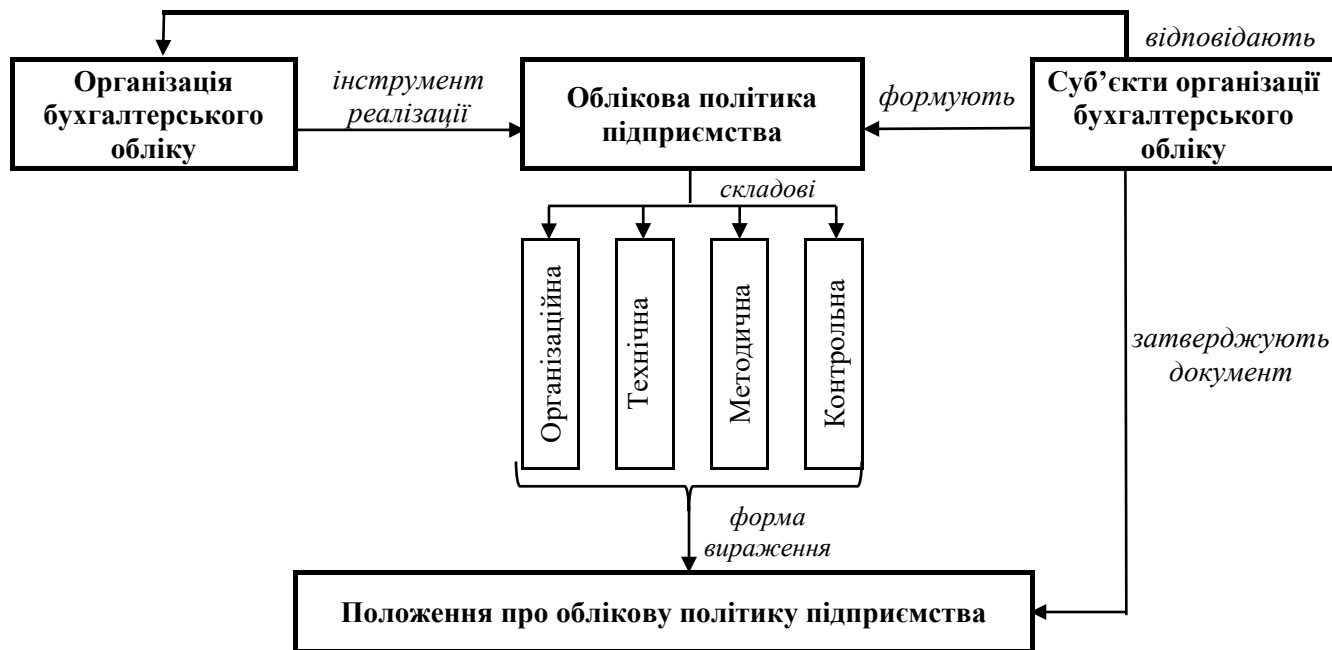

Рис. 2.7. Взаємозв'язок основних понять організації бухгалтерського обліку розрахунків за ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Таблиця 2.3

Етапи формування облікової політики розрахунків за ПДВ

Етап	Коротка характеристика
Підготовчий	Аналіз стратегії розвитку підприємства, поточного та перспективного законодавчого поля функціонування суб'єкта та діючої облікової політики, в т.ч. щодо розрахунків з ПДВ.
Методичний	Облік розрахунків за ПДВ за напрямками об'єктів та елементів облікової політики
Заключний	Облік розрахунків за ПДВ в контексті дотримання положень облікової політики та їх документальне оформлення

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Для проведення дослідження на тему роботи «Облік, аналіз і контроль розрахунків з ПДВ» було взято Приватне акціонерне товариство «Фармацевтична фірма «Дарниця». Інформація про дане підприємство наведена в Додатку Т. Фінансова звітність за 2020 р. подана в Додатку У і включає:

- баланс (звіт про фінансовий стан),
- звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід),
- звіт про рух грошових коштів (за прямим методом),

- звіт про власний капітал,
- примітки до фінансової звітності.

З повним переліком звітності, що входить в пакет річної корпоративної звітності компанії можна ознайомитись на офіційному веб-сайті ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127, 128].

Основні положення облікової політики ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за тематикою дослідження розглянуто на рис 2.8.

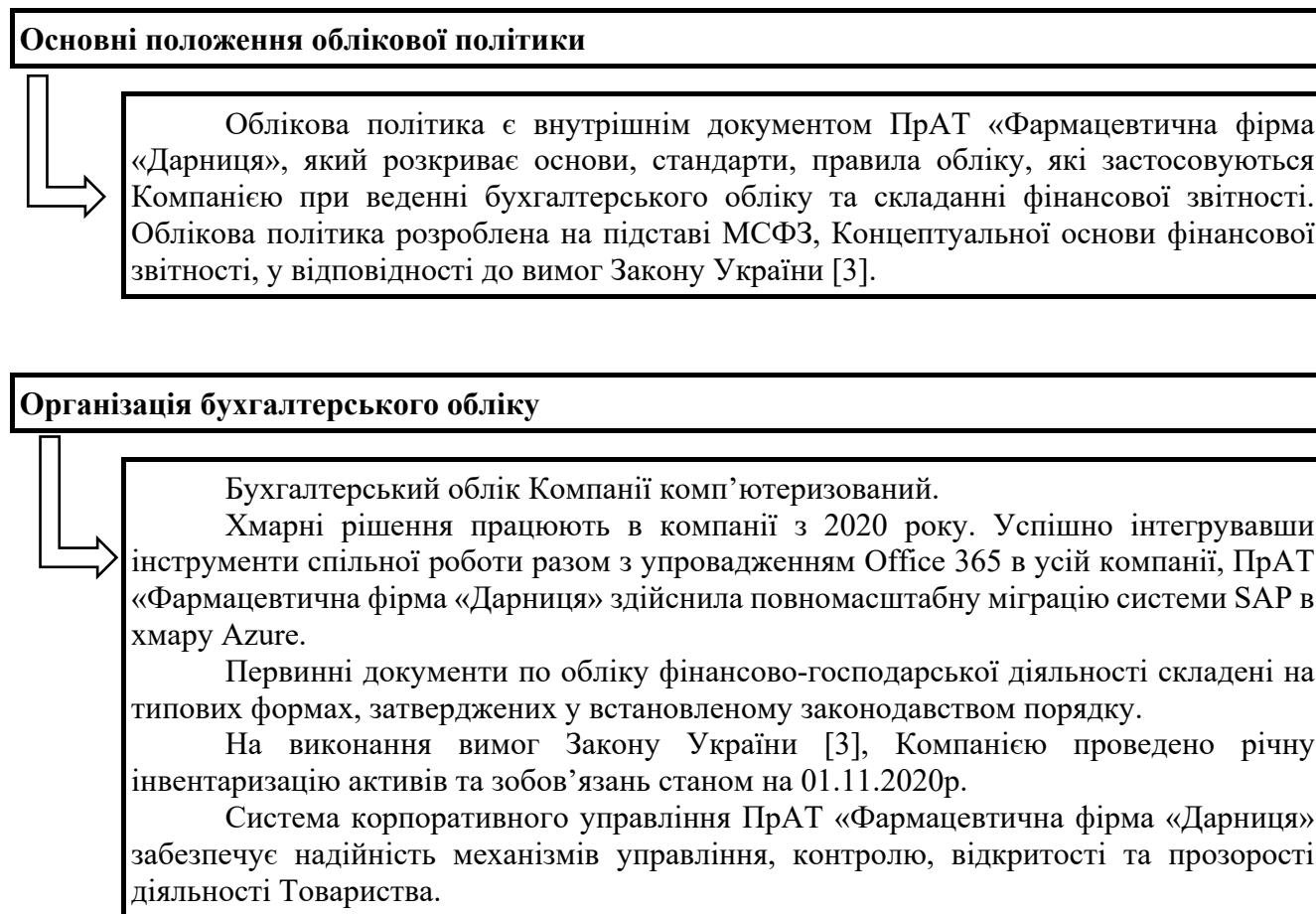

Рис. 2.8. Основні положення облікової політики ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»

Джерело: складено автором на основі приміток до фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

У своїй корпоративній звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» також зазначає інформацію щодо проблем, які впливають на діяльність компанії. А саме, вплив мають наступні негативні фактори:

- погіршення економічної ситуації в Україні та зниження купівельної спроможності споживачів лікарських засобів;
- втрата продажів в тимчасово окупованих областях України;
- девальвація гривні;
- часті зміни податкового законодавства [127].

Структура управління ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» (Додаток Ф) включає в себе Загальні збори акціонерів, Наглядову раду, Генерального директора та шістьох директорів, відповідальних за напрямки: технічний, фінансовий, комерційний, забезпечення бізнесу, інформаційні технології та юридичні питання [127, 128].

Фінансовому директору підпорядковується заступники директора по фінансовим та економічним питанням, головний бухгалтер та фінансовий відділ [127, 128].

Організаційна структура ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» є досить складною, проте добре організованою. Вона дозволяє ефективно управляти компанією та контролювати виконання показників завдяки делегуванню контрольної функції на Наглядову раду. В Наглядовій раді виділені конкретні суб'єкти, які здійснюють контроль за реалізацією фінансової стратегії підприємства [127, 128].

Об'єктом облікової політики розрахунків за ПДВ ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» є безпосередньо розрахунки за ПДВ. Елементи облікової політики розрахунків за ПДВ у розрізі складових організації бухгалтерського обліку подано в табл. 2.4.

На підставі проведеного аналізу питань первинного обліку розрахунків із бюджетом за ПДВ у Додатку Х схематично зображена послідовність розрахунків за ПДВ та їх документальне відображення.

Положення [31] регламентує процедури від створення до зберігання первинних документів, ведення реєстрів бухгалтерського обліку та формування різної звітності.

В частині техніки ведення бухгалтерського обліку, а саме розрахунків за ПДВ, важливо розуміти алгоритм заповнення податкової декларації (приклад наведено в Додатку Ц).

Таблиця 2.4

Елементи облікової політики в частині розрахунків за ПДВ

Складові організації бухгалтерського обліку	Елементи облікової політики в частині розрахунків за ПДВ
Організація праці бухгалтера, його правовий статус	1. Особа, що забезпечує ведення бухгалтерського обліку розрахунків за ПДВ
Техніка ведення бухгалтерського обліку	1. Особа чи перелік осіб на яких покладається обов'язок: <ul style="list-style-type: none"> - виписки та реєстрації в ЄРПН, - ведення реєстру виданих та отриманих ПН, а також перелік осіб, які мають право їх підпису. 2. Спосіб заповнення службових полів ПН. 3. Особливості виписування та нумерації ПН. 4. Порядок заповнення ПН при отриманні передоплати 5. Спосіб подачі до органу ДПС копій записів у реєстрах виданих та отриманих ПН 6. Процедури агрегування показників фінансової та податкової звітності щодо розрахунків за ПДВ 7. Порядок відображення ПК у декларації з ПДВ за ПН, отриманими у наступних звітних періодах 8. Управлінська звітність з розрахунків за ПДВ
Методичне забезпечення бухгалтерського обліку	1. Перелік субрахунків, призначених для обліку розрахунків за ПДВ 2. Методика ведення окремого обліку розрахунків за ПДВ 3. Процедура розподілу сум ПК між операціями, що оподатковуються та не оподатковуються ПДВ
Організація внутрішнього контролю в частині бухгалтерського контролю	1. Право на застосування нульової ставки ПДВ та відповідний суб'єкт контролю 2. Суб'єкт контролю за надходженням ПН від контрагентів

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Закон України [3] регламентує організацію бухгалтерського обліку на підприємстві (у тому числі за розрахунками з ПДВ). Облік ПДВ здійснюється на підставі податкової накладної в електронній формі, складеної відповідно до вимог ст. 201 ПКУ, та розрахунку коригування, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що належна організація бухгалтерського обліку операцій з ПДВ забезпечує достовірне, повне та своєчасне відображення даних операцій на рахунках бухгалтерського обліку та своєчасну сплату податку на додану вартість до бюджету.

2.3. Методи та процедури контролю податку на додану вартість

ПДВ є одним з ключових непрямих загальнодержавних податків, який має значний вплив на формування податкової політики країни [99]. Відповідальні підприємства повинні ретельно контролювати правильність нарахування та своєчасну сплату ПДВ. Це дозволить знизити податкові ризики та уникнути фінансових втрат. Держава також має зацікавленість у цьому, тому що правильне нарахування та сплата податків є важливою складовою фінансової стабільності держави. З цією метою держава проводить регулярний контроль за правильністю нарахування та сплати ПДВ підприємствами [97, 121].

Відповідно п. 201.16 ст. 201 ПКУ: реєстрацію ПН/РК в ЄРПН може бути зупинено на підставах та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (рис 2.9).

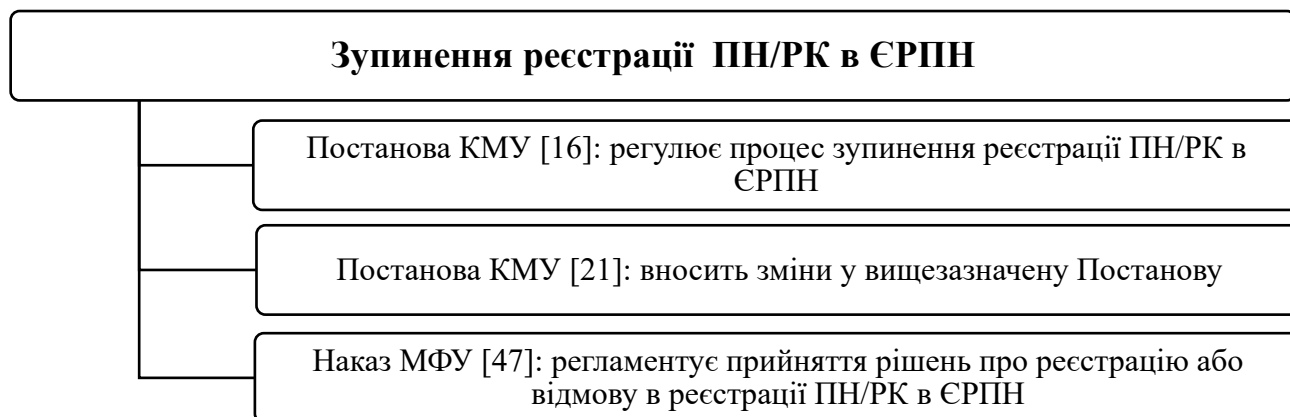

Рис. 2.9. Зупинення реєстрації ПН/РК в ЄРПН

Джерело: складено автором на основі даних [16, 21, 47, 126].

Після складання та направлення ПН/РК на реєстрацію в ЄРПН здійснюється їх автоматизований моніторинг. Він складається з певних етапів (рис. 2.10).

Згідно з Постановою [16], існують критерії ризиковості платника податку та критерії ризиковості здійснення операцій, які визначають позитивну податкову історію платника податку (Додаток Ш). Документ також містить визначення поняття «автоматизований моніторинг відповідності ПН/РК критеріям оцінки ступеня ризиків», який проводиться в Системі моніторингу критеріїв оцінки ризиків (СМКОР) всіх ПН/РК, які поступають на реєстрацію до ЄРПН, схема

роботи якої представлена на рис. 2.11 [6, 121]. Даний механізм дозволяє автоматично визначити ступінь ризиків, пов'язаних з діяльністю платника податків, та проводити аналіз на підставі певних показників. Важливо зазначити, що такий моніторинг є обов'язковим для всіх платників податків, які поступають на реєстрацію до Єдиного реєстру платників податків. Це сприяє підвищенню рівня відповідальності платників податків та забезпеченню більш ефективного контролю за їх діяльністю. Такий підхід забезпечує прозорість та законність операцій, що відбуваються в економіці країни, та сприяє збільшенню бюджетних надходжень [121].

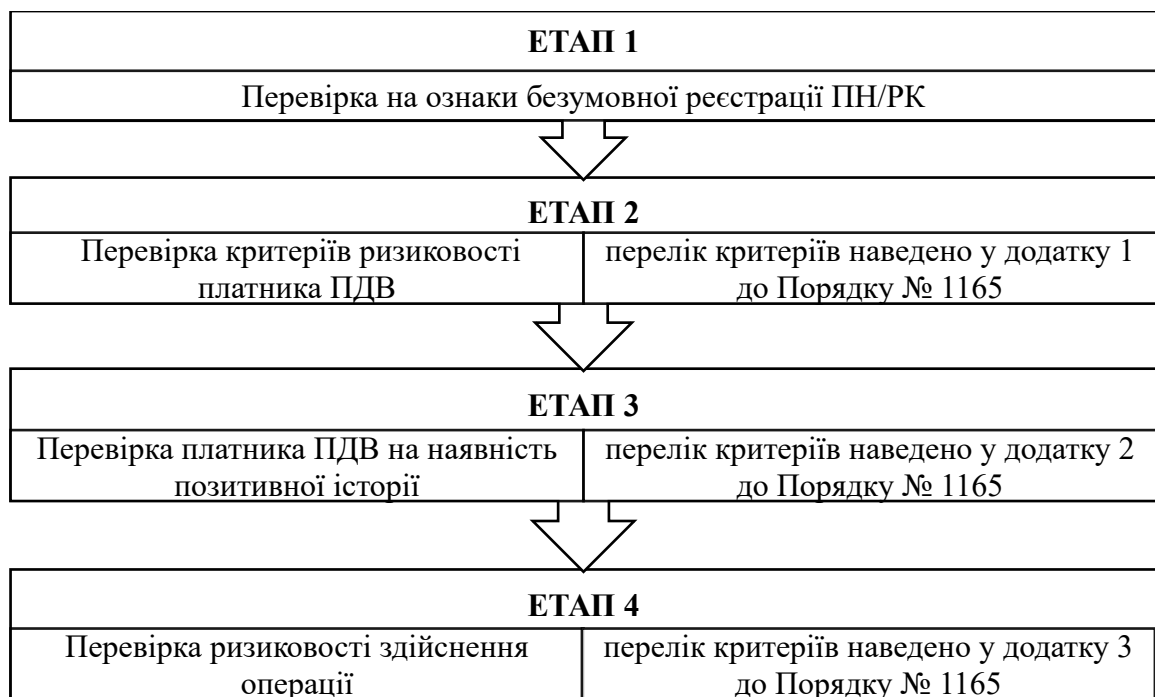

Рис. 2.10. Етапи автоматизованого моніторингу ПН/РК.

Джерело: складено автором на основі даних [16, 126].

Перелік документів, строки надання та відповідне підпорядкування органам контролю на різних етапах блокування і розблокування ПН/РК в ЄРПН подані в Додатку Щ.

Згідно п. 1 ст. 61 ПКУ: «Податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами..., забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів...». Способи здійснення податкового контролю визначені у ст. 62 ПКУ [1, 121].

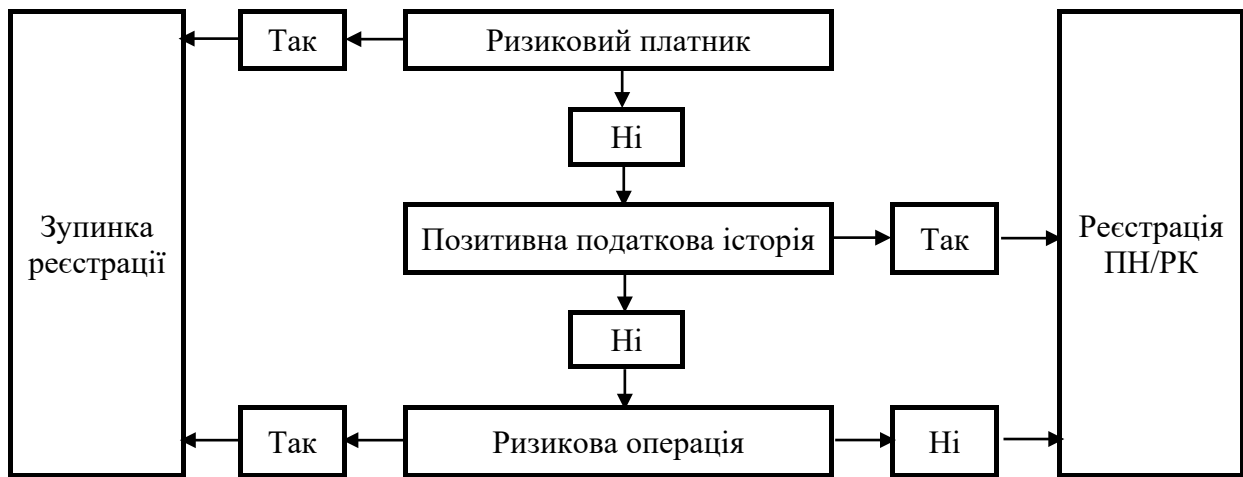

Рис. 2.11. Схема роботи системи моніторингу критеріїв оцінки ризиків ПН/РК

Джерело: складено автором на основі даних [121, 131].

Зовнішній контроль, що проводять контролюючі органи (відповідно до ст. 41 ПКУ та повноважень, наданих їм цим Кодексом), має на меті перевірити правильність нарахування та сплати податків та зборів на підприємствах. Якщо під час перевірки будуть виявлені помилки в нарахуванні або сплаті ПДВ, контролюючі органи зобов'язані нарахувати штрафні санкції. Але щоб уникнути фінансових втрат, підприємства повинні самостійно проводити внутрішній контроль за сплатою податків. Це дозволить забезпечити правильність нарахування та своєчасність сплати податків і зборів, а також запобігти можливим помилкам, які можуть бути виявлені під час зовнішнього контролю [121].

Згідно з п. 75.1 ст. 75 ПКУ [1] органи контролю мають повноваження здійснювати (рис. 2.12) камеральні, документальні (за планом або позапланово; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки (більш детально розглянуто в Додатку Ю).

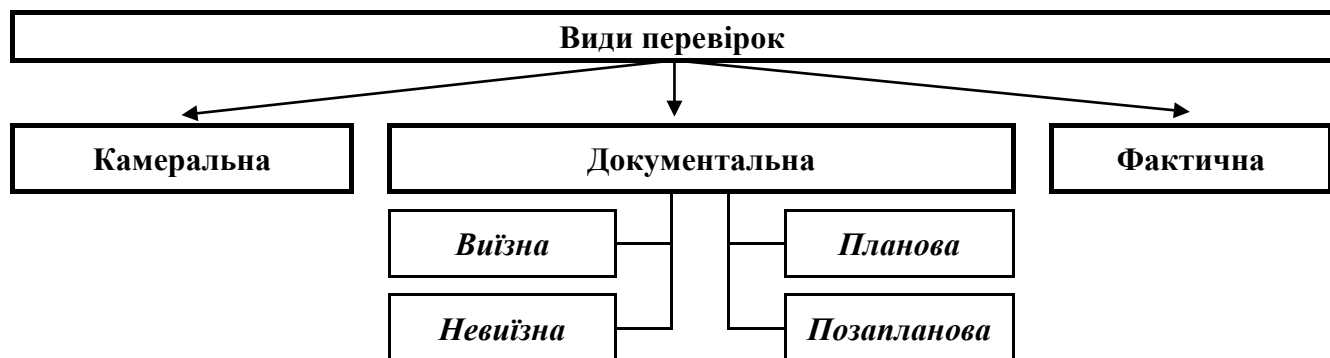

Рис. 2.12 Види перевірок за ПКУ.

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Мета контролю за розрахунками ПДВ полягає у запобіганні можливих податкових помилок та забезпеченні правильного нарахування та сплати ПДВ до бюджету. Тому, його основні завдання включають перевірку правильності визначення об'єкта оподаткування з урахуванням законодавчих вимог та пільг, оцінку правильності порядку нарахування податку та своєчасності його сплати до бюджету, а також перевірку правильності відображення розрахунків з ПДВ у фінансовій та податковій звітності. При цьому ефективність контролю розрахунків з ПДВ визначається обґрунтованістю застосування відповідних контрольних процедур та прийомів [99, 121]. Контроль за розрахунками ПДВ повинен бути проведений з урахуванням всіх складових, включаючи законодавчу базу, бухгалтерську документацію, правильність заповнення податкових декларацій та звітності [121].

Конкретизація етапів (стадій) проведення внутрішнього контролю (рис. 2.13) та приклади розроблених форм робочих документів (рис. 3.14) з коротким описом призначення даних документів, які наведені в Додатку Я, є складовою перевірки та допомагають підприємству здійснити внутрішній контроль за нарахуванням і сплатою ПДВ [93, 97].

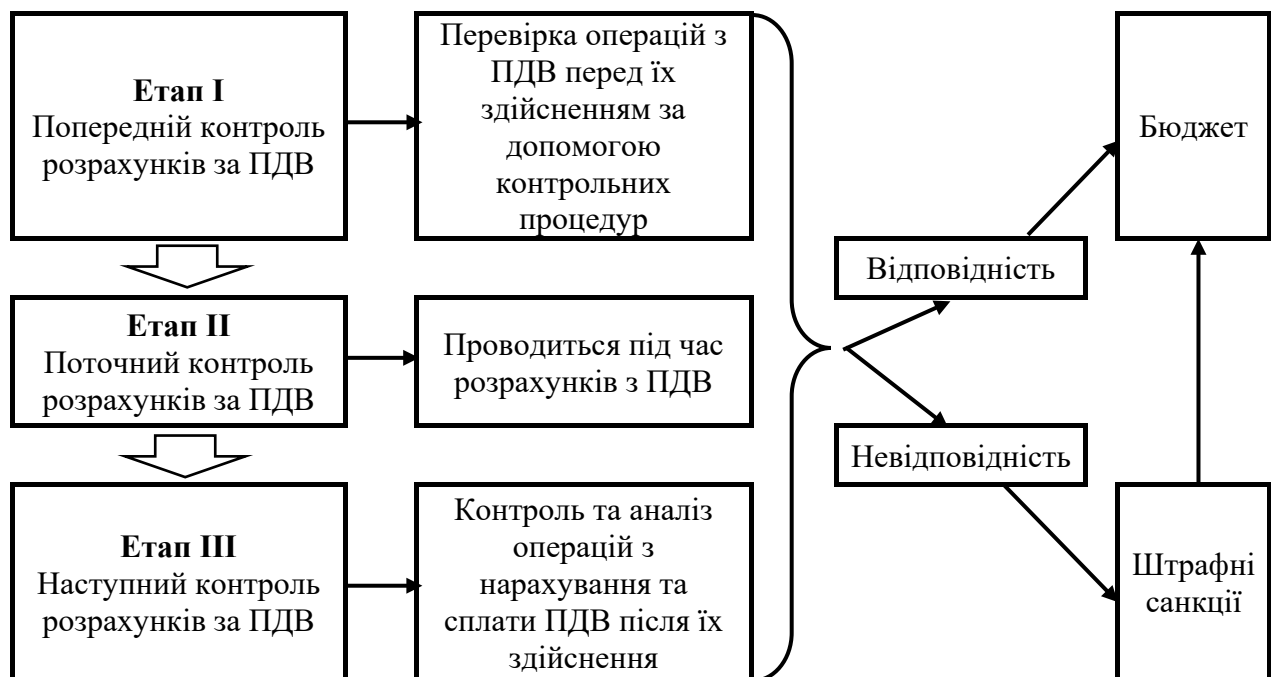

Рис. 2.13. Механізм проведення контролю нарахування та сплати ПДВ на підприємстві.

Джерело: складено автором на основі даних [97].

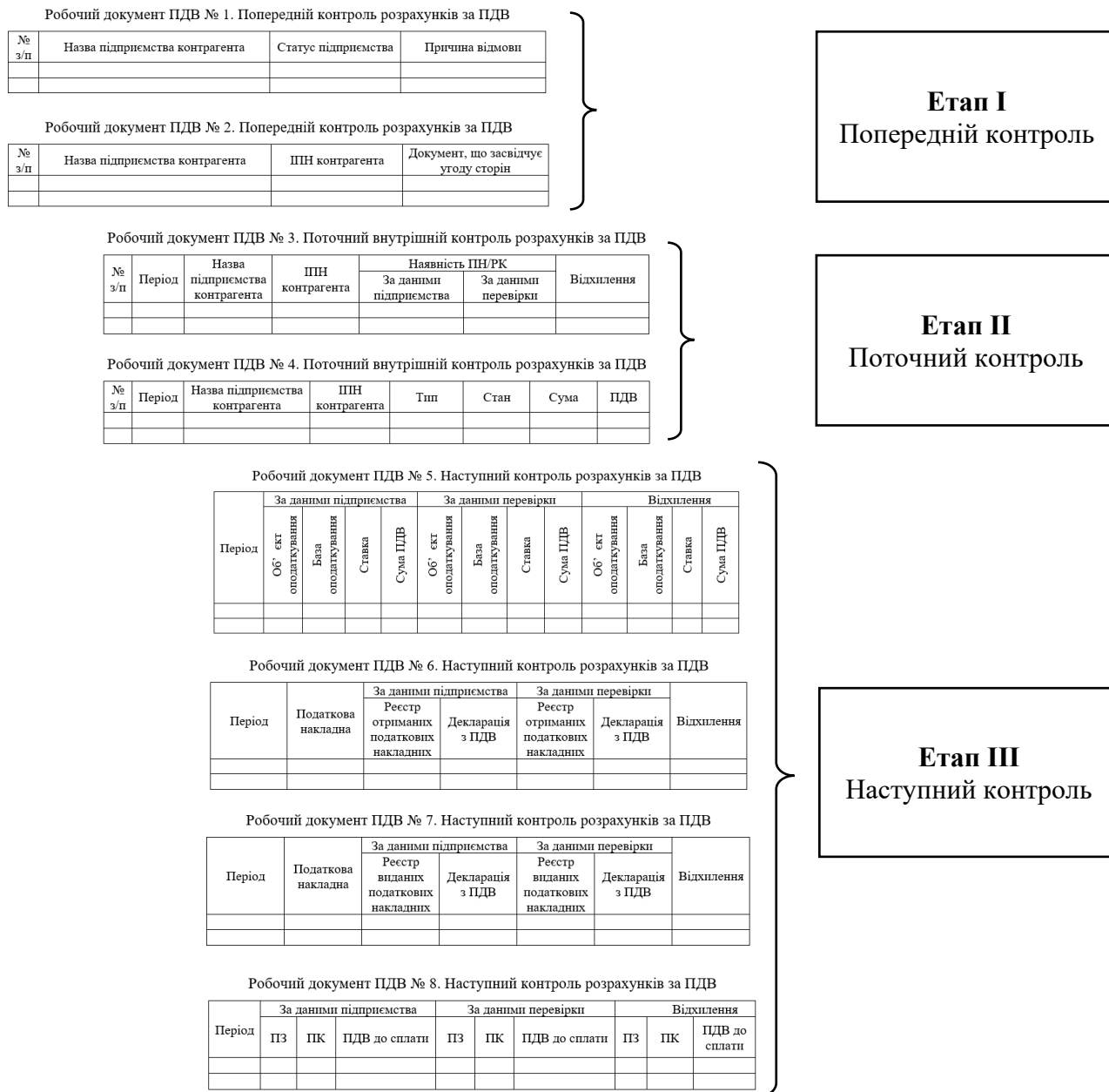

Рис. 2.14. Форми робочих документів суб'єкта внутрішнього контролю.
Джерело: складено автором на основі даних [93, 97].

Стаття 120 ПКУ передбачає санкції за порушення правил подання податкової звітності [1]. Більш детальна інформація про штрафи подана в Додатку АА.

За неподання або несвоєчасне подання податкової звітності з ПДВ передбачається штраф у розмірі 340 грн за кожне порушення, при повторному порушенні протягом року – 1020 грн (п.120.1 ПКУ).

У разі порушення строків сплати до платника ПДВ застосовуються штрафні санкції (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Сплата ПДВ: строки та відповідальність

Пункт ПКУ	Склад порушення	Розмір штрафу
124.1	Платник не виконує свої зобов'язання щодо своєчасності сплати податків	5 % погашеної суми податкового боргу – при затримці сплати до 30 к. днів включно
		10 % погашеної суми податкового боргу – при затримці сплати більше 30 к. днів
124.2	Умисне вчинення дій, зазначених у п. 124.1 ст. 124 ПКУ	25 % від суми несплаченого (несвоєчасно сплаченого) грошового зобов'язання
124.3	Повторне порушення відповідних дій, що передбачені п. 124.2 ст. 124 ПКУ, протягом 1095 календ. днів, або невиконання сплати податкових зобов'язань протягом періоду, що більше 90 календ. днів	50 % від суми несплаченого (несвоєчасно сплаченого) грошового зобов'язання

Джерело: складено автором на основі даних [1, 129].

Згідно Порядку [41], відповідний структурний підрозділ контролюючого органу має скласти податкове повідомлення-рішення відповідно до встановлених форм:

- «Н» – за порушення платниками ПДВ граничних строків реєстрації в ЄРПН ПН/РК до ПН, визначених ст. 201 ПКУ;
- «ПН» – у разі відсутності складання та/або реєстрації ПН в ЄРПН протягом граничних строків, передбачених ст. 201 ПКУ [41].

Відповідно до пп. 69.1 п.69 підрозд. 10 розд. XX ПКУ для платників ПДВ, які тимчасово не мають можливості своєчасно подавати податкову звітність та/або сплачувати податок до бюджету, діють свої «особливі» правила (табл. 2.6)

**ПДВ-звітність та сплата податку:
неможливість виконання податкових обов'язків**

Строки зняття відповідальності за прострочення сплати податків та їхнього декларування у зв'язку з воєнним станом			
Виконання своїх податкових обов'язків у платника ПДВ у період воєнного стану	Період зняття відповідальності	Строки подання податкової звітності	Строки сплати податків і зборів
можливості відсутні	24.02.2022 – до дня появи можливості	6 місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні	
можливості відновились	24.02.2022 – до дня відновлення можливості	60 к. дн. з першого місяця, наступного за місяцем відновлення можливостей	

Джерело: складено автором на основі даних [1, 45, 129].

Відповідно до пп. 69.2 п.69 підрозд. 10 розд. XX ПКУ (діє з 27.05.2022 р.): за порушення законодавства, виявлене в ході перевірок, встановлена відповідальність платників податків згідно з ПКУ та законодавством. Слід зазначити, що вимоги законодавства щодо застосування штрафних санкцій на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину контролюючими органами не застосовуються.

У Наказі Міністерства фінансів України [45] зазначені підстави неможливості виконання податкових обов'язків, зміст яких розкрито у Додатку АБ.

Отже, мінімізувати фінансові санкції контролюючих органів, забезпечити фінансову стійкість та економічне зростання підприємства можна за допомогою розроблення та запровадження ефективної системи внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за ПДВ на підприємстві.

2.4. Вдосконалення обліку, звітності і контролю з податку на додану вартість на основі гармонізації та стандартизації

В Україні практика адміністрування ПДВ виявила наявність негативних факторів впливу на механізм справляння податку, як об'єктивного так і суб'єктивного характеру. До них віднесено складність та суперечливість податкового законодавства, наявність великої кількості неузгоджених змін, в т.ч. щодо впровадження різного роду пільг, які стають підґрунтям до зловживань, застосувань різних схем ухилень від податків і, як наслідок, зменшення надходжень до бюджету чи необґрунтованого повернення сплачених сум ПДВ [121].

Проведення комплексу організаційно-правових заходів щодо подальшого удосконалення нормативної бази дозволить удосконалити механізм справляння ПДВ.

Білобровенко Т.В. вважає, що основними напрямками вдосконалення бухгалтерського обліку та звітності розрахунків за ПДВ в Україні можна визначити необхідність скасування правила першої події під час визначення сум ПЗ та ПК з ПДВ, запровадження деталізації проводок для цілей електронного адміністрування та обліку податкових накладних, а також їх відповідного включення до Звіту про фінансовий стан (до відповідних статей балансу). Слід зауважити, що основною ціллю є спрощення бухгалтерського обліку розрахунків з ПДВ [69, с.120].

Законодавча база у сфері справляння ПДВ характеризується численними змінами, різними методами визнання ПЗ та ПК, що значно ускладнює дослідження даної проблематики. Проте чіткі, прості та прозорі методика й організація обліку дадуть змогу забезпечити отримання об'єктивної інформації для аналізу та контролю ефективності адміністрування ПДВ.

Приведення податкового законодавства України у відповідності до діючих в країнах ЄС норм є ключовим етапом на шляху вступу України до ЄС, при чому реєстрація як платника ПДВ є невід'ємною вимогою членства в ЄС [64].

Підприємства при складання балансу (Звіту про фінансовий стан) та інших форм фінансової звітності зобов'язані дотримуватись норм НП(С)БО чи МСФЗ щодо методики формування відповідних статей, однак це може мати негативний вплив на окремі якісні характеристики і принципи складання фінансової звітності, в т.ч. і на визначення та критерії визнання елементів фінансової звітності. Шляхом вирішення цього є послаблення ступеню державної регламентації та делегування підприємствам права інтерпретації даних, накопичених на рахунках бухгалтерського обліку, в т.ч. і за розрахунками ПДВ, для цілей фінансової звітності. Зазначений крок наблизить приведення стандартів ведення бухгалтерського обліку в Україні до міжнародних стандартів фінансової звітності [64, 121].

В ході дослідження нормативно-правового регулювання обліку, аналізу і контролю розрахунків з податку на додану вартість було виділено найважливіші не вирішені питання практичного та методичного характеру. На основі отриманих результатів можна запропонувати наступне формулювання концептуальних засад розв'язання зазначених проблем через механізми державного регулювання, а саме:

1. Закріпити визначення поняття «непрямі податки» на законодавчому рівні шляхом включення даної категорії до Податкового кодексу України та Митного кодексу України з метою однозначної його інтерпретації для забезпечення законності, справедливості, доцільності та ефективності державно-правового регулювання.

2. Розширити базу оподаткування в ПКУ податком на додану вартість на «віртуальні активи» та «криптовалюти». На поточну дату даному питанню в Україні не приділено належної уваги і, як наслідок, бюджет недоотримує значних надходжень. В цій ситуації потерпає як держава, так і майнери (власники) криптовалют, тому запровадження державного регулювання ставок для такого виду операцій зможе вирішити питання зі складністю реєстрації податкових накладних для майнерів-платників ПДВ та спростить шляхи отримання податкових відшкодувань [81].

3. Гармонізувати з законодавством ЄС перелік пільгових категорій товарів при сплаті непрямих податків. Наявний на поточну дату дисбаланс негативно впливає на надходження від непрямих податків, в т.ч. ПДВ, на дохідну частину бюджету України [81].

4. Узгодити податкове законодавство України з ключовими нормами податкового законодавства ЄС. Процеси гармонізації мають забезпечити дотримання основного податкового принципу стабільності. Українське законодавство характеризується динамічними змінами у сфері оподаткування.

Характерною рисою всього законодавства України є ситуативність внесення в нього змін без запровадження компенсуючих важелів. Не є винятком в цьому й податкове законодавство. Переважна більшість законодавчих ініціатив, спрямованих на наближення до стандартів та норм законодавства ЄС, вносить дисонанс в принцип «стабільності», що має негативний вплив на функціонування податкової системи, як цілісного комплексу. Принцип «стабільності» в т.ч. включає прогнозованість та незмінність принципів, норм та ставок упродовж звітного періоду та чіткому дотриманні строків, які визначені в ПКУ [64].

Отже, вдосконалення механізму адміністрування ПДВ вимагає проведення комплексних заходів, що забезпечують вдосконалення нормативно-правової бази, спрощення та прозорості механізмів справляння податків, унеможливлення ухиляння від сплати податків, в т.ч. і незаконного відшкодування ПДВ з бюджету та запровадження збалансованої системи пільг.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Методи та організація економічного аналізу податку на додану вартість

Механізм оцінки фіскальної ефективності ПДВ є симбіозом податкового навантаження на економіку, дієвості процедур стягнення та стабільності надходжень до бюджету.

На основі аналізу існуючих підходів до оцінки фіскальної ефективності ПДВ було складено таблицю з групами індикаторів, які відображають різні аспекти ефективності податкового адміністрування ПДВ. У Додатку АВ наведено таблицю, що включає три групи індикаторів, що вимірюють фіскальну значимість та ефективність ПДВ, які дозволяють зробити більш обґрунтовані та об'єктивні висновки про фіскальну ефективність ПДВ та відповідно приймати управлінські рішення для поліпшення його адміністрування.

Динаміка фіскальної значущості ПДВ в Україні наведена в Додатку АГ, а результати отриманих даних проілюстровано на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Динаміка фіскальної значущості ПДВ в Україні

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що протягом 2014-2021 рр. фіскальна значущість ПДВ мала тенденцію до зростання (рис. 3.1). Враховуючи те, що питома вага ПДВ складає від 27% до 32% доходів державного бюджету, його частка у ВВП становить 9-11%, даний податок є значущим у формуванні держбюджету України та має суттєвий вплив на перерозподіл ВВП.

Динаміка показників оцінювання фіскальної ефективності ПДВ в Україні наведена в Додатку АД, а результати отриманих даних проілюстровано на рис. 3.2.

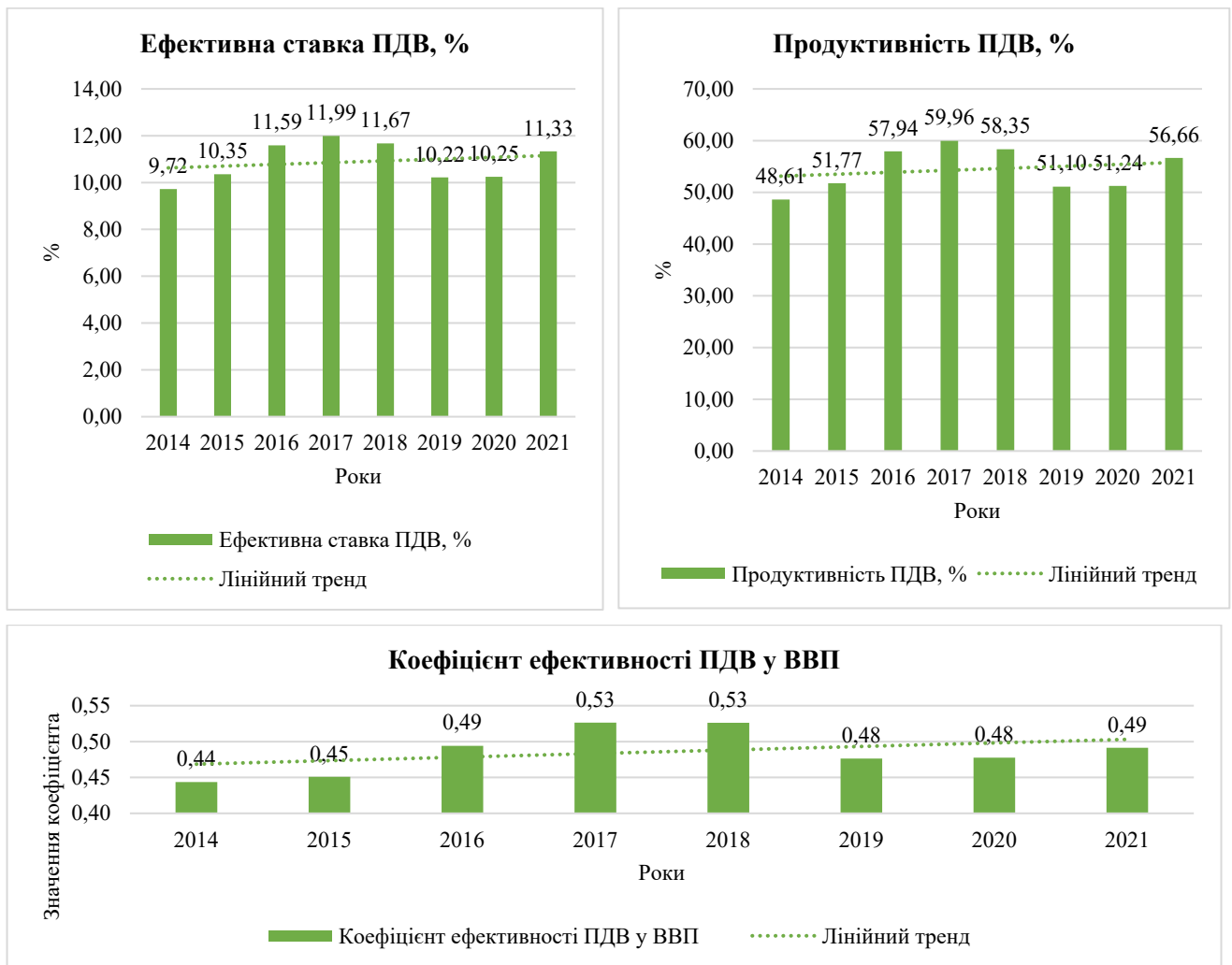

Рис. 3.2. Динаміка показників оцінювання фіскальної ефективності ПДВ в Україні

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Результати проведеного аналізу динаміки показників оцінювання фіскальної ефективності ПДВ в Україні свідчать про те, що найбільші значення протягом досліджуваного періоду спостерігались у 2017-2018 рр., проте узагальнюючи

отримані результати можна зробити висновок, що загалом постерігається зростання даних показників.

Ефективність ПДВ є важливим показником економічного розвитку країни. Ефективна ставка ПДВ, яка розраховується як відношення суми ПДВ, що надійшла до бюджету, до кінцевих споживчих витрат домогосподарств, постійно зростає і наближається до номінальної ставки. За період з 2014 по 2021 роки, ефективна ставка ПДВ зросла на 1,62%. Крім того, продуктивність ПДВ збільшується, що свідчить про поліпшення адміністрування цього податку та повнішу реалізацію його фіскальної функції. За динамікою коефіцієнта ефективності ПДВ у ВВП можна зробити висновок про підвищення рівня віддачі національної економіки. Ці дані свідчать про успішність заходів, спрямованих на покращення системи оподаткування та економічного розвитку країни в цілому.

Динаміка надходжень ПДВ до Державного бюджету України наведена в Додатку АЕ, а результати отриманих даних проілюстровано на рис. 3.3.

Результати проведеного аналізу структури та динаміки надходжень ПДВ до Державного бюджету України свідчать про те, що суми ПДВ, сплачені з увезених товарів, значно перевищують суми податку, сплачені з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг). 20-32% сукупних надходжень ПДВ до Державного бюджету України є результатом ПДВ вироблених в Україні товарів та послуг, без врахування бюджетних відшкодувань.

Впровадження ставки ПДВ 7% на окремі лікарські препарати та зростання цін на енергоносії (газ та електроенергію) для населення майже в 1,25 рази сприяли збільшенню абсолютної суми ПДВ з вироблених в Україні товарів та послуг по відношенню до попереднього року, проте ситуація на Сході країни та стан економіки впливає на тенденцію подальшого падіння питомої ваги ПДВ вироблених в Україні товарів [78].

Порівнюючи з 2014 роком, обсяги надходження ПДВ у 2021 році зросли в 3,9 разів, аналогічно зросли суми бюджетного відшкодування – в 3,2 рази. Збільшення показника платників ПДВ, яке було зафіксовано у 2015 році, було спричинене введенням нової системи електронного адміністрування ПДВ, що передбачала

використання спеціального ПДВ-рахунку та реєстрацію ПН/РК у ЄРПН. Органи Державної казначейської служби відкривають окремий рахунок для кожного платника. Це дозволяє поступово зменшувати буми бюджетної заборгованості з відшкодування ПДВ, що сприяє покращенню фінансового становища країни.

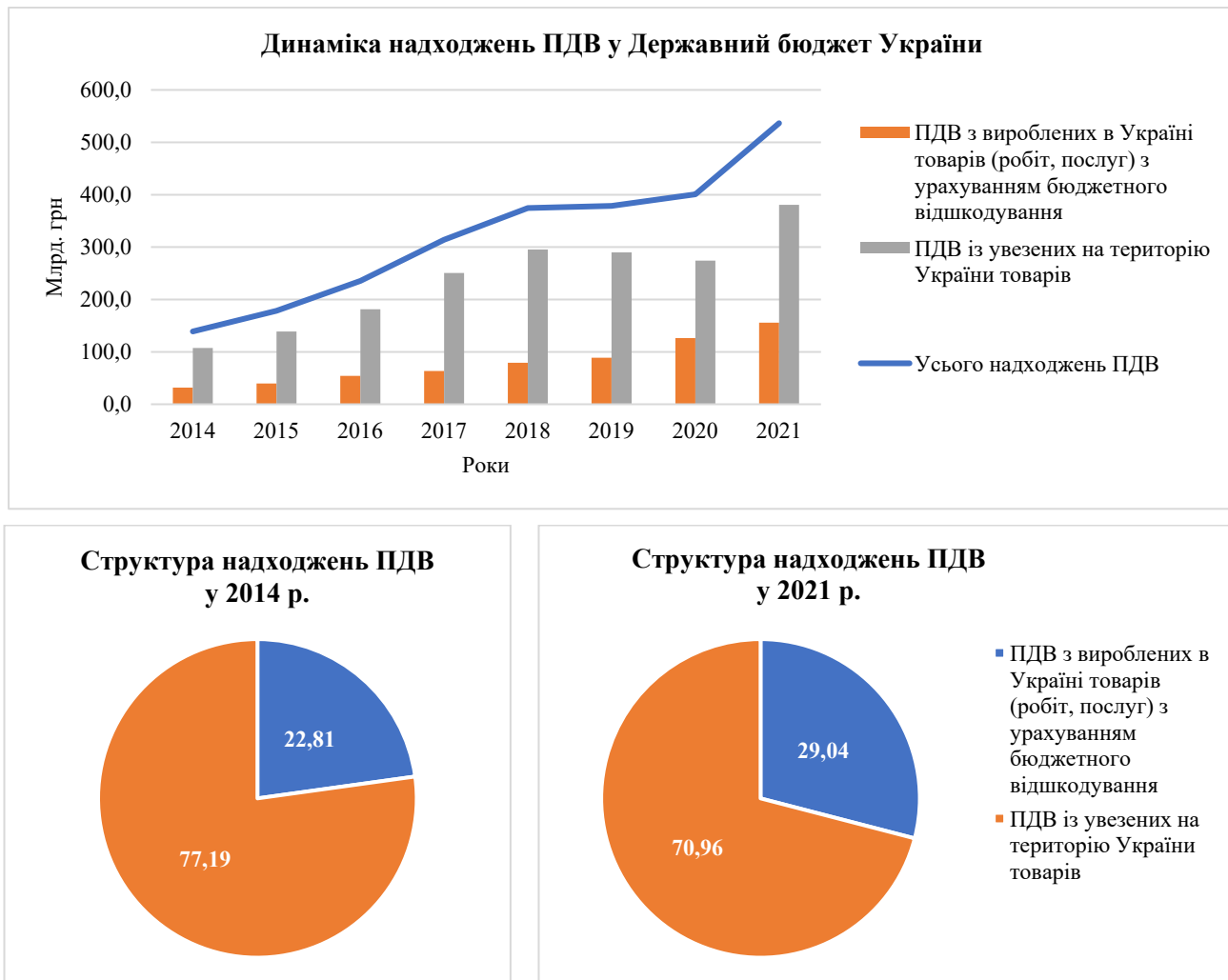

Рис. 3.3. Структура та динаміка надходжень ПДВ до Державного бюджету України.

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Однак не менш важливим є мікроекономічний аспект впливу ПДВ, тобто дослідження того, як позначається порядок нарахування, сплати та відшкодування податку на додану вартість на діяльності підприємства як одиниці господарювання. Підприємницький ресурс в Україні багато в чому визначає розвиток держави та обсяг доходів бюджету. Тому актуальним стає уважне ставлення до оцінки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність підприємства [86].

Організація економічного аналізу на підприємстві передбачає виконання системи заходів, що мають на меті забезпечення ефективності, організованості та планомірності дослідження об'єкту, а також дотримання внутрішньої дисципліни [67, с. 65]. Головна мета такої організації полягає у виявленні резервів для підвищення ефективності господарювання на підприємстві, з максимальним використанням наявних ресурсів і мінімальними затратами часу [67, с. 66].

Підготовчий, виконавчий і заключний організаційні етапи є складовими економічного аналізу. Вони в свою чергу мають свої складові (Додаток АЖ), які і становлять організаційну структуру економічного аналізу на підприємстві [67, с. 67].

На великих підприємствах, таких як і запропоноване для прикладу – ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», аналітичні функції здійснюються декількома підрозділами (фінансів, маркетингу, бухгалтерія, юридичний, ІТ та ін.) з координацією цієї роботи центральним аналітичним (інформаційно-аналітичним, економічним) або стратегічним підрозділом підприємства. Тобто, виконавцями економічного аналізу на досліджуваному підприємстві є цілі структурні підрозділи.

Всі методи економічного аналізу можна розподілити на 3 групи (рис. 3.4) залежно від їх сутності та аналітичних можливостей, насамперед, в частині здійснення факторного аналізу [67, с. 171].

Розвиток бізнесу та створення привабливого інвестиційного клімату є пріоритетним напрямком на шляху розвитку економіки країни. Основним показником, який дає можливість оцінити ефективність функціонування процесу залучення іноземних інвестицій є рівень податкового навантаження [84, 92].

Вплив податків на показники фінансово-господарської діяльності підприємства (Додаток АИ) проаналізовано в розрізі наступних індикаторів:

- обсяг реалізації,
- собівартість продукції,
- прибуток,
- платоспроможність,
- фінансова стійкість,

– мобілізація оборотних коштів підприємства [111].

Вплив ПДВ на діяльність підприємства визначається характером використання товару та типом продавця. Використання товару у виробництві (як складової чи у якості засобу виробництва), дає можливість відшкодувати суми ПДВ, що закладені у ціну товару чи послуги, тому коливання ставок ПДВ не матиме суттєвого впливу на фінансові показники. У випадку, коли товар є предметом споживання, зміни ставок ПДВ, вірогідніше за все, буде розподілятися між продавцем/виробником і споживачем відповідно до особливостей еластичності попиту цього товару [70].

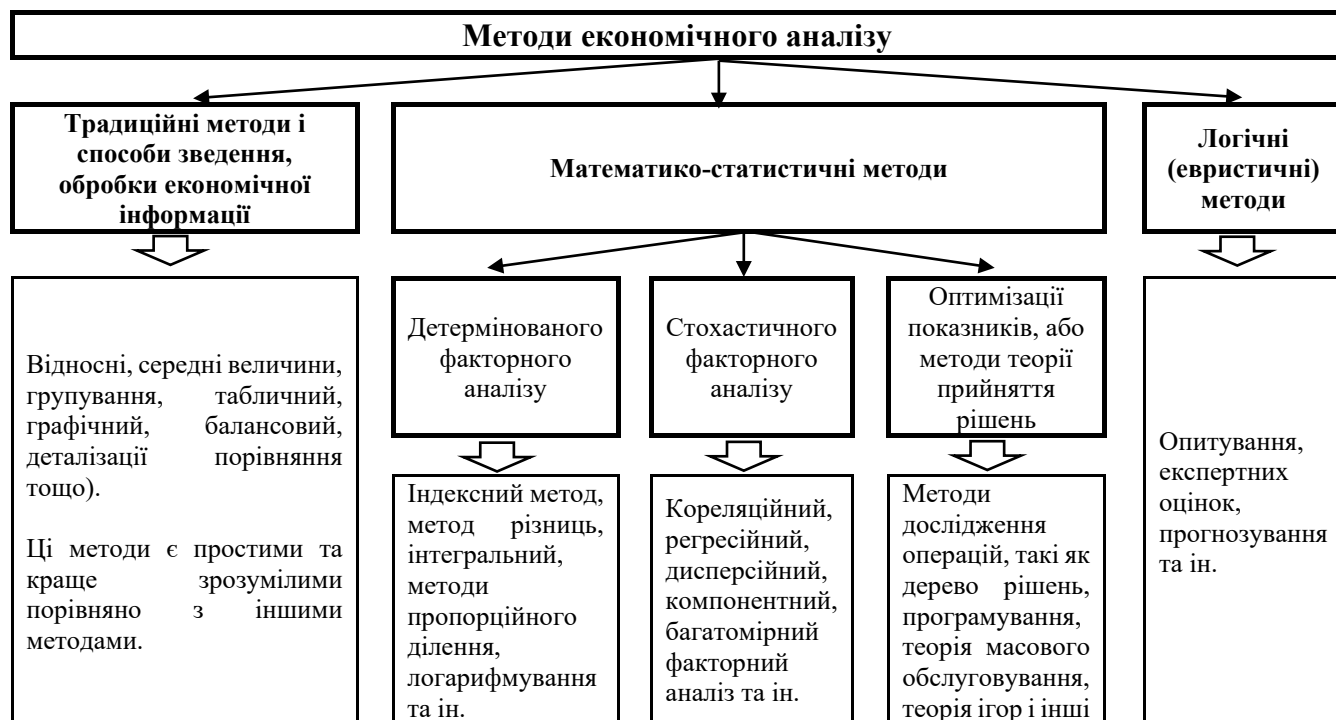

Рис. 3.4. Методи економічного аналізу

Джерело: складено автором на основі даних [67].

Податкова політика підприємства має забезпечувати своєчасність нарахування та повноту сплати податків, достовірність ведення обліку податків та формування податкової звітності, а також оптимізацію податкового навантаження за рахунок забезпечення вибору альтернативних видів оподаткування [92].

Для створення ефективної податкової політики підприємства необхідно проводити аналіз інформаційної бази за двома напрямками: минулими періодами (за такого підходу, вихідними даними для аналізу є дані податкових декларацій та

розрахунків за попередні періоди) та майбутніми періодами (показники бюджетів підприємства є основним джерелом інформації для проведення такого аналізу). Аналіз попередніх періодів дозволяє оцінити ефективність минулих податкових рішень та виявити можливі помилки, що дасть можливість уникнути їх в майбутньому. Аналіз майбутніх періодів дозволяє підприємству спланувати свої майбутні податкові зобов'язання та зробити відповідні заходи для їх виконання [120, 121].

Під час проведення аналізу податкової бази підприємства необхідно звернути увагу на кілька важливих складових. Першою з них є факторний аналіз податкових платежів, що означає визначення причин і факторів, які впливають на рівень податкових платежів підприємства. Другою складовою є аналіз структури та динаміки податкових платежів, що дозволяє визначити, які види податків становлять найбільш значущу складову в структурі податкових платежів підприємства та які зміни відбуваються з року в рік. Третім важливим аспектом є аналіз податкового навантаження, тобто визначення відношення суми податкових платежів до доходів підприємства. Четвертою складовою є аналіз податкової заборгованості підприємства, що передбачає визначення суми заборгованості перед бюджетом за різними видами податків та її динаміки за певний період часу [87, 120, 121].

Отже, комплексний податковий аналіз є важливим інструментом, який дозволяє ретельно проаналізувати всі види податків і зборів, які сплачуються підприємством, сформулювати повну інформаційну податкову базу підприємства, а також виявити найбільш вагомі фактори, які спричиняли зміни в динаміці та структурі податкових платежів, що дає можливість забезпечити ефективну та оптимальну систему податкової політики підприємства.

3.2. Оцінка впливу податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність підприємства

На основі фінансової звітності та приміток до фінансової звітності, складеної відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр. було проаналізовано вплив податків на діяльність даного суб'єкта господарювання та розраховано коефіцієнт податкового навантаження з метою надання в подальшому рекомендацій для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень підприємством.

Інформаційна база для проведення економічного аналізу в межах досліджуваної теми наведена в Додатку АК.

Фрагмент звіту про рух грошових коштів (за прямим методом) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр. наведено в табл. 3.1. Загалом, більшість з наведених статей звіту мають зростаючу тенденцію.

Таблиця 3.1

Фрагмент звіту про рух грошових коштів (за прямим методом) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.

Стаття	Код рядка	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (2020 р. / 2019 р.)	
							Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності								
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2191436	2557002	2787858	3158577	3855776	697199	22,07
Повернення податків і зборів	3005	0	10724	23289	49438	33219	-16219	-32,81
у т. ч. ПДВ	3006	0	10664	22917	49426	33201	-16225	-32,83
Витрачання на оплату: Відрахувань на соціальні заходи	3110	(31413)	(39380)	(57303)	(72412)	(80332)	7920	10,94
Зобов'язань податків і зборів	3115	(131584)	(121410)	(184237)	(172281)	(253576)	81295	47,19

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(91030)	(69160)	(113123)	(84402)	(119389)	34987	41,45
Витрачання на оплату зобов'язань з ПДВ	3117	(0)	(0)	(0)	(0)	(13910)	13910	-
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(40554)	(52250)	(71114)	(87879)	(120277)	32398	36,87
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	61673	(105330)	693317	609292	765663	156371	25,66

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Результати аналізу динаміки доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рис. 3.5) та повернення податків і зборів (рис. 3.6) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр. свідчать про те, що за обома досліджуваними показниками спостерігається тенденція до зростання.

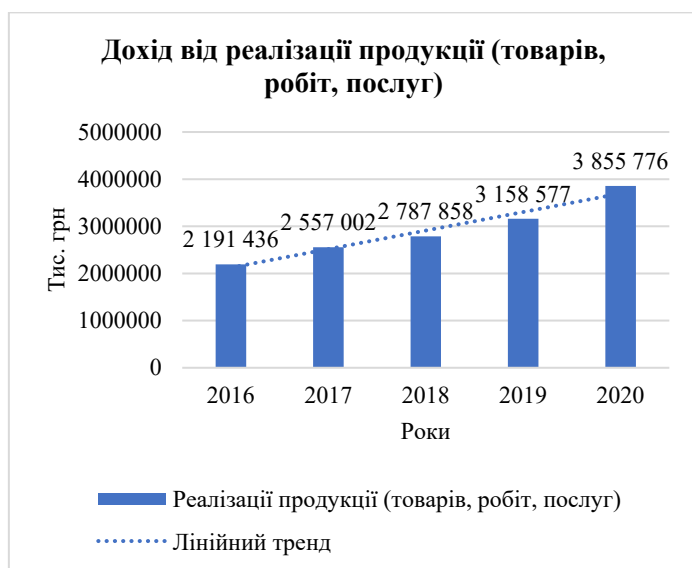

Рис. 3.5. Динаміка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [127].

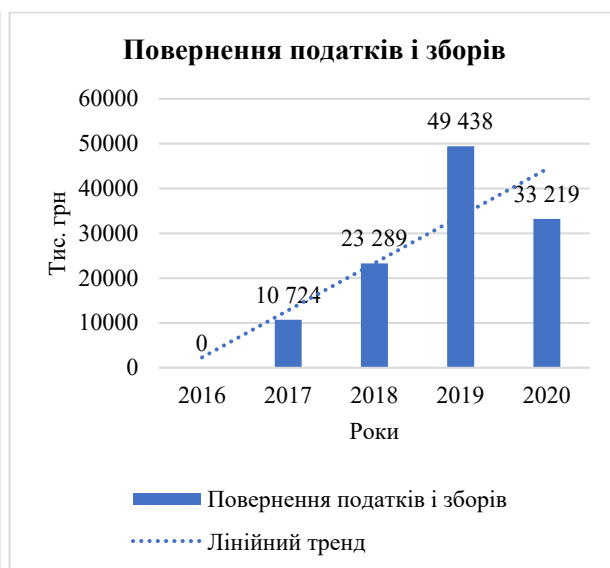

Рис. 3.6. Динаміка повернення податків і зборів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Результати аналізу динаміки та структури податкових відрахувань ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» (рис. 3.7) свідчать про те, що показники мають зростаючу тенденцію і найбільшу питому вагу мають податок на прибуток та інші

платежі і збори, а ПДВ – у 2020 році становить 4% від обсягу сплачених податків і зборів за даний період, при цьому у попередніх роках сплата даного податку не відбувалась (це обумовлено відсутністю ПДВ до сплати через те, що сума ПЗ дорівнювала сумі ПК). Необхідно також враховувати специфіку підприємства (фармацевтична галузь), то більшість операцій оподатковуються за ставкою 7%, а також велика кількість операцій є експортними (ставка 0%).

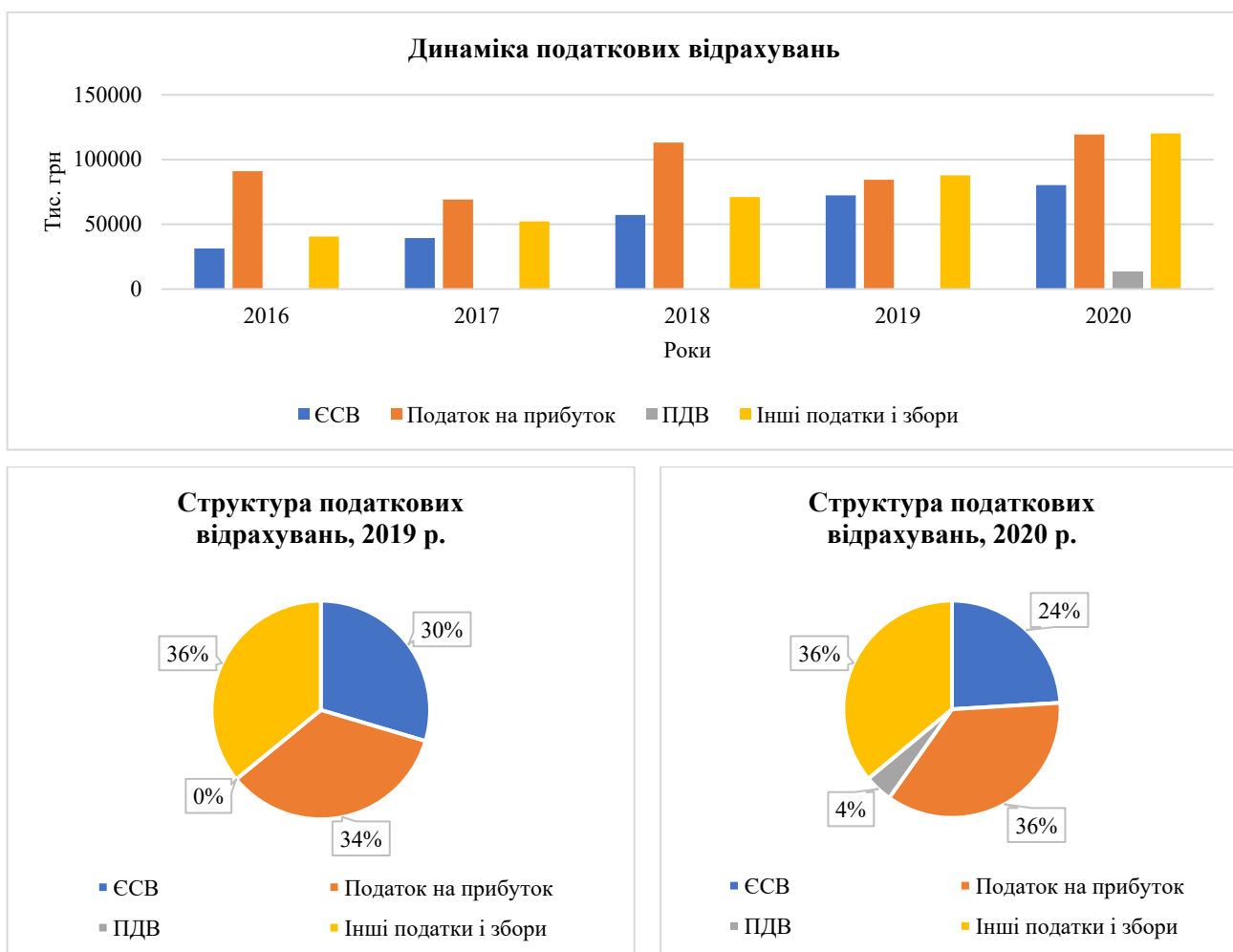

Рис. 3.7. Динаміка та структура податкових відрахувань ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця».

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Структура та динаміка поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2020 рр. подана в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом

Стаття	Станом на 31 грудня 2017 року	Станом на 31 грудня 2018 року	Станом на 31 грудня 2019 року	Станом на 31 грудня 2020 року	Відхилення (2020 р. / 2019 р.)	
					Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
Податок на прибуток	15 230	6 338	42 826	80 527	37 701	88,03
<i>Податок на додану вартість</i>	-	-	<i>13 909</i>	-	<i>-13 909</i>	-
Податок з доходів фізичних осіб	6 261	8 967	4 576	8 526	3 950	86,32
Військовий збір	455	709	315	644	329	104,44
Інші податки і збори	52	66	103	95	-8	-7,77
Всього	21 998	16 080	61 729	89 792	28 063	45,46

Джерело: складено автором на основі даних [127].

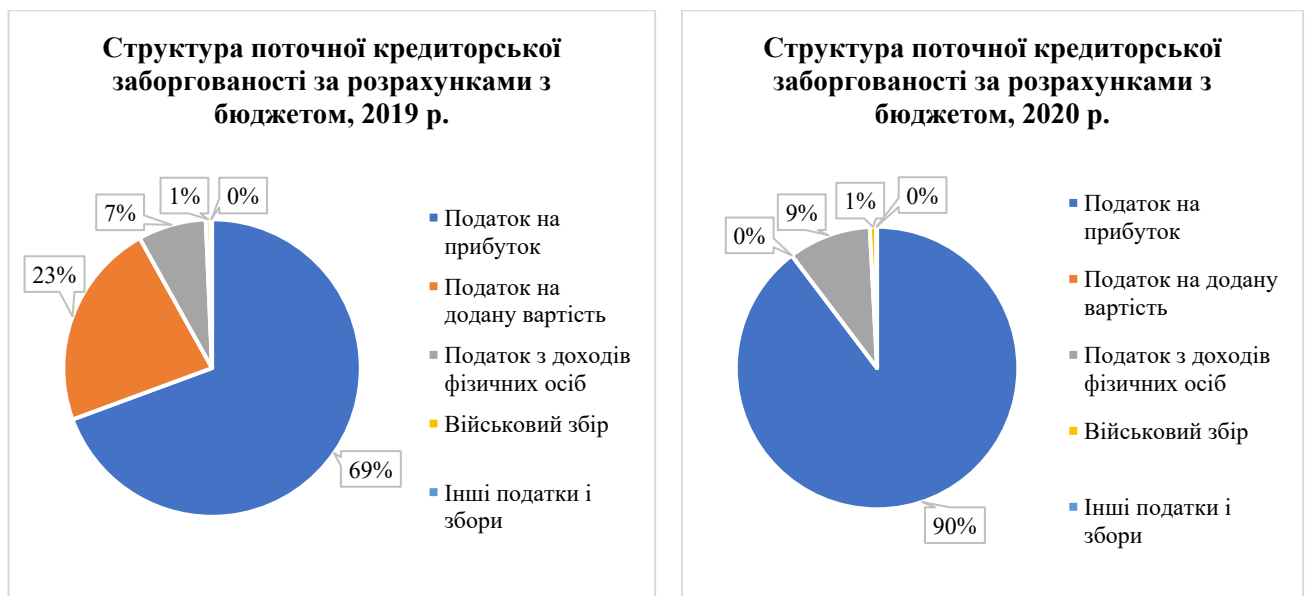

Рис.3.8. Структура поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2019-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Результати проведеного аналізу структури поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом досліджуваного періоду (рис. 3.8) свідчать про те, що у 2019 році Компанія мала поточну кредиторську заборгованість з ПДВ, що складала 1% загального обсягу у розрізі розрахунків з бюджетом, причому в попередніх і наступних періодах даний показник сягав нульового значення.

Більш детальний аналіз за темою дослідження в розрізі певних груп активів, власного капіталу та зобов'язань ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» наведений в Додатку АЛ.

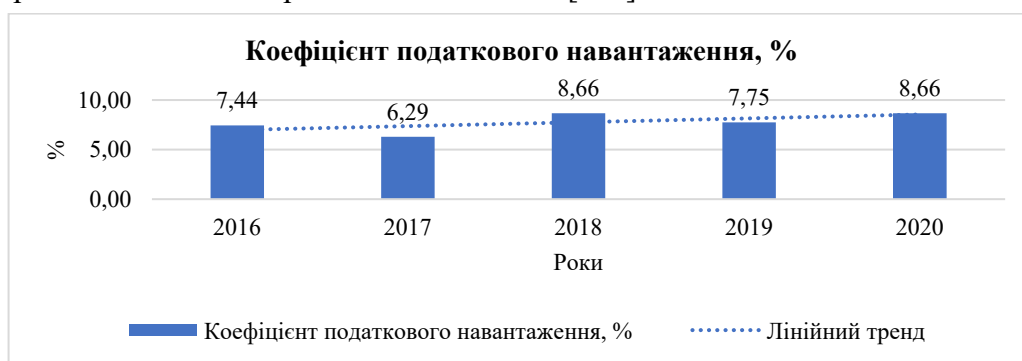
За даними, поданими у фінансовій звітності компанії, було розраховано коефіцієнт податкового навантаження ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр. (табл. 3.3). Результати аналізу динаміки даного коефіцієнта (рис. 3.9) свідчать про те, що значення коливаються в межах 6-9%. При цьому, найнижче значення (6,29%) спостерігалось у 2017 році, а найвище (8,66%) – у 2018 та 2020 роках. Це свідчить про збалансовану політику діяльності компанії і наявність на підприємстві податкового планування, проте протягом аналізованого періоду значення коефіцієнта податкового планування має зростаючу тенденцію.

Таблиця 3.3

**Коефіцієнт податкового навантаження
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.**

Показник	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Доходи	2 191 436	2 557 002	2 787 858	3 158 577	3 855 776
ЄСВ	31 413	39 380	57 303	72 412	80 332
Податок на прибуток	91 030	69 160	113 123	84 402	119 389
ПДВ	0	0	0	0	13 910
Інші податки і збори	40 554	52 250	71 114	87 879	120 277
Всього податків і зборів	162 997	160 790	241 540	244 693	333 908
Коефіцієнт податкового навантаження, %	7,44	6,29	8,66	7,75	8,66

Джерело: складено автором на основі даних [127].

**Рис. 3.9. Динаміка коефіцієнта податкового навантаження ПрАТ
«Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.**

Джерело: складено автором на основі даних [127].

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що на досліджуваному підприємстві протягом аналізованого періоду ПДВ податкове навантаження не створює. Це можна пояснити тим, що на фірмі проводиться ефективний економічний аналіз, в результаті чого підприємство має збалансовані обсяги ПЗ і ПК (тобто досягається результат $ПЗ = ПК$). Вплив мали наступні фактори:

- підприємство належить до фармацевтичної галузі, і відповідно до специфіки діяльності, має право застосовувати ставку ПДВ у розмірі 7% до певного переліку операцій відповідно до ПКУ;
- станом на 2020 рік Компанія експортувала продукцію в 16 країн світу та мала більше 400 реєстраційних досьє закордоном. Регулярні напрямки експорту: Литва, Білорусь, Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Ірак, Туркменістан, Афганістан, Узбекистан, Казахстан, Киргизстан, Польща, Ємен, Монголія. Також мала плани розширювати зовнішньоекономічну діяльність, запланованими напрямками експорту були: В'єтнам, Нова Зеландія, Австралія, Сінгапур, Малайзія, Лівія. Тобто, відповідно до ПКУ мала право на застосування ставки 0% за ПДВ, причому питома вага експортних операцій у загальній структурі здійснюваних операцій є досить вагомою.

Отже, аналіз співвідношення сплачених податків та отриманих доходів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» свідчать про те, що на підприємстві діє збалансована політика, особливо стосовно ПДВ, проте все одно рекомендовано більше уваги зосередити на зниженні витрат та підвищенні прибутковості діяльності в контексті оптимізації податкового планування. Це сприятиме впровадженню ефективної податкової політики, оптимізації сплати податків на підставі аналізу і застосування оптимального варіанту з альтернативних податкових наслідків ведення господарської діяльності.

3.3. Використання результатів аналізу податку на додану вартість для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень підприємством

В сучасних умовах роль податкового планування значно зростає для кожного сумлінного суб'єкта господарювання, особливо актуальним це стає у період економічної кризи, оскільки нестача вільних оборотних активів може мати відчутний негативний вплив на фінансову стійкість підприємства. Таким чином, використання легальних методів мінімізації податкових платежів може бути одним з шляхів вирішення цієї проблеми [121, 134].

Податкове планування є ключовим елементом ефективного функціонування бізнесу. Однак, термін «податкове планування» має різні визначення та інтерпретації. Вивчення наукової літератури дозволяє запропонувати наступне визначення поняття: «податкове планування» – це процес розробки оптимальної стратегії оподаткування, що ґрунтується на відповідальному аналізі податкових законів та державної податкової політики. Метою податкового планування є зменшення податкового навантаження, оптимізація процесу сплати податків, збільшення прибутку та зменшення податкових ризиків. В цілому, податкове планування є складовою економіко-правового планування, що допомагає платникам податків уникнути проблем з оподаткуванням та забезпечити ефективне функціонування свого бізнесу [121].

Також важливо підкреслити, що мета податкового планування та засоби її досягнення повинні бути етичними та дотримуватись принципів законності. Використання податкових стратегій, спрямованих на неправомірне уникнення оподаткування або зменшення податкових платежів, є неприпустимим та може мати серйозні наслідки для платника податків. Такі дії можуть призвести до порушення законодавства та збитків для держави. Отже, під час розробки стратегій податкового планування слід керуватись виключно законними методами та принципами, а також дотримуватись вимог чинного податкового законодавства [121].

Податкове планування дозволяє платникам податків визначати різноманітні критерії, що включають рекомендовану структуру ведення бізнесу, найбільш оптимальну систему оподаткування (з метою мінімізації податкового навантаження), рекомендовану схему стосунків з діловими партнерами, а також спеціальні методи оптимізації податкових зобов'язань. Також надаються рекомендації з питань ведення бухгалтерського і податкового обліку, що сприяє більш ефективному управлінню фінансовими потоками підприємства. Всі ці критерії дозволяють платникам податків бути більш ефективними в управлінні своїм бізнесом та забезпечують максимальну економічну вигоду від оподаткування [101, 121].

Податкове навантаження на підприємство має важливе значення для розвитку економіки та привабливості інвестицій. Цей показник визначається відсотковою величиною податкових виплат від прибутку компанії. Однак, для оцінки цього показника потрібно враховувати, як кожен вид податку впливає на фінансові результати підприємства. Зокрема, важливо враховувати вплив податків на обсяг продажів, собівартість виробництва, прибуток, фінансову стійкість, платоспроможність та здатність до мобілізації оборотних коштів. Маючи оптимальний рівень податкового навантаження, підприємства можуть розраховувати на певний рівень прибутку, що забезпечує стабільність та надійність бізнесу, збільшення інвестиційної та ділової активності на ринку [120, 121].

Податкове навантаження є результатом податкової політики країни, і це є ключовим фактором для будь-якої системи оподаткування. При цьому, залежно від якості податкової політики, можна зробити висновок про рівень податкової безпеки. Одним з головних завдань фінансового управління підприємств є оптимізація податкової політики, яка повинна бути розроблена з урахуванням управління фінансовими ресурсами. Податкове планування на підприємстві є процесом, спрямованим на збільшення доходів шляхом мінімізації податків і формуванням оптимальної системи параметрів для оптимізації стану оподаткування господарюючого суб'єкта та заходів впливу на нього [87, 120, 121].

Однією з важливих функцій податкового планування на підприємстві є

зменшення навантаження на підприємство або знаходження законних способів уникнути сплати обов'язкових податків, зборів та платежів (наприклад, використання можливості відстрочення виплати податків). Крім того, підприємство може максимально використовувати надані платнику податків пільги, щоб знизити рівень оподаткування. Податкове планування також спрямоване на мінімізацію ризиків, пов'язаних з необхідністю сплати штрафів та пені, а також на прогнозування діяльності суб'єкта господарювання, визначення та аналіз існуючих податкових ризиків. Правильне податкове планування може забезпечити ефективне фінансове управління підприємством і сприяти його стабільному розвитку [121].

Сутність основних складових системи податкового планування на підприємстві систематизовано у Додатку АМ, а етапи і заходи узагальнено на рис. 3.10.

Існує велика кількість різних методів, які можуть бути використані при податковому плануванні, однак, наукові дослідження показують, що немає загальноприйнятого підходу щодо виділення методів, які допомагають зменшити податкове навантаження, зокрема пов'язаного з ПДВ [121].

Необхідно враховувати багато факторів, таких як місцезнаходження підприємства, його діяльність та специфіка його операцій, щоб визначити оптимальний підхід до податкового планування з питань ПДВ. Наприклад, одним із методів може бути використання ліцензій або прав на інтелектуальну власність для передачі ділової активності на підприємство, яке знаходиться в країні з низькими ставками ПДВ. Іншим методом може бути перенесення деяких операцій на підприємства, які не оподатковуються ПДВ, такі як ті, що здійснюються за межами європейського простору.

Після аналізу теорії податкового планування та уваги до законодавчої регламентації ПДВ, було виявлено кілька ефективних методів зниження податкових платежів, які можна застосовувати на практиці, серед них:

- використання пільг та знижок, передбачених законодавством;
- зменшення обсягів операцій, які підлягають оподаткуванню ПДВ;

- застосування відстрочення виплати ПДВ, яке передбачене законодавством;
- оптимізація реєстрації ПДВ, зокрема уникнення подвійного оподаткування;
- використання пакетних операцій для скорочення податкових зобов'язань.

У Додатку АІ наведено інші методи зменшення податкового навантаження з ПДВ, що рекомендуються до використання з їх короткою характеристикою.

Враховуючи конкретну ситуацію, підприємство може використовувати окремі або комбіновані методи зменшення податкового навантаження з ПДВ для оптимізації своєї фінансової діяльності.

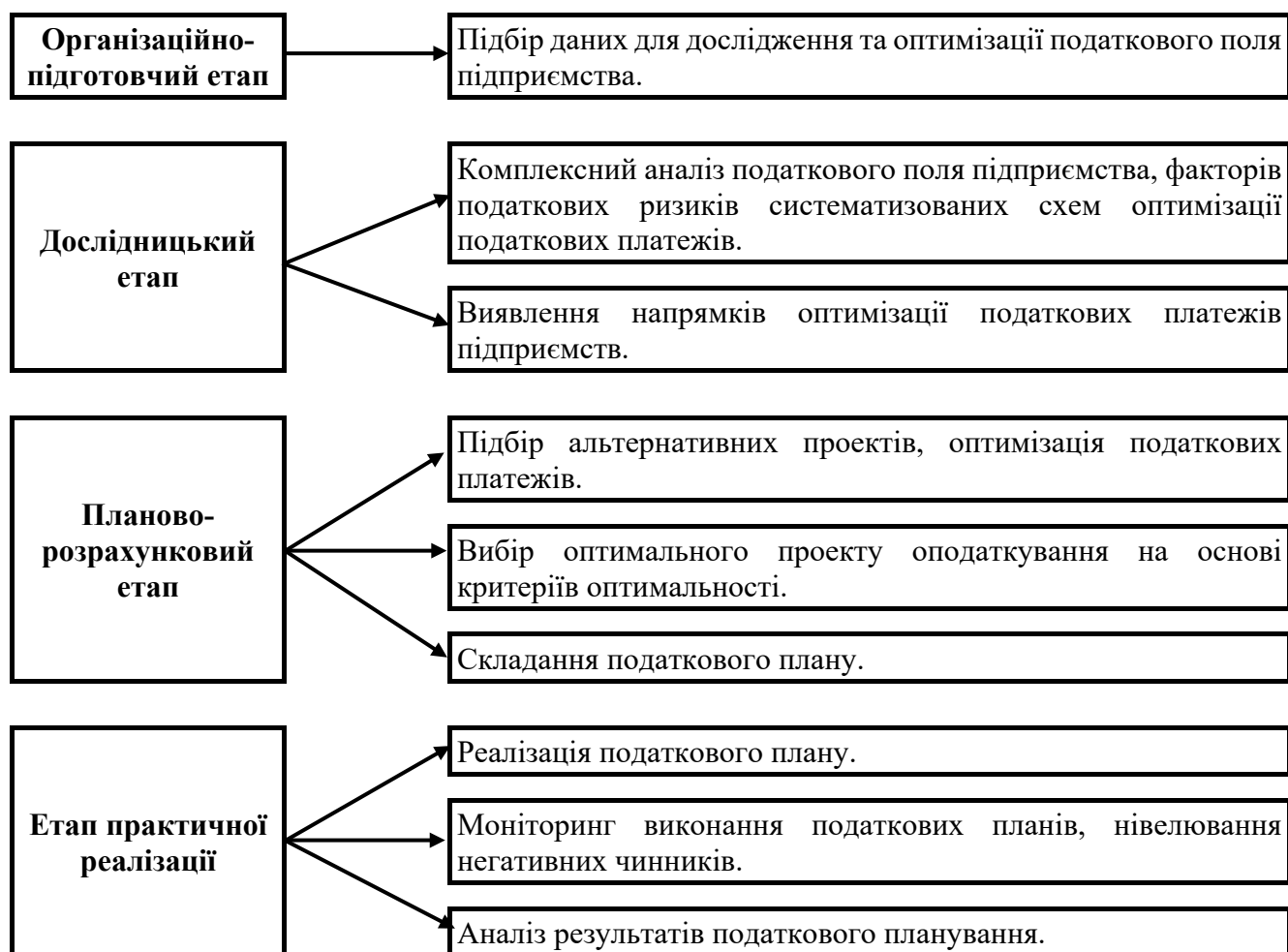

Рис. 3.10. Етапи і заходи податкового планування на підприємстві.

Джерело: складено автором на основі даних [60].

Отже, одним із напрямків підвищення ефективності господарювання на підприємствах є адміністрування податків, що включає з однієї сторони безумовне дотримання діючого податкового законодавства, а з іншої раціональне використання ресурсів суб'єкта господарювання на розвиток виробництва, тобто запровадження на підприємстві податкового планування.

ВИСНОВКИ

Проведено наукове дослідження з метою удосконалення методики бухгалтерського обліку, аналізу та контролю розрахунків з бюджетом за ПДВ. У процесі дослідження було узагальнено теоретичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо вирішення наукового завдання. Результати дослідження відображені у висновках науково-прикладного характеру, що підтверджують досягнення мети та виконання поставлених завдань:

1. Досліджено податок на додану вартість, який з економічної точки зору віднесено до непрямих податків, є складовою ціни товару (робіт, послуг) та, хоча й сплачується кінцевим споживачем, він рівномірно проходить через увесь виробничий ланцюг, чим забезпечує фіскальну, регулюючу та стимулюючу функції. Облік та сплата до бюджету є обов'язком продавця.

В Україні практика адміністрування ПДВ виявила наявність негативних факторів впливу на механізм справляння податку, як об'єктивного так і суб'єктивного характеру. До них віднесено складність та суперечливість податкового законодавства, наявність великої кількості неузгоджених змін, в т.ч. щодо впровадження різного роду пільг, які стають підґрунтям до зловживань, застосувань різних схем ухилень від податків і, як наслідок, зменшення надходжень до бюджету чи необґрунтованого повернення сплачених сум ПДВ.

ПДВ може застосовуватись до широкої бази оподаткування та бути стабільним джерелом наповнення держбюджету, що вказує на актуальність проведених досліджень за напрямком забезпечення обліку, контролю та мінімізації штрафних санкцій в рамках дотримання правового поля їх застосування.

2. ПДВ складається з восьми елементів: об'єкт оподаткування, платники податку, база оподаткування, податковий кредит, податкове зобов'язання, ставки податку, податкова звітність, податкові пільги. Також важливими є податковий період, строк та порядок сплати податку, строк та порядок подання звітності. Для обчислення податкових зобов'язань важливо визначити об'єкт і місце поставки.

Аналіз основних елементів податку розкриває властивості податку на додану вартість та описує процедури справляння даного податку, які являють собою дієвий механізм взаємодії фіскальних органів, що забезпечують дотримання інтересів держави з однієї сторони та суб'єктів господарювання шляхом застосування різного роду комбінації кредиторської чи дебіторської заборгованості та податкових кредитів і зобов'язань.

3. Результати проведеного дослідження нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку, контролю та економічного аналізу ПДВ свідчать про те, що ПДВ характеризується великою кількістю законодавчих змін, що ускладнює порядок його розрахунку в процесі сплати до бюджету.

ПКУ є основним нормативним актом, який регламентує взаємовідносини в сфері оподаткування в Україні, в якому окремий розділ V присвячено виключно «Податку на додану вартість». З дотримання норм ПКУ розроблено та впроваджено ряд нормативних актів від Законів, наказів, положень, постанов, інструкцій і роз'яснень до кінцевих норм обліку на підприємствах.

Враховуючи динамічні зміни на шляху вдосконалення та недоліки існуючої нормативно-правової бази обліку, аналізу та контролю розрахунків з ПДВ, актуальними постають питання вдосконалення обліку, звітності і контролю з ПДВ на основі гармонізації та стандартизації.

4. Методи обліку та розкриття інформації у звітності підприємства про ПДВ полягають у первинному спостереженні, що проявляється через документування та інвентаризацію, вартісному оцінюванні (оцінка та калькулювання), групуванні та систематизації (рахунки та подвійний запис), підсумковому узагальненні (баланс та звітність). Взаємозв'язок облікових процедур відображення розрахунків за ПДВ у податковій та фінансовій звітності полягає у закономірній послідовності: Податкова накладна, Реєстр виданих та отриманих ПН, Декларація з ПДВ, облікові реєстри, Головна книга, баланс (Звіт про фінансовий стан). Врахування причини ідентифікації ПЗ та ПК з ПДВ є необхідною у зв'язку з наявністю двох методів обліку ПДВ – касового та за першою подією. Ці методи можуть використовуватись паралельно, тому необхідно ретельно вивчити причину ідентифікації ПЗ та

відповідно відобразити їх у бухгалтерському обліку. Дотримання цього принципу дозволить уникнути помилок та забезпечити точність обліку ПДВ.

Чітке розуміння зазначених елементів механізму сприятиме достовірному наповненню форм фінансової звітності та підвищить як рівень її корисності для зацікавлених в діяльності підприємства осіб, так і сприятиме подальшій гармонізації НП(С)БО та МСФЗ.

5. Належна організація бухгалтерського обліку операцій з ПДВ забезпечує достовірне, повне та своєчасне відображення даних операцій на рахунках бухгалтерського обліку та своєчасну сплату ПДВ до бюджету.

Основним нормативно-правовим актом, що регламентує організацію бухгалтерського обліку на підприємстві (у тому числі в частині розрахунків за ПДВ) є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», проте неоднозначність і певна невизначеність трактувань аспектів розрахунків з ПДВ на законодавчому рівні обумовлює необхідність закріплення організаційної, технічної, методичної та контрольної складових організації бухгалтерського обліку розрахунків з ПДВ при формуванні положення про облікову політику.

6. Поняття та форми здійснення податкового контролю закріплені у ПКУ. Зовнішній контроль відповідно до чинного податкового законодавства України здійснюється контролюючими органами, які при виявленні помилок чи порушень, зобов'язані застосовувати відповідні заходи впливу (штрафи). З метою мінімізації фінансових втрат підприємства мають застосовувати процедури внутрішнього контролю за сплатою податкових платежів, що включають оцінку правильності визначення об'єкта оподаткування, з урахуванням діючих вимог та можливих пільг, повнотою і правильністю розрахунків ПДВ, а також при формуванні фінансової та податкової звітності.

З метою забезпечення здійснення внутрішнього контролю розрахунків з ПДВ на підприємстві запропоновано пакет робочих документів, сформованих відповідно до етапів здійснення контролю: попередній, поточний, наступний. Застосування запропонованих форм робочих документів дозволить не лише

виявити помилки в системі бухгалтерського обліку, але й вжити заходи щодо їх попередження та запобігання.

Підприємством має бути розроблена та впроваджена дієва система внутрішнього контролю, метою якої є забезпечення фінансової стійкості, стабільної прибутковості, повноти та своєчасності розрахунків з бюджетом і, як наслідок, мінімізації штрафних санкцій.

У зв'язку з необхідністю виконання бюджету України в частині податкових надходжень, контроль (як зовнішній, так і внутрішній) набуває актуальності в частині бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом, оскільки фіскальна функція держави зосереджена на контролі повноти та своєчасності нарахувань та сплати податкових платежів.

7. В ході дослідження нормативно-правового регулювання обліку, аналізу і контролю розрахунків з ПДВ було виділено найважливіші невирішені питання практичного та методичного характеру і на основі отриманих результатів запропоновано формулювання концептуальних засад розв'язання зазначених проблем через механізми державного регулювання.

Вдосконалення механізму адміністрування ПДВ вимагає проведення комплексних заходів, що забезпечують вдосконалення нормативно-правової бази, спрощення та прозорості механізмів справляння податків, унеможливлення ухиляння від сплати податків, в т.ч. і незаконного відшкодування ПДВ з бюджету та запровадження збалансованої системи пільг.

8. Механізм оцінки фіскальної ефективності ПДВ є симбіозом податкового навантаження на економіку, дієвості процедур стягнення та стабільності надходжень до бюджету.

Однак не менш важливим є мікроекономічний аспект впливу ПДВ, тобто дослідження того, як позначається порядок нарахування, сплати та відшкодування ПДВ на діяльності підприємства як одиниці господарювання. Підприємницький ресурс в Україні багато в чому визначає розвиток держави та обсяг доходів бюджету. Тому актуальним стає уважне ставлення до оцінки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність підприємства.

9. З метою зниження витрат та збільшення прибутку на підприємстві більше уваги слід приділяти податковому плануванню. Дане твердження підтверджують результати проведеного дослідження структури та динаміки розрахунків з бюджетом, а також рівня податкового навантаження ПДВ та податку на прибуток ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця».

Система податкового планування на підприємстві запроваджується з метою впровадження ефективної податкової політики, оптимізації сплати податків на підставі аналізу і застосування оптимального варіанту з альтернативних податкових наслідків ведення господарської діяльності.

10. Забезпечивши комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ, можна покращити фінансовий стан підприємства через попередження суттєвих порушень з нарахування і сплати ПДВ і, як наслідок, відсутність нарахованих фінансових санкцій. Крім того, одним із напрямків підвищення ефективності господарювання на підприємствах є адміністрування податків, що включає з однієї сторони безумовне дотримання діючого податкового законодавства, а з іншої раціональне використання ресурсів суб'єкта господарювання на розвиток виробництва.

Отже, застосування комплексного підходу до методики податкового планування у системі управління підприємством дозволить зменшити податковий ризик та сприяти ефективному розвитку підприємства шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2918-IX від 07.02.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 10.04.2023)
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012р. № 4495-VI (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2837-IX від 13.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення 03.02.2023)
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2435-IX від 19.07.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 03.04.2023)
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text> (дата звернення 06.02.2023)
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Закон України від 30.11.2021 р. № 1914-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20> (дата звернення 05.02.2023)
6. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування: Закон України від 12.01.2023 р. № 2876-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2876-20#Text> (дата звернення: 20.02.2023).
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV (із змінами, внесеними згідно із Законом № № 2654-IX від 06.10.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 03.02.2023)

8. Деякі питання обкладення податком на додану вартість за нульовою ставкою у період воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2022 р. № 178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 07.02.2023)
9. Деякі питання реалізації підпункту 197.1.3 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 179 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 132 від 19.02.2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-2011-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 148 від 26.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 01.02.2023)
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2037_ukr_2022.pdf (дата звернення 01.02.2023)
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 385 від 09.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 01.02.2023)
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 588 від 29.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення 19.04.2023)
14. Питання ввезення на митну територію України товарів у межах ратифікованих Верховною Радою України міжнародних договорів (угод) України з питань

- космічної діяльності щодо створення космічної техніки без сплати ввізного мита та податку на додану вартість: постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2010 р. № 102 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 90 від 13.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-2010-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
15. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість: наказ Міністерства фінансів України від 14.11.2014 р. № 1130 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 637 від 07.12.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14#Text> (дата звернення 06.02.2023)
16. Порядок зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 р. № 1165 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 1428 від 23.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF> (дата звернення 06.03.2023)
17. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2022 № 463. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-23> (дата звернення 07.03.2023)
18. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2022р. № 1288. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1288-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.02.2023)
19. Про внесення змін до переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану

- вартість та які звільняються від сплати ввізного мита: постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2022р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.02.2023)
20. Про внесення змін до переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість та які звільняються від сплати ввізного мита: постанова Кабінету Міністрів України від від 09.11.2022р. № 1260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1260-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.02.2023)
21. Про внесення змін до Порядку зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2022 р. № 1428. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1428-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.02.2023)
22. Про затвердження довідника кодів податкової інформації: наказ Державної податкової служби України від 11.01.2023 № 17. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/77897.html> (дата звернення 09.02.2023)
23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо комплексного відпрацювання платників ПДВ, які формують податковий кредит за податковими накладними, не зареєстрованими в ЄРПН: Наказ Міністерства доходів і зборів України від 29.11.2013 р. № 724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0724810-13#n9> (дата звернення 19.04.2023)

24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення камеральних перевірок податкової звітності платників податків, крім перевірок податкової декларації про майновий стан і доходи та податкової декларації платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця: Наказ Міністерства доходів і зборів України від 14.06.2013 р. № 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0165810-13#Text> (дата звернення 19.04.2023)
25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення органами державної фіскальної служби зустрічних звірок, обміну податковою інформацією при здійсненні податкового контролю: Наказ Державної фіскальної служби України від 17.07.2015 р. № 511 (із змінами, внесеними наказом Державної фіскальної служби України від 07.06.2017 № 410). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0511872-15#Text> (дата звернення 19.04.2023)
26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків: Наказ Державної фіскальної служби України від 31.07.2014 р. № 22 (із змінами, внесеними наказом Державної фіскальної служби України від 23.06.2018 № 398). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0022872-14#n7> (дата звернення 19.04.2023)
27. Про затвердження переліків відходів та брухту чорних і кольорових металів, операції з постачання яких, зокрема операції з імпорту, тимчасово, до 1 січня 2027 року, звільняються від обкладення податком на додану вартість: постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 р. № 15 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 337 від 21.03.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2011-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
28. Про затвердження переліку достатніх підстав, які надають податковим органам право на проведення документальної позапланової виїзної перевірки

- платника податку на додану вартість для визначення достовірності нарахування бюджетного відшкодування такого податку: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1238 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 838 від 26.10.2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1238-2010-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
29. Про затвердження Переліку типових операцій з розрахунково-касового обслуговування, які відповідно до підпункту 196.1.5 пункту 196.1 статті 196 розділу V ПКУ не є об'єктом оподаткування: постанова Національного банку України від 01.08.2017 р. № 73 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Національного банку № 167 від 28.12.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0073500-17> (дата звернення 07.02.2023)
30. Про затвердження переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість та які звільняються від сплати ввізного мита: постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 р. № 224 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 1340 від 29.11.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.02.2023)
31. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів України № 467 від 28.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 19.04.2023)

32. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів України № 148 від 26.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 19.04.2023)
33. Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних: постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 378 від 21.04.2021р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF> (дата звернення 06.02.2023)
34. Про затвердження Порядку ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 12.01.2021р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0321-21#Text> (дата звернення 19.04.2023)
35. Про затвердження Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 р. № 26. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/26-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.04.2023)
36. Про затвердження Порядку використання сум податку на додану вартість, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету: постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 246 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 90 від № 858 від 07.11.2013). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2011-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. №187 (із

- змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 466 від 17.09.2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2011-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
38. Про затвердження Порядку документального оформлення операцій з постачання послуг з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден, які здійснюють внутрішні, міжнародні та транзитні польоти в районах польотної інформації зони відповідальності України, і податкових накладних та відображення таких операцій у податковій звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2011 р. № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2011-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
39. Про затвердження Порядку надання послуг з харчування громадян у закладах охорони здоров'я, операції з надання яких звільняються від оподаткування податком на додану вартість: постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2012 р. № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2012-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
40. Про затвердження Порядку надання послуг з харчування дітей у дошкільних, учнів у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах, операції з надання яких звільняються від обкладення податком на додану вартість: постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 116 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 16 від 18.01.2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-2011-%D0%BF> (дата звернення 07.02.2023)
41. Про затвердження Порядку надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2015р. № 1204 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства № 258 від 25.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0124-16#Text> (дата звернення 05.02.2023)
42. Про затвердження Порядку обчислення і накопичення реєстраторами розрахункових операцій сум податку на додану вартість: постанова Кабінету

- Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1224 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 631 від 22.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1224-2010-%D0%BF> (дата звернення 05.02.2023)
43. Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів України № 702 від 22.12.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15#Text> (дата звернення 19.04.2023)
44. Про затвердження Порядку періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. №1245 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 61 від 29.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.04.2023)
45. Про затвердження Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, та переліків документів на підтвердження: наказ Міністерства фінансів України від 29.07.2022 № 225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-22#Text> (дата звернення 05.04.2023)
46. Про затвердження Порядку повернення (перерахування) коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 03.09.2013 р. № 787 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 647 від 08.12.2021, враховуючи зміни, внесені Наказом Міністерства фінансів № 716 від 28.12.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1650-13#Text> (дата звернення 19.04.2023)

47. Про затвердження Порядку прийняття рішень про реєстрацію/відмову в реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2019 р. № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1245-19#Text> (дата звернення 05.02.2023)
48. Про затвердження Порядку проведення контролюючими органами зустрічних звірок: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. №1232 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 240 від 04.04.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.04.2023)
49. Про затвердження Регламенту опрацювання податкових декларацій з податку на додану вартість, за якими задекларовано від'ємне значення та/або бюджетне відшкодування податку на додану вартість: Наказ Державної податкової служби України від 19.06.2012 р. № 522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0522837-12#Text> (дата звернення 19.04.2023)
50. Про затвердження форм документів, що використовуються у процесі відшкодування сум податку на додану вартість: наказ Міністерства фінансів України від 13.07.2016 р. № 606 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1069-16#n31> (дата звернення 06.02.2023)
51. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2016 р. № 21 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 131 від 01.03.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16> (дата звернення 06.02.2023)
52. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання спрощеної податкової звітності з податку на додану вартість: наказ Міністерства фінансів України від 21.10.2021 № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1477-21#Text> (дата звернення 23.03.2023)

53. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2015 р. № 1307 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства № 15 від 17.01.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 23.03.2023)
54. Зміст, правові засоби та межі податкового планування зарубіжний досвід та українська практика: монографія. Греца Я.В. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. 420 с.
55. Митне адміністрування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. О. Б. Дем'янюк, С. Д. Герчаківський Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 328 с.
56. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». М.Т. Теловата, В.П. Пантелеєв, К.В. Безверхий, О.О. Григоревська, С.І. Ковач, О.А. Юрченко. К.: НАСОА. 2019. 506 с.
57. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування». Рівне ПП «Формат-А», 2020. 200 с.
58. Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки: монографія. за ред. к.е.н., проф. Й.Я. Даньківа. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 300 с. 40.
59. Основи податкового регулювання підприємницької діяльності у запитаннях і відповідях: навч. посібник. укл.: І.Б.Маркович. Тернопіль: Прінт-офіс, 2015. 175 с.
60. Податки та податкове планування підприємницької діяльності. А.Г. Загородній, А.В. Єлисеєв. Л.; Центр Бізнесу-Сервісу 2003. 152 с.
61. Податкова безпека в системі фінансової безпеки держави: колективна монографія. Стратегічне управління національним економічним розвитком: монографія: в 2 т. Цимбалюк І.О. Донецьк: ДВНЗ «ДонНТ», 2013. Т. 2. 392с. С. 13-23.

62. Податкова система: Навчальний посібник. Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
63. Податкове право України: навчальний посібник. за ред. М. П. Кучерявенка. П-44. Х.: Право, 2010. 256 с.
64. Податковий аудит у системі фінансового контролю: монографія. О. В. Артюх. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 412 с.
65. Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій: монографія. С. В. Онишко, Ю. М. Коваленко, І. І. Чуницька та ін.; за науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 282 с.
66. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку і контролю в Україні в умовах євроінтеграції: монографія. За загальною редакцією Мельник Т.Г. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 224 с.
67. Теорія економічного аналізу: практикум. Г.І. Купалова, Т.О. Мурована. К.: «Освіта України», 2014. 640 с.
68. Фінансове право: підручник. О. О. Дмитрик, Є. О. Алісов, Д. А. Кобильник та ін.; за ред. О. О. Дмитрик. Одеса: Видавництво «Юридика», 2022. 466 с.
69. Білобровенко Т.В. Проблеми відображення розрахунків за ПДВ та шляхи їх вирішення. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. С. 120-124.
70. Богославець Т. І. Аналіз податкового навантаження та його вплив на кінцеві результати діяльності суб'єкта господарювання. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
71. Волканов В.Д. Місце непрямих податків у сучасних податкових системах розвинених країн. *Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Науковий вісник. Одеса: ОДЕУ, 2004. 69 с.*
72. Ганусич В. О. Бухгалтерський облік ПДВ у світлі введення електронного адміністрування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. Випуск 9-1. Частина 3. 2014. С. 204-208.*
73. Гахун М.А., Гордієнко М.І. Об'єкти обліку розрахунків з бюджетом за податками відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства. *Trends in science and practice of today. 2021. С. 56-58.*

74. Головка І. Отримання суми відшкодування за зіпсований товар. І. Головка. *Вісник податкової служби України*. 2007. № 31 (458). С.54-60.
75. Дахнова О.Є., Білик М.Ю. Оцінка індикаторів фіскальної ефективності ПДВ в Україні. «*Young Scientist*». № 7 (47), 2017. с. 431-435.
76. Дема Д. І. Аудиторський контроль розрахунків за податком на додану вартість: шляхи підвищення ефективності. *Вісник ЖДТУ*. 2012. №1(59). С. 22-24.
77. Джигалов С. Порядок справляння податку на додану вартість під час митного оформлення товарів, імпортованих на митну територію України. *Податки та бухгалтерський облік*. 2006. № 91(962). С. 7.
78. Дубовик О., Касса А. Вектори підвищення фіскальної ефективності ПДВ. *Галицький економічний вісник*. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu /.2019. с.95-101.
79. Замасло О., Кобильник М. Оцінка фіскальної ефективності бюджетоутворюючих податків в Україні. *Світ фінансів*. № 2(67), 2021. С. 66-78.
80. Коваленко А. Г., Малашенко Ю. А., Князева О.О., ПДВ у системі оподаткування: історичний аспект становлення та розвитку. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки, 2010, випуск 18 ч. II. С. 111-116.
81. Когут М.Г. Непрямі податки: теоретичні аспекти та практика застосування в Україні та країнах ЄС: автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. М.Г. Когут. Ужгород, 2021. 20 с.
82. Корецька С. О. Планування розвитку податкового потенціалу підприємств на основі комплексного підходу. *Електронний журнал «Ефективна економіка»* № 10, 2011. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=722>
83. Кохан В.П., Єгорова-Луценко Т.П. Стан розвитку електронних адміністративних послуг: огляд впровадження на державному рівні. *Право та інноваційне суспільство* № 2 (11) 2018. С. 37-48.

84. Лемішовська О. С. Роль та значення податкової політики у сучасних умовах. *Науковий вісник НЛТУУ*. 2005. № 15 (4). С. 243-247.
85. Лесько М.В. ПДВ та його вплив на господарську діяльність суб'єктів підприємництва: автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня кандидата економічних наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». М.В. Лесько. Київ, 2014. 21 с.
86. Лесько М.В. Про оцінку впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність підприємства. *Економіка*. 2011. с.101-112.
87. Легостаєва О.О., Лисьонкова Н.М. Податковий аналіз як складова оптимізації податкової політики підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості* № 55, 2016. с. 50-58.
88. Лободіна З.М., Кізима А.Я., Марущак Л.І. Оцінювання фіскальної та регулюючої ролі податку на додану вартість. *Галицький економічний вісник*. № 67, 2020. С. 129-136.
89. Малишкін О. ПДВ в системах податкового і фінансового обліку: аспекти взаємодії. Науково-практичний журнал. *Бухгалтерський облік і аудит*, 2013. С. 27-41.
90. Маркіна О.О. Огляд директив Європейського Союзу в частині справляння ПДВ. *Сучасні питання економіки та фінансів*, 2020. С. 156-157.
91. Масленніков Є.І., Гусєв А.О. Податок на додану вартість в Україні: поточний стан та шляхи реформування. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, Випуск 5 (32), 2021. С. 35-38. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.32-5>
92. Меліхова Т.О., Троян О.В. Аналіз впливу податкового навантаження на рівень податкової безпеки підприємства. *Економічна наука*. 2017. С. 33-37.
93. Меліхова Т.О., Штепа В.В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. *Агросвіт* № 22, 2020. С. 34-42.
94. Оксенюк О. І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Л., 2015. – 16 с.

95. Опарін В.М., Сарнецька Я.А. Імперативи бюджетного регулювання в Україні в умовах фіскальної децентралізації. *Фінанси України*. Вип.1, 2020 р. С. 58-73.
96. Очеретько Л.М., Підлужна О.В. Актуальні проблеми та шляхи удосконалення обліку розрахунків з податку на додану вартість. *Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки»*. 3(20). 2013. С. 270-273.
97. Очеретько Л. М., Сітало В.О. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ. *Економіка та держава* № 9. 2018. С. 66-70.
98. Піскова Ж. В. Формування системи показників фіскальної ефективності податків: теорія і практика. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2016. Серія Економіка. Випуск 2(6). С. 174-180.
99. Погрібна О.П. Організація контролю розрахунків з податку на додану вартість в умовах законодавчих змін. *Ефективна економіка* № 10, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4425>
100. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7667>. DOI:10.32702/2307-2105-2020.2.76
101. Подолянчук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 1. С. 82-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_1_10
102. Світовий О.М. Економічна сутність та функції податку на додану вартість у зерно-продуктовому підкомплексі України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2014. №1(25). С. 213-216.
103. Семенко Т.М. Податок на додану вартість як економічна категорія. *Ефективна економіка*. 2011. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>
104. Серебрянський Д. М., Вдовиченко А. М., Зубрицький А. І. Методичні рекомендації щодо оцінки ефективності адміністрування ПДВ Державною

- фіскальною службою України. за заг. ред. Д.М. Серебрянського. Ірпінь: НДІ фінансового права, 2015. 31 с.
105. Сидоренко Р.В. Визначення сутності податку на додану вартість та перспективи його розвитку. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2014. Випуск 11 (1). Ч. 1. С. 234-240. URL: <http://nbuv.gov.ua>
106. Слатвінська М. О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість. *Приазовський економічний Вісник*. 2018. С. 148-155.
107. Соколов В.В. Проблемні аспекти функціонування Єдиного реєстру податкових накладних. *Всеукраїнський науковий журнал «Право і суспільство»*. № 6. 2021. С. 215-221. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2021/6_2021/31.pdf
108. Соколовська А.М. Базова структура і податкові витрати з ПДВ в Україні: методологічний і прагматичний аспекти. *Економіка і прогнозування* №1. 2022. С. 78-106.
109. Соколовська А.М. Дискусійні аспекти визначення податкових витрат у системі непрямого оподаткування. *Фінанси України*, 2022. С. 50-73.
110. Соломка Я. А., Тидір Н. І. Податкова політика України в умовах економічної нестабільності: аналітичний огляд. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». *Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, вересень 2020. № 18(46). С. 85-89.*
111. Ткачук Н. Вплив податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. С. 121-128.
112. Ткачук Н. Діджиталізація фінансово-економічної сфери в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 3, 31 (Лис 2022), С. 18–28. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-18-28>

113. Федун Л. М., Сторожук О. В. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в Україні. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. № 1. С. 206-223.
114. Харченко Н. В. Переваги та недоліки податку на додану вартість. *Інвестиції: практика та досвід* № 9, 2016. С. 10-12.
115. Ходикіна А.А., Бурковська А.В. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. Випуск 8. 2015. С. 1196-1199.
116. Чирва А.А. Удосконалення облікової політики підприємства в частині обліку ПДВ. *Облік і фінанси*. 2015. №4 (70). С. 67-71.
117. Шигун М.М., Журавель А.А. Нормативні та аналітичні зміни у бухгалтерському обліку операцій з ПДВ. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 10.1. С. 25-34.
118. Шуневич А.С. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в контексті оптимізації непрямого оподаткування. *Вчені записки Університету «КРОК»* №1 (57), 2020 р. С. 66-72.
119. Юрченко К. Бюджетне відшкодування ПДВ. *Податки та бухгалтерський облік*. 2006. № 91(962). С. 61.
120. Яндульська Ю.С., Головка В.І. Оцінка впливу податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність підприємства. *Шевченківська весна 2021. Економіка. На шляху до сталого розвитку*, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених К., Інтерсервіс, 2021. Вип. ХІХ. С. 136-137.
121. Яндульська Ю.С., Мельник Т.Г. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ в системі податкового планування на підприємстві. *Економіка та суспільство*, Випуск № 46/2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2053>
122. Яндульська Ю.С., Мельник Т.Г. Організація бухгалтерського обліку і звітності з податку на додану вартість в умовах динамічних законодавчих змін. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:*

- Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 27 жовтня 2022 р. С 822-824.
123. «Професійний бухгалтер»: Зміни до ПКУ: строки реєстрації податкових накладних, штрафи, електронні сервіси та інше (коментар до Закону України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування» від 12.01.2023 № 2876-IX). URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1188>
 124. Бухгалтерська енциклопедія з податку на додану вартість. URL: https://storage.7eminar.ua/content/record/2670/Entsyklopediia_PDV.pdf
 125. ДПС – Про нові строки реєстрації податкових накладних. URL: <https://finbalance.com.ua/news/dps---pro-novi-stroki-restratsi-podatkovikh-nakladnikh>
 126. Заходи щодо розблокування ПН/ПК: скарги, подання пояснювальних документів і таблиць. FinElf 7eminar Academy. Облік ПДВ. Урок 5. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_1es5.pdf
 127. Корпоративна звітність ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». URL: <https://www.darnitsa.ua/reports>
 128. Офіційний сайт ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». URL: <https://www.darnitsa.ua/>
 129. ПДВ-штрафи під час воєнного стану. FinElf 7eminar Academy. Урок 6. <https://7eminar.ua/events/2894/5258>
 130. Порядок та строки реєстрації ПН/ПК в Єдиному реєстрі податкових накладних. FinElf 7eminar Academy. Облік ПДВ. Урок 2. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_1es2.pdf
 131. Принципи функціонування СМКОР. Зупинення реєстрації ПН/ПК. FinElf 7eminar Academy. Облік ПДВ. Урок 4. URL:

- https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_1es4.pdf
132. Розбіжності між декларацією та Єдиним реєстром податкових накладних. FinElf 7eminar Academy. Облік ПДВ. Урок 3. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_1es3.pdf
133. Сервіс перевірки контрагентів. Досьє на компанію ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00481212/
134. Сплачуємо ПДВ розумно! Офіційний сайт міжнародної юридичної консалтингової компанії SAFIR Law&Finance. URL: <https://safir.ua/we-pay-vat-reasonably.html>
135. Формула реєстрації в СЕА та її складові. FinElf 7eminar Academy. Облік ПДВ. Урок 1. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2073/m3/NDS_presentation_m3_1es1.pdf
136. Як зареєструвати податкову накладну. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7217-restratsya-podatkovih-nakladnih>
137. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2014-2021 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
138. ВВП у фактичних цінах URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html
139. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2014 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2014/>
140. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2015 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2015/>
141. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2016 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2016/>

142. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2017 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2017/>
143. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2018 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2018/>
144. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2019 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2019/>
145. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2020 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2020/>
146. Доходи зведеного бюджету України за статтями доходів в 2021 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2021/>
147. Кінцеві споживчі витрати домашніх господарств за цілями за 2014-2021 рр. URL: <https://data.gov.ua/dataset/e0896c50-f438-40fb-84d3-92ec14733f40/resource/65b15b3c-c1c4-4080-8d00-76606d4ca4f7>
148. Кінцеві споживчі витрати некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, за цілями за 2014-2021 рр. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/vvp/kkv_vvp/kkv_vvp_u/arh_ksv_no_u.htm
149. Кінцеві споживчі витрати сектору загального державного управління за функціями за 2014-2021 рр. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/vvp/kkv_vvp/kkv_vvp_u/arh_ksv_du_u.htm
150. Статистичний збірник: «Бюджет України 2018» підгот. відділом статистики державних фінансів Департаменту державного бюджету Міністерства фінансів України. Київ, 2019. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20\(for%20website\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20(for%20website).pdf)
151. Статистичний збірник: «Бюджет України 2019» підгот. відділом статистики державних фінансів Департаменту державного бюджету Міністерства фінансів України. – Київ, 2020. URL: <https://mof.gov.ua/uk/download/page/2937>

152. Показники виконання Зведеного бюджету України за 2014-2019 роки. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/previous-years-budgets>
153. Показники виконання Зведеного бюджету України за 2019-2020 роки. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/current-year-budget-information>
154. Показники виконання Зведеного бюджету України за 2020-2021 роки. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/budget-process-projects-declaration>
155. Fedosov V., Tymchenko O., Babichenko V. Tax Transformations Effects. Financial and credit activity: problems of theory and practice, Vol. 2. No 29. Year 2019. p. 462-475.
156. Krysovatyu A., Fedosov V., Tymchenko O., Silchenko M. Taxation, economic growth and welfare in a low-income country. – Пер. назви: Оподаткування, економічне зростання та добробут у країні з низькими доходами. *Economic Annals-XXI*. No 181, 2020.1.1. p. 44-56.
157. Wadesango N., Gift Chirebvu The Impact Of Value Added Tax (VAT) On Small And Medium Enterprises In A Developing Country. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, No 24 (2), 2020. URL: <https://www.abacademies.org/articles/The-Impact-of-Value-Added-Tax-VAT-On-Small-and-Medium-Enterprises-1528-2635-SI-1-24-1-631.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Динаміка податкових надходжень до Державного бюджету України в
розрізі податків за 2014–2021 рр.

Рік	Одиниця виміру	Податкові надходження, усього	ПДВ	ПДФО	Податок на прибуток підприємств	Акцизний податок	Ввізне мито	Інші
2014	млн грн	353 147,0	139 024,3	75 202,9	40 201,5	45 099,6	12 388,6	41 230,1
	%	100,0	39,4	21,3	11,4	12,8	3,5	11,7
2015	млн грн	481 518,1	178 452,4	99 983,2	39 053,2	70 795,2	39 881,0	53 353,1
	%	100,0	37,1	20,8	8,1	14,7	8,3	11,1
2016	млн грн	620 408,2	235 506,0	138 781,8	60 223,2	101 750,7	20 001,3	64 145,2
	%	100,0	38,0	22,4	9,7	16,4	3,2	10,3
2017	млн грн	794 270,5	313 980,6	185 686,1	73 396,8	121 449,4	23 898,4	75 859,2
	%	100,0	39,5	23,4	9,2	15,3	3,0	9,6
2018	млн грн	949 968,6	374 508,2	229 900,6	106 182,3	132 649,8	26 560,4	80 167,3
	%	100,0	39,4	24,2	11,2	14,0	2,8	8,4
2019	млн грн	1 070 321,8	378 690,2	275 458,5	117 316,8	137 076,4	29 855,4	131 924,5
	%	100,0	35,4	25,7	11,0	12,8	2,8	12,3
2020	млн грн	1 136 687,2	400 600,1	295 107,3	118 471,8	153 850,3	30 203,2	138 454,5
	%	100,0	35,2	26,0	10,4	13,5	2,7	12,2
2021	млн грн	1 453 804,1	536 489,1	349 785,5	163 844,5	180 300,4	36 854,9	186 529,7
	%	100,0	36,9	24,1	11,3	12,4	2,5	12,8

Джерело: складено автором на основі даних [121, 150-154].

Вимоги та обмеження для чотирьох груп єдиного податку при спрощеній системі оподаткування

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п. 297.1 ст. 297 ПКУ, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених гл. 1 розд. XIV, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Група платників єдиного податку	Платники податку	Наймани працівники	Види діяльності	Граничний обсяг доходу протягом календарного року	Ставки єдиного податку	
I	фізичні особи - підприємці	не використовують працю найманих осіб	здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню	не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	не більше 10% розміру прожиткового мінімуму	Ставка ЄП встановлюється для платників єдиного податку I - III групи (фізичні особи - підприємці) у розмірі 15% у випадках, встановлених ст. 293 ПКУ.
II	фізичні особи - підприємці	не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб	здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності критеріїв*	не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	не більше 20% розміру мінімальної заробітної плати	Ставки ЄП для платників III групи (юридичні особи) встановлюються у подвійному розмірі ставок, визначених п. 293.3 ст. 293 ПКУ у випадках, встановлених ст. 293 ПКУ.
III	– фізичні особи - підприємці – юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми	не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена	–	не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	– 3% - платники ПДВ; – 5% - неплательники ПДВ	Ставки ЄП для платників III групи (юридичні особи) встановлюються у подвійному розмірі ставок, визначених п. 293.3 ст. 293 ПКУ у випадках, встановлених ст. 293 ПКУ.
	електронні резиденти (є-резиденти), які зареєструвалися як фізичні особи - підприємці	не використовують працю найманих осіб - громадян або резидентів України	здійснюють господарську діяльність з надання послуг, виробництва та/або продажу товарів виключно на користь нерезидентів України, за умови що протягом календарного року вони відповідають сукупності критеріїв	– не отримують доходи з джерелом походження з України, крім пасивних доходів; – не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року		

Група платників єдиного податку	Платники податку	Наймани працівники	Види діяльності	Граничний обсяг доходу протягом календарного року	Ставки єдиного податку
IV	юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%	–	–	–	
(сільськогосподарські товаровиробники)	фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», за умови виконання сукупності вимог	– не використовують працю найманих осіб; – членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні част. 2 ст. 3 Сімейного кодексу України	– здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж; – провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси; – площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше 0,5 гектара, але не більше 20 гектарів сукупно	–	Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та може становити: 0,95%; 0,57%; 0,19%; 2,43%; 6,33%; 50% бази оподаткування (ст. 293 ПКУ).

*Дія цього підпункту не поширюється на ФОП, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна (група 70.31 КВЕД ДК 009:2005), послуги з надання доступу до мережі Інтернет, а також здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння. Такі ФОП належать виключно до III групи платників ЄП, якщо відповідають вимогам, встановленим для такої групи

Джерело: складено автором на основі [1].

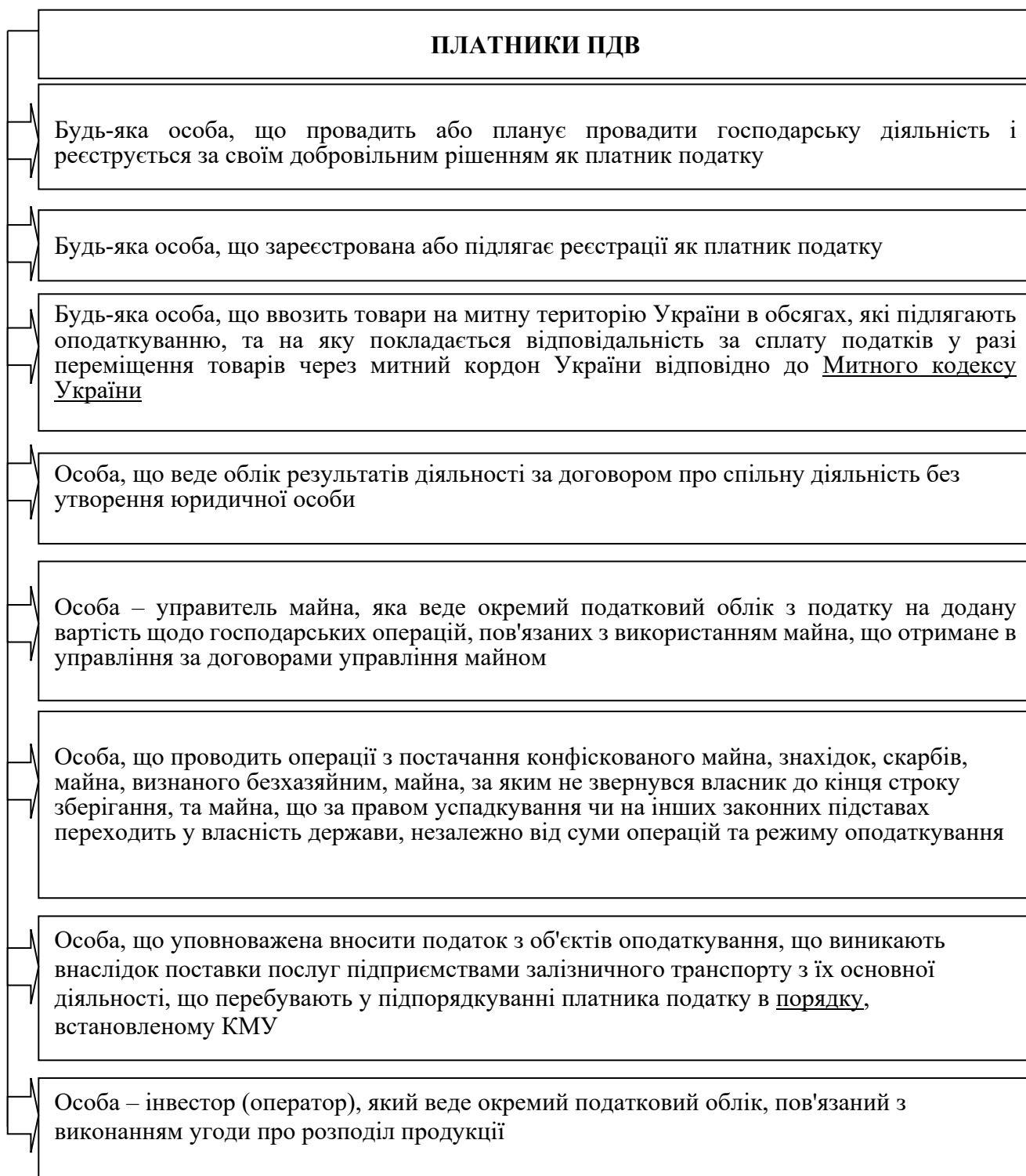

Рис. В.1. Платники ПДВ

Джерело. Складено автором на основі даних [1].

Додаток Г
Таблиця Г.1

Анулювання реєстрації платника ПДВ

№ з/п	Підстава для анулювання реєстрації	Норма ПКУ	Рішення платника	Рішення ДПС
1	Загальна вартість оподатковуваних товарів/послуг за останні 12 календарних місяців була меншою ніж 1 млн. грн.	пп. «а» п.184.1 ПКУ	+	
2	Прийнято рішення про припинення та затверджено ліквідаційний баланс, передавальний акт або розподільчий баланс	пп. «б» п.184.1 ПКУ	+	+ *
3	Платник ПДВ реєструється як платник єдиного податку, умова сплати якого не передбачає сплати ПДВ	пп. «в» п.184.1 ПКУ	+	+ **
4	Платник ПДВ протягом 12 послідовних податкових місяців не подає декларації з ПДВ та/або подає таку декларацію (податковий розрахунок), яка (який) свідчить про відсутність постачання/придбання товарів/послуг, здійснених з метою формування податкового зобов'язання чи податкового кредиту	пп. «г» п.184.1 ПКУ	+	+
5	Установчі документи будь-якої особи, зареєстрованої як платник ПДВ, визнані рішенням суду недійсними	пп. «г» п.184.1 ПКУ	+	+
6	Господарським судом винесено ухвалу про ліквідацію юридичної особи - банкрута	пп. «д» п.184.1 ПКУ	+	+
7	Платник ПДВ ліквідується за рішенням суду (фізична особа позбувається статусу суб'єкта господарювання) або особу звільнено від сплати ПДВ чи її податкову реєстрацію анульовано (скасовано, визнано недійсною) за рішенням суду	пп. «е» п.184.1 ПКУ	+	+
8	Фізична особа, зареєстрована як платник ПДВ, померла, її оголошено померлою, визнано недієздатною або безвісно відсутньою, обмежено її цивільну дієздатність	пп. «є» п.184.1 ПКУ	+	+
9	Припинено дію договору про спільну діяльність, договору управління майном, угоди про розподіл продукції (для платників податку, зазначених у пп.4, 5 і 8 п.180.1 ПКУ) або закінчився строк, на який утворено особу, зареєстровану як платник податку	пп. «з» п.184.1 ПКУ	+	+

* автоматично після внесення запису до ЄДР

** автоматично після внесення запису до реєстру платників єдиного податку

Джерело: складено автором на основі [1, 15, 124].

Особи, що підлягають обов'язковій реєстрації платниками ПДВ	
особи, що ведуть облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи	пп.4 п.180.1 ПКУ
управителі майна, які ведуть окремий податковий облік з ПДВ щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управлінні за договорами управління майном	пп.5 п.180.1 ПКУ
особи, що проводять операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходить у власність держави (у т. ч. майна, визначеного у ст. 243 Митного кодексу України), незалежно від того, чи досягає вона загальної суми операцій із постачання товарів/послуг, визначеної п.181.1 ПКУ, а також незалежно від того, який режим оподаткування використовує така особа згідно із законодавством	пп.6 п.180.1 ПКУ
особи, що уповноважені вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України	пп.7 п.180.1 ПКУ
інвестори (оператори), які ведуть окремий податковий облік, пов'язаний з виконанням угоди про розподіл продукції	пп.8 п.180.1 ПКУ

Рис. Д.1. Особи, що підлягають обов'язковій реєстрації платниками ПДВ.

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства [1].

Строки подання заяви на реєстрацію платником ПДВ

№ з/п	Ситуація	Строки подання заяви	Норма законодавства
1	Обов'язкова реєстрація	не пізніше 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, в якому вперше досягнуто обсягу оподатковуваних операцій 1 млн. грн.	п.183.2 ПКУ
2	Добровільна реєстрація		
3	Обов'язкова реєстрація особи, що проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що переходить у власність держави	не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, з якого особа вважатиметься платником податку	п.183.3 ПКУ
4	Перехід із спрощеної системи оподаткування, що не передбачає сплати ПДВ, на сплату інших податків і зборів	не пізніше 10 числа першого календарного місяця, в якому здійснено перехід на сплату інших податків і зборів (за умови дотримання критерію обсягу операцій)	п.183.4 ПКУ
5	Зміна ставки єдиного податку платником 3 групи – з 5% на 3%	не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку календарного місяця, в якому буде застосовуватися ставка єдиного податку 3% (за умови дотримання критерію обсягу операцій)	п.183.4 ПКУ
6	Виконання договору про спільну діяльність або договору управління майном	одночасно з документами для взяття на облік договору про спільну діяльність або договору управління майном	пп.6 п.3.5 Положення № 1130
7	Перехід на спрощену систему оподаткування, що передбачає сплату ПДВ (єдиний податок 3 групи за ставкою 3%)	за 15 календарних днів до початку календарного кварталу, з якого така особа бажає перейти на сплату єдиного податку зі ставкою 3%	пп.3 п.3.6 Положення № 1130

Джерело: складено автором на основі [1, 15, 124].

Терміни виникнення податкових зобов'язань

Операція	Термін виникнення зобов'язань
1	2
Постачання товарів/послуг	<p>Дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку - дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої - дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку; – дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів - дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг - дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.
Постачання товарів з використанням торгових автоматів	Дата вилучення з торгових автоматів грошової виручки
Постачання товарів за договором товарного кредиту, який передбачає нарахування відсотків	Збільшення податкових зобов'язань у частині таких відсотків настає у момент нарахування відповідно до умов договору
Постачання товарів/послуг через торгові автомати з використанням жетонів, карток	Дата постачання жетонів, карток або інших замінників національної валюти
Постачання товарів/послуг з використанням кредитних або дебетових карток, дорожніх, комерційних та інших чеків	Дата, що засвідчує факт постачання платником податку товарів/послуг покупцю, оформлений податковою накладною, або дата виписки відповідного рахунку (товарного чеку), у залежності від того, яка подія настала раніше
Операції фінансового лізингу	Дата фактичної передачі об'єкта фінансової оренди (лізингу) у користування орендарю (лізингоотримувачу)

1	2
Постачання товарів/послуг за рахунок бюджетних коштів	Дата зарахування грошових коштів на банківський рахунок платника податку або дата отримання відповідної компенсації в іншій формі, включаючи зменшення заборгованості такого платника за його зобов'язаннями перед бюджетом
Ввезення товарів на митну територію України	Дата надання митної декларації для митного оформлення
Виконання довгострокових контрактів	Дата фактичної передачі виконавцем результатів робіт по договору
Виконання підрядних будівельних	Дозволено застосовувати касовий метод обліку
Постачання теплової енергії, природний газ (крім скрапленого), надання послуг з транспортування та/або розподілу природного газу, інші житлово-комунальні послуги, перелік яких визначений законом	Дозволено застосовувати касовий метод обліку
Попередня (авансова) оплата вартості товарів, що вивозяться за межі митної території України чи ввозяться на митну територію України	Не змінює значення сум податку, які відносяться до податкового кредиту або податкових зобов'язань платника податку, такого експортера або імпортера

Джерело. Складено автором на основі даних [1].

Операції, що підлягають оподаткуванню ПДВ

Розміри ставок податку	Операції, що підлягають оподаткуванню ПДВ
1	2
Основна ставка (20%)	<p>Операції, зазначені у ст. 185 ПКУ, крім операцій, що не є об'єктом оподаткування, звільнених від оподаткування, та операцій, до яких застосовується нульова ставка та 7 і 14 відсотків, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 ПКУ, у тому числі операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу у володіння та користування лізингоодержувачу/орендарю; – постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до статті 186 ПКУ; – ввезення товарів на митну територію України; – вивезення товарів за межі митної території України; – постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.
14%	Операції з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими кодами згідно з УКТ ЗЕД: 1001, 1003, 1005, 1201, 1205, 1206 00.
7%	<p>Операції з:</p> <ul style="list-style-type: none"> – постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів, що підтверджується документом про відповідність, та дозволени для надання на ринку та/або введення в експлуатацію і застосування в Україні; – постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; – постачання послуг із показу (проведення) театральних, оперних, балетних, музичних, концертних, хореографічних, лялькових, циркових, звукових, світлових та інших вистав, постановок, виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп, акторів та артистів (виконавців), кінематографічних прем'єр, культурно-мистецьких заходів;

1	2
7%	<ul style="list-style-type: none"> – постачання послуг із показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових проектів, проведення екскурсій для груп та окремих відвідувачів у музеях, зоопарках та заповідниках, відвідування їх територій та об'єктів відвідувачами; – постачання послуг із розповсюдження, демонстрування, публічного сповіщення і публічного показу фільмів, адаптованих відповідно до законодавства в україномовні версії для осіб з порушеннями зору та осіб з порушеннями слуху; – постачання послуг із тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування (клас 55.10 група 55 КВЕД ДК 009:2010); – реалізації квитків на спортивні заходи всеукраїнського та міжнародного рівнів.
Нульова ставка (0%)	<p>1. Операції з вивезення товарів за межі митної території України:</p> <ul style="list-style-type: none"> – у митному режимі експорту; – у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до пунктів 3 (щодо товарів у вигляді продуктів їх переробки) та 5 частини першої ст. 86 МКУ; – у митному режимі безмитної торгівлі; – у митному режимі вільної митної зони. <p>2. Операції з постачання товарів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – для заправки або забезпечення морських суден; – для заправки або забезпечення повітряних суден; – для заправки (дозаправки) та забезпечення космічних кораблів, космічних ракетних носіїв або супутників Землі; – для заправки (дозаправки) або забезпечення наземного військового транспорту чи іншого спеціального контингенту Збройних Сил України, що бере участь у миротворчих акціях за кордоном України, або в інших випадках, передбачених законодавством; – магазинами безмитної торгівлі, відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України. <p>3. Операції з постачання таких послуг:</p> <ul style="list-style-type: none"> – міжнародні перевезення пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом; – послуги, що передбачають роботи з рухомим майном, попередньо ввезеним на митну територію України для виконання таких робіт та вивезеним за межі митної території України платником, що виконував такі роботи, або отримувачем-нерезидентом; – послуги з обслуговування повітряних суден, що виконують міжнародні рейси. <p>У разі якщо операції з постачання товарів звільнено від оподаткування на митній території України відповідно до положення V розділу ПКУ, до операцій з експорту таких товарів застосовується нульова ставка.</p>
Не оподатковуються	Операції, що не є об'єктом оподаткування зазначені у ст. 196 ПКУ.
Звільнено від оподаткування	Операції, звільнені від оподаткування регламентовані ст. 197 ПКУ.

Джерело. Складено автором на основі даних [1].

Терміни реєстрації ПН/РК у ЄРПН

Строк складення ПН/РК	Строки реєстрації ПН/РК у ЄРПН	
	Звичайні терміни, що були до введення воєнного стану та відновляться через 6 місяців після місяця, в якому воєнний стан буде припинений чи скасований (згідно п. 201.10 ПКУ)	Терміни, діючі з 08.02.2023, введені згідно Закону України від 12.01.2023 № 2876, у період воєнного стану (згідно п. 89 підрозд. 2 Перехідних положень ПКУ)
Для ПН та РК до них		
З 1-го по 15-й календарний день місяця (включно)	До останнього календарного дня (включно) місяця, в якому вони складені	До 5-го календарного дня (включно) місяця, який наступний за місяцем їхнього складання
З 16-го по останній календарний день місяця (включно)	До 15-го календарного дня (включно) місяця, який наступний за місяцем їхнього складання	До 18-го календарного дня (включно) місяця, який наступний за місяцем їхнього складання
Тільки до «зменшуючих» РК, тобто РК, які складені постачальником та в яких передбачається зменшення суми компенсації вартості товарів, робіт, послуг (такі РК реєструються покупцем (отримувачем))		
Впродовж місяця	Впродовж 15 календарних днів з дня отримання такого РК до ПН отримувачем (покупцем)	Впродовж 18 календарних днів з дня отримання такого РК до ПН отримувачем (покупцем)
Компенсуючі зведені ПН/РК		
Зведені ПН (РК до них) за операціями, визначеними пп. 198.5 та 199.1 ПКУ	Змін не передбачено, тому діє звичайний термін: впродовж 20 календарних днів за останнім днем місяця їхнього складання (відповідно п. 201.10 ПКУ)	

Джерело: складено автором на основі [1, 136].

Інвентаризація розрахунків за ПДВ	
<p>Інвентаризація розрахунків з бюджетом є складовою річної інвентаризації активів та зобов'язань.</p>	Положення № 879 [32]
<p>Строк проведення: до дати балансу (до 31 грудня) у двомісячний період.</p>	п. 10 розд. I Положення № 879 [32]
<p>Завдання: встановлення відповідності між даними бухгалтерського обліку платника податків за рахунками 64 (податки, збори), 65 (ЄСВ) та даними системи обліку платежів органів ДПС.</p>	підтвердження / непідтвердження операцій нарахувань, сплати, повернення коштів тощо, суми сальдо заборгованості станом на певну дату.
<p>Бюджетна заборгованість підприємства:</p>	
<p>Кредиторська заборгованість (коди рядків 1620 та 1621 Звіту про фінансовий стан (Балансу))</p>	виникає в результаті нарахування грошових зобов'язань платника податків на підставі податкових декларацій, уточнюючих розрахунків, рішень ДПС тощо
<p>Дебіторська заборгованість (коди рядків 1135 та 1136 Звіту про фінансовий стан (Балансу))</p>	формується з сум надлишково або помилково сплачених податків (зборів), зменшень нарахованих та сплачених раніше грошових зобов'язань, невідшкодованої суми ПДВ.
<p>Платник податків має право запросити виписку про стан розрахунків із бюджетами та цільовими фондами за даними органів ДФС</p>	форма F/J1300203 (меню «Заяви, запити для отримання інформації») Електронного кабінету
<p>Всю інформацію про суми нарахованих, сплачених, повернутих і відшкодованих сум податків/зборів зосереджено в інтегрованих картках платника</p>	п. 1 гл. 1 розд. II Порядку № 5 [34]
<p>Відповідь на запит платникові податків направляється через Електронний кабінет не пізніше 15 робочих днів із дня його отримання у вигляді витягу (форма F/J1400203) з інформаційної системи органів ДПС.</p>	Витяг формується за період, який був обраний платником податків з урахуванням строків давності, за станом на дату відправлення запиту.
<p>Застереження: У результаті дані підприємства за сальдо субрахунків 64 рахунку в розрізі кожного податку, збору та дані ДПС України на певну дату не збігаються. Це враховують під час складання акта інвентаризації розрахунків з бюджетом.</p>	Облік в інформаційній системі ДПС України зазвичай відрізняється від бухгалтерського обліку на підприємстві. Пов'язано це з тим, що в системі обліку ДПС України запис про нарахування грошових зобов'язань за даними податкових декларацій проводять датою граничного терміну сплати грошових зобов'язань за такими деклараціями (тобто, в більшості випадків це відбувається вже в наступному звітному періоді), а за даними уточнюючих розрахунків (декларацій), а також звітних документів, поданих пізніше за граничний термін сплати грошових зобов'язань, - датою їх подання. (п. 2 гл. 4 розд. IV Порядку № 5 [34]).

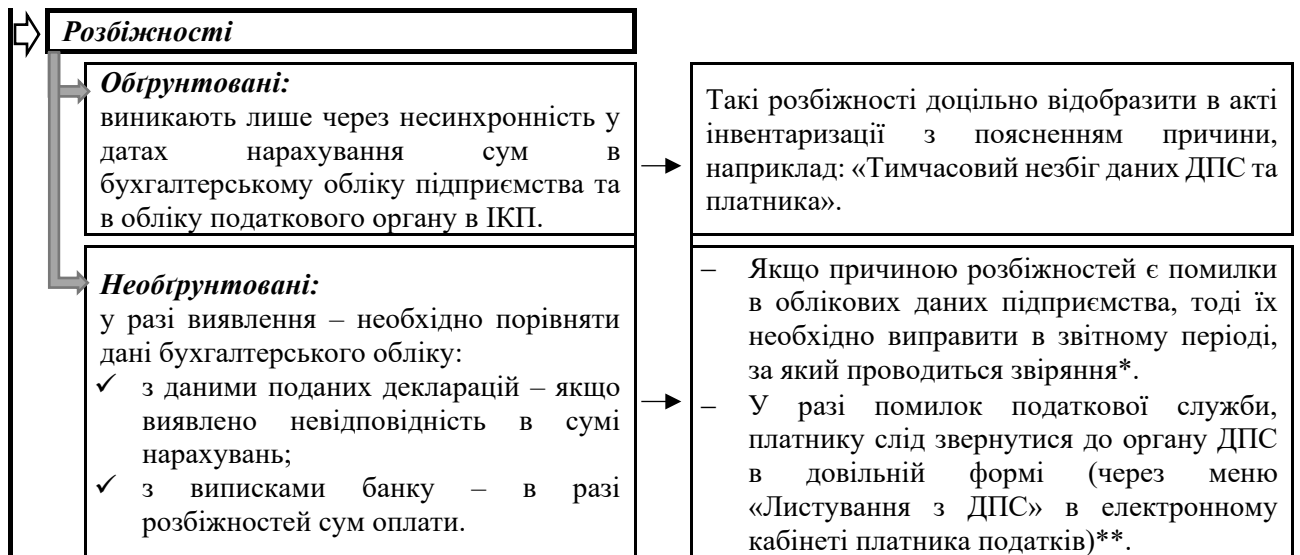

Рис. Л.1

Джерело: складено автором на основі [1, 32, 34, 46].

Пояснення до рис. Л.1:

* Якщо в ході звіряння з контролюючим органом у платника виявлять суми надміру сплачених грошових зобов'язань, він має право подати заяву про повернення цих сум або їх відшкодування у випадках, передбачених ПКУ. Правила такого повернення регулює Порядок, затверджений наказом Мінфіну від 03.09.13 р. № 787 [46]. Заява може бути подана не пізніше 1095-го дня, що настає за днем виникнення такої переоплати (п. 102.5 ПКУ).

**Якщо помилка допущена з вини податкового органу (наприклад, неповне та/або несвоєчасне відображення у відповідних регістрах інформаційної системи працівниками органів ДПС як навмисно, так і випадково, унаслідок арифметичних і технічних помилок), то вона має бути виправлена за правилами Порядку № 5 [34].

**Характеристика субрахунків
рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами»**

Код та назва субрахунку	Характеристика
641 «Розрахунки за податками»	ведеться облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства (податок на прибуток, ПДВ, інші податки).
642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	ведеться облік розрахунків за зборами (обов'язковими платежами), які справляються відповідно до чинного законодавства та облік яких не ведеться на рахунку 65 «Розрахунки з страхування».
643 «Податкові зобов'язання»	ведеться облік суми ПДВ, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню).
644 «Податковий кредит»	ведеться облік суми ПДВ, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання.

Джерело: складено автором на основі даних [10].

Типова кореспонденція обліку операцій за розрахунками з ПДВ

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1. Придбання запасів, необоротних активів, робіт/послуг				
<i>Перша подія — оплата</i>				
1.1	Перераховано аванс продавцеві	371	301, 311	120 000
1.2	Відображено право на податковий кредит з ПДВ (до отримання податкової накладної, зареєстрованої в реєстрі)	644/1	644/2	20 000
1.3	Отримано зареєстровану податкову накладну*	641	644/1	20 000
* Якщо потрібно «відкласти» відображення податкового кредиту на наступні періоди (у межах 365 к. дн. з дати складання податкової накладної), тоді в обліку замість цієї проводки роблять запис: Дт 644/3 (для «відкладених податкових накладних доцільно виділити окремий субрахунок) — Кт 644/1, а в періоді включення в податковий кредит — Дт 641 — Кт 644/3.				
1.4	Отримано товари / послуги / необоротні активи	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	631, 685	100 000
1.5	Відображено ПДВ при отриманні товарів	644/2	631, 685	20 000
1.6	Зроблено залік заборгованостей	631, 685	371	120 000
<i>Перша подія — отримання</i>				
1.7	Отримано товари / послуги / необоротні активи від постачальника (без передоплати)	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	631, 685	100 000
1.8	Відображено право на податковий кредит (до отримання податкової накладної, зареєстрованої в реєстрі)	644/1	631, 685	20 000
1.9	Отримано зареєстровану податкову накладну	641	644/1	20 000
1.10	Перераховано оплату постачальникові	631, 685	311	120 000
<i>Якщо податкова накладна не зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних</i>				
1.11	Списано на витрати суму ПДВ	949	644/1	20 000
2. Продаж запасів / робіт / послуг / необоротних активів				
<i>На умовах передоплати</i>				
2.1	Отримано передоплату від покупця	311	681	120 000
2.2	Нараховано податкові зобов'язання за ПДВ	643	641	20 000
2.3	Відображено дохід від реалізації	361	70	120 000
2.4	Відображено податкові зобов'язання за ПДВ	70	643	20 000

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
<i>Перша подія — відвантаження</i>				
2.5	Відображено дохід від реалізації	361	70	120 000
2.6	Відображено податкові зобов'язання за ПДВ	70	641	20 000
3. Податкові зобов'язання, донараховані з мінімальної бази ПДВ за п. 188.1 ПКУ				
3.1	Нараховано податкові зобов'язання:			
	— за товарами/послугами на різницю: ціна придбання — договірна вартість			
	— за необоротними активами на різницю: балансова вартість — договірна вартість	949	641	2 000
	— за готовою продукцією на різницю: звичайна ціна — договірна вартість			
4. Нарахування «компенсуючих» податкових зобов'язань за п. 198.5 ПКУ				
Нарахування при придбанні товарів / послуг / необоротних активів (якщо про їх неоподатковуваний/негосподарський статус відомо вже під час придбання)				
<i>Перша подія — отримання товарів</i>				
4.1	Отримано товари / послуги / необоротні активи від постачальника	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	631, 685	100 000
4.2	Відображено податковий кредит на підставі зареєстрованої податкової накладної	641	631, 685	20 000
4.3	Включено в первісну вартість умовні «компенсуючі» податкові зобов'язання	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	643/1	20 000
4.4	Нараховані «компенсуючі» податкові зобов'язання за ПДВ наприкінці місяця зведеної податкової накладної	643/1*	641	20 000
* Якщо виникло право на податковий кредит (тобто отримана зареєстрована податкова накладна), то нараховувати «компенсуючі» податкові зобов'язання доведеться в будь-якому разі (незалежно від того, включили чи ні в такому періоді податкову накладну до податкового кредиту) (лист ДФСУ від 23.05.2016 р. № 11168/6/99-99-15-03-02-15).				
4.5	Оплачено товари / послуги / необоротні активи	631, 685	311	120 000
<i>Перша подія — оплата</i>				
4.6	Перераховано продавцеві передоплату за товари / послуги / необоротні активи	371	311	120 000
4.7	Відображено право на податковий кредит (до отримання податкової накладної, зареєстрованої в реєстрі)	644/1	644/2	20 000
4.8	Відображено податковий кредит (отримано зареєстровану податкову накладну)	641	644/1	20 000

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
4.9	Нараховано «компенсуючі» податкові зобов'язання наприкінці місяця у зведеній податковій накладній	643/1*	641	20 000
* Податківці в листі від 03.12.2015 р. № 27896/5/99-99-19-03-02-16 зазначають, що періодом придбання товарів/послуг вважається звітний період, у якому відбулася перша подія — оплата таких товарів/послуг або їх оприбуткування чи підписання акта про надання послуг.				
4.10	Отримано товари / послуги / необоротні активи	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	631, 685	100 000
		644/2	631, 685	20 000
4.11	Включено до первісної вартості умовні «компенсуючі» податкові зобов'язання	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	643/1	20 000
		631, 685	371	120 000
Нарахування за фактом використання товарів / послуг / необоротних активів у неоподатковуваній/негосподарській діяльності (якщо про таке їх використання не було відомо під час придбання)				
4.12	Отримано товари / послуги / необоротні активи	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	631, 685	100 000
4.13	Відображено право на податковий кредит (до отримання податкової накладної, зареєстрованої в реєстрі)	644/1	631, 685	20 000
4.14	Відображено податковий кредит (отримано зареєстровану податкову накладну)	641	644/1	20 000
4.15	Нараховано умовні «компенсуючі» податкові зобов'язання наприкінці місяця зведеної податкової накладної	643/1	641	20 000
4.16	Нараховані умовні «компенсуючі» податкові зобов'язання включено до витрат	949	643/1	20 000
5. Куплено для оподатковуваної діяльності — використано в неоподатковуваній				
5.1	У періоді, коли товари / необоротні активи починають використовуватися в неоподатковуваній діяльності, нараховано «компенсуючі» податкові зобов'язання	949	641	20 000
6. Куплено для неоподатковуваної діяльності — використано в оподатковуваній				
6.1	У періоді переведення об'єктів в оподатковувану діяльність зменшено нараховані податкові зобов'язання (на підставі розрахунку коригування в «компенсуючій» податковій накладній)	641	719	20 000
7. Відновлення податкового кредиту на підставі бухгалтерської довідки				
7.1	Відновлено податковий кредит на підставі бухгалтерської довідки	641	719	20 000

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
8. Придбання для одночасного використання в оподатковуваних і неоподатковуваних операціях (частковий розподіл податкових зобов'язань за п. 199.1 ПКУ)				
8.1	Оприбутковано «подвійні» товари / послуги / необоротні активи	20, 22, 23, 28, 15, 91, 92, 93, 94	631, 685	100 000
8.2	Відображено податковий кредит на підставі зареєстрованої податкової накладної	641	631, 685	20 000
8.3	Нараховано податкові зобов'язання за ПДВ пропорційно долі використання в неоподатковуваних операціях	643/1*	641	10 000
* Для того, щоб розмежовувати податкові зобов'язання, нараховані за п. 199.1 ПКУ, від зобов'язань, нарахованих за п. 198.5 ПКУ, до субрахунку 643/1 можна відкрити субрахунки другого порядку, наприклад, 643/1/1 «ПЗ за п. 198.5 ПКУ» і 643/1/2 «ПЗ за п. 199.1 ПКУ».				
<i>Річний перерахунок</i>				
8.4	Донараховано «компенсуючі» податкові зобов'язання за підсумками проведення річного перерахунку	643/1	641	5 000
		949	643/1	5 000
8.5	Зменшено «компенсуючі» податкові зобов'язання за підсумками річного перерахунку	641	643/1	5 000
		643/1	719	5 000
9. Імпорт товарів, запасів				
9.1	Перераховано митним органам кошти на сплату ПДВ	377	311	20 000
9.2	Відображено податковий кредит за ввізним ПДВ на підставі митної декларації	641	377	20 000
10. Придбання робіт, послуг у нерезидента				
10.1	Нараховано податкові зобов'язання за ПДВ з послуг нерезидента (за першою подією) та відображено податковий кредит за ПДВ з послуг нерезидента (на дату складання податкової накладної за такими операціями, за умови її реєстрації в реєстрі)	643	641	20 000
		641	644	
		644	643	
11. Коригування податкових зобов'язань і податкового кредиту (ст. 192 ПКУ)				
<i>Повернення передоплати (облік у продавця)</i>				
11.1	Повернено покупцеві передоплату за товар	681	311	120 000
11.2	Відкориговано (зменшено) податкові зобов'язання за ПДВ методом «сторно»	643	643/2*	(20 000)
		643/2	641	(20 000)
* продавець має право зменшити податкові зобов'язання за ПДВ тільки за умови складання розрахунку коригування і його реєстрації покупцем (п.п. 192.1.1 ПКУ).				
Рекомендовано використати додатковий субрахунок 643/2 «Податкові зобов'язання: розрахунки коригування без реєстрації», який би враховував розрив у часі між випискою розрахунку коригування і фактом його реєстрації в реєстрі покупцем.				

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
<i>Повернення передоплати (облік у покупця)</i>				
11.3	Повернено продавцем передоплату за товар	311	371	120 000
11.4	Відкориговано (зменшено) раніше відображений податковий кредит (методом «сторно»)*	641	644	(20 000)
* Покупець зобов'язаний відкоригувати податковий кредит відразу ж у періоді виникнення підстав для коригування незалежно від наявності розрахунку коригування (п.п. 192.1.1 ПКУ).				
<i>Повернення товарів (облік у продавця)</i>				
11.5	Відкориговано дохід за поверненим товаром	704	685 (361)	120 000
11.6	Відкориговано (зменшено) податкові зобов'язання за ПДВ (методом «сторно»)	704	643/2*	(20 000)
		643/2	641	(20 000)
* Такий варіант рекомендовано використати, якщо є розрив у часі між випискою розрахунку коригування і фактом його реєстрації в реєстрі покупцем.				
<i>Повернення товарів (облік у покупця)</i>				
11.7	Повернено товар продавцеві	631	281	100 000
11.8	Відкориговано (зменшено) раніше відображений податковий кредит (методом «сторно»)	641	631	(20 000)
12. Сплата податкових зобов'язань до бюджету				
12.1	Перераховано грошові кошти на ПДВ-рахунок у системі	315	311	100 000
12.2	Списано задекларовані податкові зобов'язання за ПДВ з ПДВ-рахунку в системі	641	315	100 000
13. Облік штрафу за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної				
13.1	Нараховано штраф за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної	948*	645	10 000
* Проводку роблять у тому звітному періоді, у якому від податківців отримано податкове повідомлення-рішення.				
13.2	Сплачено штраф*	645	311	10 000
* Якщо планується оскаржити штраф, то до винесення відповідної ухвали суму штрафу слід відобразити за кредитом забалансового рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання».				

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

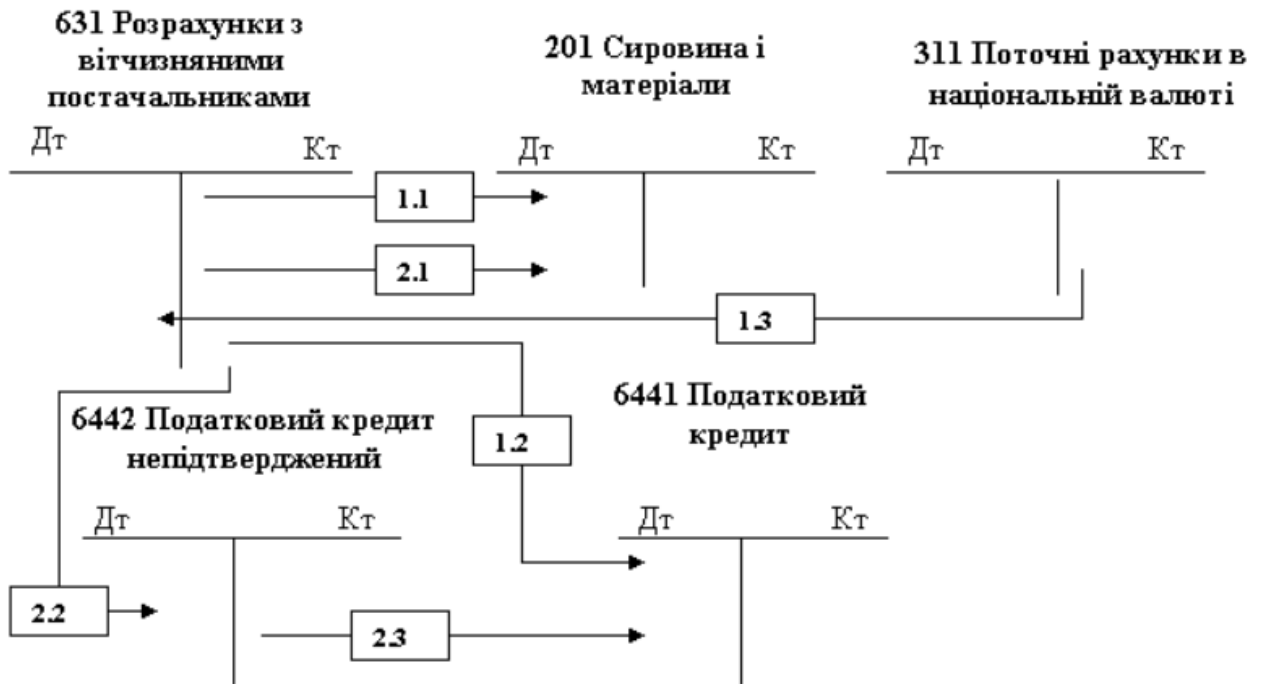

Рис. П.1. Схема обліку податкового кредиту з ПДВ за однієї з перших подій – оприбуткування сировини

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Пояснення до рис. П.1:

1 – Облік податкового кредиту з ПДВ при наявності податкової накладної:

1.1 – відображення оприбуткування сировини від постачальника (Дт 201 Кт 631);

1.2 – відображення податкового кредиту з ПДВ (Дт 6411 Кт 631);

1.3 – відображення перерахування коштів постачальнику за отриману сировину (Дт 631 Кт 311).

2 – Облік податкового кредиту з ПДВ за відсутності податкової накладної:

2.1 – відображення оприбуткування сировини від постачальника (Дт 201 Кт 631);

2.2 – відображення суми непідтвердженого податкового кредиту (Дт 6442 Кт 631);

Рис. Р.4. Схема обліку податкового кредиту з ПДВ при здійсненні операцій з імпорту

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Пояснення до рис. Р.1:

1 – Облік податкового кредиту з ПДВ при здійсненні імпортних операцій:

1.1 – відображення оприбуткування сировини від постачальника (Дт 201 Кт 632);

1.2 – відображення сплати митних зборів та мита (Дт 642 Кт 311);

1.3 – відображення віднесення суми мита та митних зборів до первісної вартості запасів (Дт 201 Кт 642);

1.4 – відображення сплати ПДВ на імпорт (Дт 643 Кт 311);

1.5 – відображення суми податкового кредиту з ПДВ, згідно оплати ПДВ до регіональної митниці.

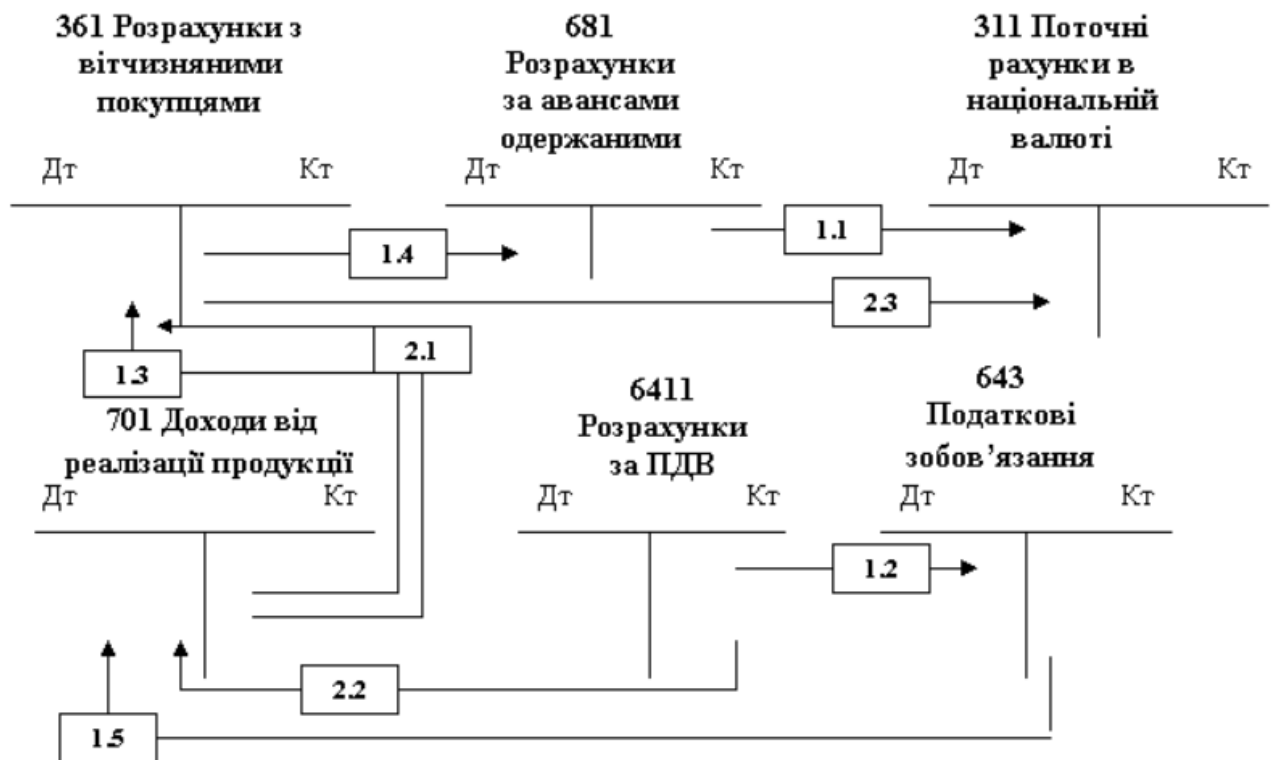

Рис. С.1. Схема обліку податкового зобов'язання з ПДВ *

Джерело: складено автором на основі чинного законодавства.

Пояснення до рис. С.1:

1 – Облік податкового зобов'язання з ПДВ за першою з подій – надходження передоплати від покупця:

- 1.1 – відображення зарахування коштів в рахунок передоплати від покупця (Дт 311 Кт 681);
- 1.2 – відображення суми податкового зобов'язання з ПДВ (податкова накладна відсутня) (Дт 643 Кт 6411);
- 1.3 – відображення у складі доходу виручку від реалізації продукції (Дт 361 Кт 701);
- 1.4 – відображення взаємозаліку заборгованості (Дт 681 Кт 361);
- 1.5 – відображення суми податкового зобов'язання з ПДВ (виписано податкову накладну) (Дт 701 Кт 643).

2 – Облік податкового зобов'язання з ПДВ за першою з подій – відвантаження готової продукції:

- 2.1 – відображення майбутньої виручки у складі доходів (Дт 361 Кт 701);
- 2.2 – відображення суми податкового зобов'язання з ПДВ (Дт 701 Кт 6411);
- 2.3 – відображення зарахування коштів на поточний рахунок від покупця за попередньо відвантажену продукцію (Дт 311 Кт 361).

* різне трактування понять «звичайна ціна» та «митна вартість», призводить до невідповідності договірній вартості та, відповідно, нарахованій та сплаченій сумі ПДВ при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

**Основні відомості про
Приватне акціонерне товариство «Фармацевтична фірма «Дарниця»**

Критерій	Коротка характеристика
Повне найменування	Приватне акціонерне товариство «Фармацевтична фірма «Дарниця»
Скорочене найменування	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Ідентифікаційний код юридичної особи (Код ЄДРПОУ)	00481212
Юридична та фактична адреса Компанії	вулиця Бориспільська, 13, місто Київ, 02093
Державна реєстрація	ПРАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» приватним акціонерним товариством, яке зареєстроване в Україні Дарницькою районною реєстраційною службою Головного територіального управління юстиції у місті Києві 22.08.1994р.
Статутний капітал (грн)	179 527 680,00
Середня кількість працівників (осіб)	1067
Основні види діяльності за КВЕД	21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів (основний); 46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами; 86.22 Спеціалізована медична практика; 86.23 Стоматологічна практика; 47.73 Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах; 56.29 Постачання інших готових страв.
Реалізація продукції	Компанія виробляє та реалізує фармацевтичну продукцію через мережу незалежних дистриб'юторів. Виробничі об'єкти Компанії розташовані у м. Києві, Україна. Компанія реалізує вироблену та придбану продукцію на внутрішньому ринку України та за кордоном.
Опис бізнесу	ПРАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» є учасником Київської міської асоціації роботодавців, Асоціації фармацевтичних виробників України, Європейської бізнес асоціації та Української асоціації бізнесу та торгівлі. Емітент не бере участь в консорціумах, концернах, корпораціях, інших об'єднаннях.

Критерій	Коротка характеристика
Ліцензії	<ul style="list-style-type: none"> – Ліцензія: видана Державною службою України з контролю за наркотиками. Придбання, зберігання, перевезення, знищення, використання прекурсорів (списку 1 та списку 2 таблиці IV) Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Строк дії ліцензії – з 16.03.2016р. по 16.03.2021р.; – Ліцензія: серія АВ №598086 від 22.04.2014р, видана Державною службою України з лікарських засобів «Виробництво лікарських засобів»; – Ліцензія: серія АВ №599142 від 12.06.2012р., видана Державною службою України з лікарських засобів «Роздрібна торгівля лікарськими засобами»; – Ліцензія: серія АД № 063235 від 13.09.2012р., видана Міністерством охорони здоров'я України.
Відомості про участь в інших юридичних особах	<ul style="list-style-type: none"> – ПРАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» є акціонером ПАТ «Науково-виробничий центр «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод», кількість акцій 3266 шт. (частка у статутному капіталі 31,55%). Права акціонера, згідно Статуту та чинного законодавства України. – ПРАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» є 100% учасником ТОВ «Пелеус». Права учасника, згідно Статуту та чинного законодавства України.
ДПС та інші державні органи	За даними з податкових реєстрів України компанія ПРАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» перебуває на обліку в органах доходів та зборів, зафіксовано що по реєстру «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера» на 09.06.2022 не має податкового боргу, Дійсне свідоцтво ПДВ в реєстрі платників ПДВ і Відсутня реєстрація в Реєстрі неприбуткових установ та організацій.
Реєстр платників ПДВ	Дійсне свідоцтво ПДВ Індивідуальний податковий номер: 004812126651 Дата реєстрації: 28.06.1997
Реєстр «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера»	Перебуває на обліку в органах доходів та зборів Платник податків не має податкового боргу
Реєстр «Великих платників податків»	Інформація про особу наявна в базі Місцезнаходження реєстраційної справи: Дарницька районна в місті Києві державна адміністрація
Інші Реєстри	Відсутня реєстрація в Реєстрі неприбуткових установ та організацій

Критерій	Коротка характеристика
Дата та номер запису про взяття та зняття з обліку в податкових органах	<p>ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ Ідентифікаційний код органу: 37507880 Дата взяття на облік: 05.04.1994</p> <p>ЦЕНТРАЛЬНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС ПО РОБОТІ З ВЕЛИКИМИ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ Ідентифікаційний код органу: 44082145 Відомості про відомчий реєстр: Реєстр платників податків Дата взяття на облік: 10.10.1993 Номер взяття на облік: 368-93</p> <p>ЦЕНТРАЛЬНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС ПО РОБОТІ З ВЕЛИКИМИ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ Ідентифікаційний код органу: 44082145 Відомості про відомчий реєстр: Реєстр платників єдиного внеску Дата взяття на облік: 25.12.1996 Номер взяття на облік: 04А-04918</p>
Офіційний сайт	https://www.darnitsa.ua/

Джерело: складено автором на основі [127, 128, 133].

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
			2021.01.01
Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"		за ЄДРПОУ	00481212
Територія ДАРНИЦЬКИЙ		за КОАТУУ	8036300000
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД	21.20
Середня кількість працівників	1067		
Адреса, телефон	вулиця Бориспільська, 13, місто Київ, Дарницький р-н, 02093, Україна, 0(44) 566-68-78		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2020 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	74493	151763
первісна вартість	1001	151078	250622
накопичена амортизація	1002	76585	98859
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	630408	688320
первісна вартість	1011	1468262	1620599
знос	1012	837854	932279
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	356733	464395
інші фінансові інвестиції	1035	765	9989
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	1336	6650
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	25785
Усього за розділом I	1095	1063735	1346902

1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	581168	575593
<i>Виробничі запаси</i>	<i>1101</i>	320149	353150
<i>Незавершене виробництво</i>	<i>1102</i>	19224	24464
<i>Готова продукція</i>	<i>1103</i>	239786	191819
<i>Товари</i>	<i>1104</i>	2009	6160
Поточні біологічні активи	1110	0	0
<i>Депозити перестраховання</i>	<i>1115</i>	0	0
<i>Векселі одержані</i>	<i>1120</i>	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1368503	1312871
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	63864	329887
з бюджетом	1135	9363	31968
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів</i>	<i>1140</i>	819	899
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків</i>	<i>1145</i>	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	104946	137393
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	2992
Гроші та їх еквіваленти	1165	257797	565434
<i>Готівка</i>	<i>1166</i>	3	1
<i>Рахунки в банках</i>	<i>1167</i>	257794	565433
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
<i>Частка перестраховика у страхових резервах</i>	<i>1180</i>	0	0
у тому числі в:	<i>1181</i>	0	0
<i>резервах довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резервах збитків або резервах належних виплат</i>	<i>1182</i>	0	0
<i>резервах незароблених премій</i>	<i>1183</i>	0	0
<i>інших страхових резервах</i>	<i>1184</i>	0	0
Інші оборотні активи	1190	971	2916
Усього за розділом II	1195	2387431	2959953
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	3451166	4306855

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179528	179528
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	1012216	58216
<i>Емісійний дохід</i>	1411	0	0
<i>Накопичені курсові різниці</i>	1412	0	0
Резервний капітал	1415	84883	84883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2187963	2251093
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(1705864)	(0)
<i>Інші резерви</i>	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	1758726	2573720
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
<i>Пенсійні зобов'язання</i>	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1404489	1374133
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
<i>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</i>	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
<i>Благодійна допомога</i>	1526	0	0
<i>Страхові резерви</i>	1530	0	0
<i>у тому числі:</i>	1531	0	0
<i>резерв довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резерв збитків або резерв належних виплат</i>	1532	0	0
<i>резерв незароблених премій</i>	1533	0	0
<i>інші страхові резерви</i>	1534	0	0
<i>Інвестиційні контракти</i>	1535	0	0
<i>Призовий фонд</i>	1540	0	0
<i>Резерв на виплату джек-поту</i>	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1404489	1374133
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
<i>Векселі видані</i>	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	14152
товари, роботи, послуги	1615	81678	94527
розрахунками з бюджетом	1620	61729	89792
у тому числі з податку на прибуток	1621	42826	80527
розрахунками зі страхування	1625	1737	1004
розрахунками з оплати праці	1630	10524	10546
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	339	1312
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	62055	79540
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
<i>Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків</i>	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	69889	68129
Усього за розділом III	1695	287951	359002

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ
2021.01.01
00481212

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2020 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3612985	3312103
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	0	0
<i>Премії підписані, валова сума</i>	2011	0	0
<i>Премії, передані у перестраховування</i>	2012	0	0
<i>Зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1375286)	(1376318)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	(0)	(0)
Валовий:	2090	2237699	1935785
прибуток			
збиток	2095	(0)	(0)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	0	0
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	0	0
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	41612	18882
<i>Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2121	0	0
<i>Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	0	0
<i>Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(301070)	(215595)
Витрати на збут	2150	(743921)	(694444)
Інші операційні витрати	2180	(155608)	(213083)
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2181	(0)	(0)
<i>Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	1078712	831545
прибуток			
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	105013	92441
Інші фінансові доходи	2220	31513	27858
Інші доходи	2240	4634	10460
<i>Дохід від благодійної допомоги</i>	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(251392)	(242409)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1716)	(7)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:	2290	966764	719888
прибуток			
збиток	2295	(0)	(0)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(151770)	(110259)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:	2350	814994	609629
прибуток			
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	814994	609629

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1209644	1334903
Витрати на оплату праці	2505	458695	400707
Відрахування на соціальні заходи	2510	80571	69698
Амортизація	2515	122674	120073
Інші операційні витрати	2520	705648	675253
Разом	2550	2577232	2600634

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	438300	561024
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	438300	561024
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1859,44	1086,64
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1859,44	1086,64
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки: д/н

Керівник

Обрізан А.А.

Головний бухгалтер

Тихонова І.А.

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ
2021.01.01
00481212

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2020 рік**

Форма № 3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	3855776	3158577
Повернення податків і зборів	3005	33219	49438
у тому числі податку на додану вартість	3006	33201	49426
Цільового фінансування	3010	6193	4415
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	30937	11894
Надходження від повернення авансів	3020	3799	7812
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	24859	22976
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	1659	12
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	104657	427917
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(993397)	(1430673)
Праці	3105	(378319)	(315714)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(80332)	(72412)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(253576)	(172281)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(119389)	(84402)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(13910)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(120277)	(87879)
Витрачання на оплату авансів	3135	(1422800)	(720683)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(9703)	(13723)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(157309)	(348263)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	765663	609292
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	2414	1705864
необоротних активів	3205	7604	13654
Надходження від отриманих: відсотків	3215	5001	4743
дивідендів	3220	0	7110
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	57539	101847
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0

1	2	3	4
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(12638)	(699000)
необоротних активів	3260	(212391)	(151094)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(53358)	(71160)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(205829)	911964
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	587230
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(1705864)
Погашення позик	3350	(0)	(0)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(285779)	(337975)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(285779)	(1456609)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	274055	64647
Залишок коштів на початок року	3405	257797	212429
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	33582	(19279)
Залишок коштів на кінець року	3415	565434	257797

Примітки: д/н

Керівник

Обрізан А.А.

Головний бухгалтер

Тихонова І.А.

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ
2021.01.01
00481212

Звіт про власний капітал
за 2020 рік

Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	179528	0	1012216	84883	2189233	0	(1705864)	1759996
Коригування:	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Зміна облікової політики									
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	(1270)	0	0	(1270)
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	179528	0	1012216	84883	2187963	0	(1705864)	1758726
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	814994	0	0	814994
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку:	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Виплати власникам (дивіденди)									
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	39272	0	(39272)	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	(39272)	0	(914728)	0	(751864)	0	1705864	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	(954000)	0	63130	0	1705864	814994
Залишок на кінець року	4300	179528	0	58216	84883	2251093	0	0	2573720

Примітки: д/н

Керівник

Обрізан А.А.

Головний бухгалтер

Тихонова І.А.

**Примітки до фінансової звітності,
складеної відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності**

ПРИМІТКИ

до фінансової звітності Приватного акціонерного товариства «Фармацевтична фірма «Дарниця», підготовленої відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

1 ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМПАНІЮ

ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» (далі – Компанія) є приватним акціонерним товариством, яке зареєстроване в Україні Дарницькою районною реєстраційною службою Головного територіального управління юстиції у місті Києві 22.08.1994р.

Юридична та фактична адреса Компанії: вул. Бориспільська 13, Київ, Україна.

Компанія виробляє та реалізує фармацевтичну продукцію через мережу незалежних дистриб'юторів. Виробничі об'єкти Компанії розташовані у м. Києві, Україна. Компанія реалізує вироблену та придбану продукцію на внутрішньому ринку України та за кордоном.

Компанія здійснює свою діяльність на підставі ліцензій:

Ліцензія: видана Державною службою України з контролю за наркотиками. Придбання, зберігання, перевезення, знищення, використання прекурсорів (списку 1 та списку 2 таблиці IV) Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Строк дії ліцензії – з 16.03.2016р. по 16.03.2021р.;

Ліцензія: серія АВ №598086 від 22.04.2014р, видана Державною службою України з лікарських засобів «Виробництво лікарських засобів»;

Ліцензія: серія АВ №599142 від 12.06.2012р., видана Державною службою України з лікарських засобів «Роздрібна торгівля лікарськими засобами»;

Ліцензія: серія АД № 063235 від 13.09.2012р., видана Міністерством охорони здоров'я України.

Основні види діяльності за КВЕД:

21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів (основний);

46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами;

86.22 Спеціалізована медична практика;

86.23 Стоматологічна практика;

47.73 Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах;

56.29 Постачання інших готових страв.

Економічне середовище, в якому Компанія здійснює свою діяльність

У 2020 році одним з головних чинників впливу на економічні процеси виявився фактор розповсюдження пандемії COVID-19.

У відповідь на пандемію COVID-19 відбулись суттєві зміни у життєдіяльності багатьох держав світу, у тому числі і в Україні. Так, було запроваджено надзвичайний стан в цілому в країнах або в окремих регіонах чи сферах; майже у всіх країнах запроваджено санітарно-епідеміологічні заходи (карантинні зони, перевірка температури, скасування масових заходів, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів); встановлено обмеження виїзду/в'їзду до країн та пересування всередині країн; посилено роль державного управління в надзвичайних умовах; встановлені обмеження трудової діяльності; введені нові дистанційні форми праці та освіти. Такі безпрецедентні кроки спричинили уповільнення економічного розвитку у країнах світу, у т.ч. ЄС.

За оцінками Національного банку України, у 2020 році темп зниження реального ВВП становив 4,4%, що є меншим, ніж очікувалося в попередньому прогнозі (6%), зокрема через більш швидке

відновлення економіки у другому півріччі. У поточному році економіка надолужить втрати від коронакризи, ВВП України зросте на 4,2%. Цьому сприятиме по-перше, подальше збільшення доходів громадян буде підтримувати стійкий внутрішній попит, по-друге, зменшення невизначеності щодо розвитку пандемії вплине на відновлення інвестиційної активності. У 2020 році дещо стриманішими були інфляційні процеси – 5,0% проти 7% у попередньому опитуванні (у розрахунку грудень до грудня попереднього року), середньорічний обмінний курс становив 26,96 грн/ дол. США.

Після серйозної рецесії у 2020 році Міжнародний валютний фонд прогнозує зростання світової економіки на 5,5% у 2021 році і 4,2% в наступному році, що відображає позитивний ефект від успіху вакцини, який спостерігався до кінця минулого року, і додаткову політичну підтримку, яка була надана в деяких країнах.

Європейський центральний банк уже підтримує економіку за допомогою пандемічної надзвичайної програми купівлі облігацій. Аналітики вважають, що банк може також ввести додаткові стимули для зростання економіки через слабку інфляцію і уповільнення зростання на тлі другої хвилі коронавірусу, а також допомогти впоратися з будь-якими новими обмеженнями, які можуть бути введені урядами для уповільнення поширення інфекції.

У 2021 році розумно очікувати, що економіка зросте приблизно на п'ять відсотків, але це буде лише відновленням. Це прогнозоване зростання відображає суму, на яку економіка скоротилась минулого року, і причини цього полягають не тільки в локдаунах. Порівняно з іншими країнами, Україна непогано впоралась під час кризи коронавірусу, але це не через економічну політику уряду.

Ключовою причиною відносно стійких економічних показників України у 2020 році був макроекономічний розвиток країни, що був кращим, ніж очікувалось. Під кінець року міжнародні валютні резерви зросли до 28,5 мільярдів доларів США. Це найвищий рівень із 2011 року.

Зростання валютних резервів стало можливим тому, що Україна отримала несподівано вигідні результати від зовнішньої торгівлі. Умови торгівлі для України суттєво покращилися у 2020 році, бо зросли ціни на первинний експорт, такий, як сільськогосподарські товари, залізну руду та сталь, тоді як ціни на імпорт енергії впали. Це дало змогу Україні досягти поточного позитивного сальдо, що дорівнює чотирьом відсоткам ВВП, тоді як зазвичай у неї дефіцит близько трьох відсотків ВВП. Цей одноразовий ефект навряд чи повториться.

З початком 2021 року макроекономічна стабільність країни здається міцною, але мало хто наважується інвестувати в Україну. Без судової реформи або збільшення інвестицій мало підстав очікувати будь-якого економічного росту понад доходи очікуваного відновлення після пандемії коронавірусу. Невпевненість у відношенні майбутнього економічного розвитку країни у надзвичайно складні часи можуть мати суттєвий вплив на майбутній фінансовий стан Компанії.

2 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Облікові політики, що використовувалися під час підготовки цієї фінансової звітності, відповідають тим, що застосовувалися Компанією у річній фінансової звітності за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року. Ці принципи застосовувались послідовно відносно всіх періодів, поданих у звітності, якщо не зазначено інше.

Облікова політика є внутрішнім документом Компанії, який розкриває основи, стандарти, правила обліку, які застосовуються Компанією при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності. Облікова політика розроблена на підставі Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО), Концептуальної основи фінансової звітності, у відповідності до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV.

Облікова політика має переглядатися у відповідності до вимог законодавства, МСФЗ, МСБО та інших обставин, які можуть мати вплив на фінансову звітність.

Всі зміни облікової політики застосовуються ретроспективно за винятком тих випадків, коли МСФЗ передбачають інший порядок. Ретроспективне застосування передбачає коригування всіх

вхідних сальдо за попередні звітні періоди по кожному компоненту капіталу, а також інших зведених показників за попередні звітні періоди.

Нижче наведені дії, які не є змінами облікової політики:

- застосування облікової політики до операцій, інших подій або умов, що відрізняються за сутністю від тих, що відбувалися раніше;
- застосування нової облікової політики до операцій, інших подій або умов, що не відбувалися раніше або були несуттєвими.

Компанія переглядає облікові оцінки при зміні обставин, на яких базувалися дані оцінки, або при отриманні нової інформації.

Зміна облікової оцінки – це коригування балансової вартості активу, зобов'язання, або терміну використання активу, погашення зобов'язання, яка є результатом зміни очікувань можливих майбутніх вигод або збитків, пов'язаних з таким активом, зобов'язанням. Перегляд оцінки не пов'язаний з попередніми періодами і не є виправленням помилки.

Зміна оцінки береться до уваги при підготовці фінансової звітності, починаючи з того періоду, коли вона виникла, і продовжує враховуватися при підготовці фінансової звітності в наступних періодах.

При складанні фінансової звітності Компанія застосовує наступні межі суттєвості:

- для визнання окремої статті звітності, що належить до активів, зобов'язань та власного капіталу Компанії – 3% підсумку всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;
- для визнання окремих видів доходів та витрат – 3% чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- для відображення переоцінки або зменшення корисності об'єктів обліку – 10% відхилення залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості;
- для розкриття інформації про сегменти – 10% чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- для проведення дисконтування довгострокової заборгованості - відхилення ринкової ставки відсотка від фактичної ставки по договору більше 20%.

Основа підготовки фінансової звітності

Ця фінансова звітність Компанії підготовлена з метою достовірного подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та грошових потоків Компанії. Концептуальною основою фінансової звітності Компанії є Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО), в редакції, чинній на 01.01.2020.

Ця фінансова звітність підготовлена на основі припущення про безперервну діяльність Компанії на основі принципу оцінки за історичною вартістю, за виключенням деяких фінансових інструментів, які відображаються в обліку відповідно до вартості переоцінки або справедливої вартості, розгорнутого подання активів та зобов'язань, нарахування, періодичності та послідовності в поданні.

Первинна (або історична) вартість звичайно визначається на основі справедливої вартості компенсації, сплаченої в обмін на активи.

Дана фінансова звітність не є консолідованою та представлена в українських гривнях, всі суми округлені до цілих тисяч, якщо не вказане інше.

Фінансова звітність, складена Компанією за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року, включає:

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2020 року

Звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року
Звіт про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року
Примітки до фінансової звітності за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Підготовка фінансової звітності за МСФЗ вимагає від керівництва припущень та розрахунків, що впливають на показані суми активів та зобов'язань, а також на подання умовних активів та зобов'язань станом на дату складання фінансової звітності за МСФЗ. Хоча ці розрахунки базуються на наявній у керівництва інформації про поточні події, фактичні результати можуть відрізнятись від цих розрахунків.

При підготовці цієї фінансової звітності істотні судження, зроблені керівництвом у застосуванні облікової політики, та основні джерела невизначеності оцінок, були ті ж самі, що застосовувались до фінансової звітності за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року.

Функціональна валюта та валюта подання

Для оцінки статей, включених до фінансової звітності Компанії за МСФЗ, було використано валюту первинного економічного середовища, в якому працює Компанія (функціональна валюта). Ця фінансова звітність за МСФЗ подана у національній валюті України, гривні, яка є функціональною валютою та валютою подання Компанії. Операції у валютах, які відрізняються від функціональної валюти Компанії, вважаються операціями в іноземних валютах. Всі значення заокруглені до цілих тисяч гривень, якщо не вказано інше.

Операції в іноземних валютах

Операції у валютах, які відрізняються від української гривні, первісно відображаються за офіційними курсами обміну, встановленими Національним банком України на дату проведення операції. Монетарні активи та зобов'язання, деноміновані в іноземній валюті, перераховуються за офіційними курсами обміну валют на звітну дату. Усі реалізовані та нереалізовані прибутки та збитки, які виникають в результаті курсових різниць, визнаються у складі прибутку або збитку періоду.

Курси обміну основних валют по відношенню до гривні, використані під час підготовки цієї фінансової звітності, представлені таким чином:

Станом на 31 грудня 2020 року	Станом на 31 грудня 2019 року
Долар США \ гривня	
28,274623,6862	
Євро \ гривня	34,739626,4220

Основні засоби

Компанія вирішила застосувати звільнення від вимог МСФЗ, передбачені МСФЗ 1 для суб'єктів господарської діяльності, що застосовують Міжнародні стандарти фінансової звітності вперше, та використала справедливую вартість як доцільну вартість для окремих об'єктів основних засобів на дату переходу до обліку за МСФЗ (1 січня 2015 року). Всі інші основні засоби показані за первісною вартістю мінус накопичений знос. Облік наявних у Компанії основних засобів ведеться у відповідності з вимогами МСФЗ (IAS) 16 «Основні засоби».

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Об'єкти основних засобів визнані як активи, коли ймовірно, що:

Компанія отримає майбутні економічні вигоди, пов'язані з використанням активу;
вартість активу може бути достовірно визначена.

Об'єкти основних засобів приймаються до обліку на відповідних субрахунках, якщо виконуються вищевказані критерії визнання.

Активи, які відповідають критеріям визнання основних засобів і використовуються в Компанії більше одного періоду, визнаються як малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА). Основні засоби визнаються за вартістю придбання, включаючи невідшкодовані податки, а також будь-які додаткові витрати, які пов'язані з приведенням основного засобу в робочий стан та його доставкою.

Компанія обрала своєю обліковою політикою модель собівартості. Після визнання активу, Компанія обліковує об'єкти основних засобів за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від знецінення.

У випадках, коли об'єкт основних засобів складається з основних компонентів, які мають різні строки корисного використання, вони обліковуються як окремі об'єкти основних засобів.

В разі необхідності заміни значних компонентів основних засобів через певні проміжки часу Компанія зупиняє визнання компоненту, що замінюється, та визнає нові компоненти із відповідними термінами корисного використання та амортизацією. Усі інші витрати на ремонт та технічне обслуговування визнаються у звіті про сукупні доходи по мірі їх здійснення.

Амортизація основних засобів призначена для систематичного розподілу вартості відповідного активу протягом строку корисного використання і розраховується із використанням прямолінійного методу до ліквідаційної вартості.

Амортизація основних засобів починається з моменту готовності цих активів до використання тобто коли вони перебувають у тому місці і стані, які необхідні, щоб їх можна було використовувати за призначенням, визначеним керівництвом, тобто з дати введення в експлуатацію.

Строки корисного використання груп основних засобів представлені таким чином:

Будівлі та споруди 10 - 75 років
 Машина та обладнання 5 - 25 років
 Транспортні засоби 5 - 10 років
 Комп'ютерне та офісне обладнання 2-10 років

Ліквідаційна вартість та строки експлуатації активів переглядаються і, за необхідності, коригуються на кожну дату звіту про фінансовий стан. Балансова вартість активу негайно списується до вартості відшкодування активу, якщо балансова вартість цього активу перевищує очікувану вартість його відшкодування. Доходи та збитки в результаті вибуття основних засобів визначаються як різниця між надходженнями внаслідок вибуття та балансовою вартістю на момент вибуття і включаються до складу інших операційних доходів (витрат) у звіті про сукупні доходи.

Витрати на позики

Суттєвим періодом для створення активу, що відповідає певним вимогам відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики», вважається період більше шести місяців. Витрати на позики, які безпосередньо пов'язані з придбанням, будівництвом або виробництвом кваліфікованого активу, капіталізуються як частина такого активу, в разі, якщо виконуються критерії визнання активом. У випадку створення декількох активів, що відповідають певним вимогам відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики», розподіл витрат за позиками здійснюється пропорційно до витрат, понесених на створення цих активів.

Капіталізація відсотків призупиняється, якщо призупиняється активне створення кваліфікованого активу. Інші витрати на позики визнаються витратами того періоду, в якому вони здійснені.

Оренда

Об'єктом обліку в операціях оренди є окремий договір оренди.

Визначення того, чи є угода орендою або чи містить вона ознаки оренди, засноване на аналізі змісту правочину. При цьому на дату початку дії договору потрібно встановити, чи залежить його виконання від використання конкретного активу або активів, і чи переходить право користування активом в результаті даної угоди.

Компанія в якості орендаря

На дату початку операційної оренди орендар визнає актив з права користування та орендне зобов'язання.

На дату початку оренди орендар оцінює актив з права користування за собівартістю, що складається з:

- суми первісної оцінки орендного зобов'язання;
- будь-яких орендних платежів, здійснених на (до) дати початку оренди, за вирахуванням отриманих стимулів до оренди
- будь-які первісні прямі витрати, понесені орендарем;
- оцінку витрат, які будуть понесені орендарем у процесі демонтажу та переміщення базового активу, відновлення місця, на якому він розташований, або відновлення базового активу до стану, що вимагається умовами оренди, окрім випадків, коли такі витрати здійснюються з метою виробництва запасів.

На дату початку оренди орендар оцінює орендне зобов'язання за теперішньою вартістю орендних платежів, не сплачених на таку дату. Орендні платежі підлягають дисконтуванню за ставкою відсотка, що визначає орендар як ставку додаткових запозичень орендаря.

Після дати початку оренди орендар оцінює актив з права користування, застосовуючи модель собівартості.

Орендар обліковує модифікацію оренди як окрему оренду, якщо виконуються обидві такі умови:

- модифікація розширює сферу дії оренди, додаючи право на використання одного або більшої кількості базових активів
- компенсація за оренду зростає на суму, зіставну з окремо взятою ціною розширення сфери дії оренди, та відповідними коригуваннями такої окремо взятої ціни з метою відображення обставин конкретного договору.

Платежі визнаються як витрати в звіті про сукупний дохід рівномірно протягом усього терміну операційної оренди, якщо операційна оренда є:

- короткостроковою;
- низко вартісною, а саме річна сума орендних платежів не перевищує 3000 тис.грн.

Компанія в якості орендодавця

Компанія як орендодавець застосовує вимоги п.63-64 МСФЗ 16 «Оренда» при класифікації оренди в якості фінансової або операційної.

Договори оренди, за якими у Компанії залишаються практично всі ризики і вигоди від володіння активом, класифікуються як операційна оренда. Первісні прямі витрати, понесені при укладенні договору операційної оренди, включаються до балансової вартості переданого в оренду активу й визнаються протягом терміну оренди на тій же основі, що і дохід від оренди. Платежі з оренди визнаються у складі виручки в тому періоді, в якому вони були нараховані.

Нематеріальні активи

Активи відповідають визначенню нематеріальних активів, якщо виконуються наступні умови:

- існує можливість ідентифікації;
- існує контроль над ресурсом;

існує можливість отримання майбутніх економічних вигід, пов'язаних з нематеріальним активом.

Нематеріальний актив Компанія первісно оцінює за собівартістю.

Після первісного визнання нематеріальні активи відображаються за його собівартістю за вирахуванням будь-якої накопиченої амортизації та збитків від зменшення корисності відповідно до МСФЗ 38 «Нематеріальні активи». Подальші витрати на нематеріальні активи капіталізуються тільки у випадку, коли вони збільшують майбутні економічні вигоди. Усі інші витрати відносяться на витрати у тому періоді, в якому вони були понесені.

Нематеріальні активи із визначеним строком корисного використання амортизуються, тоді як нематеріальні активи із невизначеним строком корисного використання не амортизуються, а перевіряються на зменшення корисності не рідше одного разу на рік.

Амортизація нараховується прямолінійним методом з метою рівномірного зменшення первісної вартості нематеріального активу протягом очікуваного строку його використання, що відповідає закінченню строку дії юридичних прав відповідно до договорів. Нарахування амортизації починається з моменту готовності активу до використання та продовжується щомісячно до дати припинення його визнання.

Придбані ліцензії на комп'ютерне програмне забезпечення капіталізуються на основі витрат, понесених на придбання та введення в експлуатацію конкретного програмного забезпечення. Ці витрати амортизуються виходячи з очікуваного строку використання активу відповідно до правостановлюючих документів. Витрати, пов'язані з обслуговуванням комп'ютерного програмного забезпечення, визнаються витратами по мірі їх здійснення.

Не визнаються активом, а включаються до складу інших операційних витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- витрати на клінічні дослідження;
- витрати на навчання, підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та стимулювання продажу;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства, витрати на створення торгових марок (товарних знаків).

Витрати на розробки нових продуктів підлягають капіталізації та включаються до вартості нематеріального активу за умови, що Компанія має:

- намір, технічну можливість і ресурси для доведення нематеріального активу до стану, в якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість одержання майбутніх економічних вигід від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу.

Не визнаються активом, а включаються до складу операційних витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені витрати на розробки, якщо:

- неможливо достовірно оцінити розмір ринку для продукції, що має бути виготовлена з використанням нематеріального активу, чи для самого нематеріального активу;
- неможливо довести достатність відповідних технічних, фінансових та інших ресурсів для завершення розробки продукції;
- неможливо достовірно оцінити додаткові видатки, що будуть понесені до виводу продукції на ринок.

Грошові кошти та їх еквіваленти

Грошові кошти та їх еквіваленти включають грошові кошти в касі та грошові кошти на банківських рахунках та депозитних рахунках до запитання.

Запаси

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є окрема номенклатура запасу.

Запаси обліковуються за групами:

- виробничі запаси;
- малоцінні та швидкозношувані предмети;
- незавершене виробництво;
- напівфабрикати;
- готова продукція;
- товари.

Первісна вартість запасів включає вартість сировини, і коли доцільно, прямі витрати на оплату праці та накладні витрати, які були понесені у зв'язку з доведенням запасів до їх теперішнього стану та місця розташування.

Запаси відображаються за меншою з величин: первісної вартості та чистої вартості реалізації.

Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку «Транспортно-заготівельні витрати», щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць.

При відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті застосовуються такі методи оцінки запасів:

- щомісячної середньозваженої собівартості – при відпуску запасів у виробництво; передачі готової продукції на склад; при реалізації готової продукції, в тому числі готової продукції громадського харчування;
- щоденної середньозваженої собівартості – при реалізації покупних товарів, в тому числі товарів громадського харчування;
- при іншому вибутті – методом ідентифікованої собівартості одиниці запасів.

Вартість готової продукції та незавершеного виробництва включає вартість сировини, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та відповідні виробничі накладні витрати, розподілені на підставі нормальної виробничої потужності. Чиста вартість реалізації – це розрахункова ціна реалізації у ході нормального ведення бізнесу за вирахуванням відповідних змінних витрат на збут.

Компанія за результатами щорічної інвентаризації, а також на інші дати, визначені окремими розпорядженнями керівництва, робить оцінку існування ознак знецінення запасів та визначає суму такого знецінення на підставі професійного судження. Аналізу на наявність ознак знецінення мають піддаватися всі запаси, які на дату оцінки не використовувались впродовж 12 місяців.

При розрахунку резерву на відшкодування втрат від знецінення запасів враховується аналіз поточних і майбутніх ринкових цін і тенденцій, а також управлінське рішення керівництва Компанії.

Довгострокові фінансові інвестиції

Облік довгострокових фінансових інвестицій здійснюється згідно з МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства» та МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

Довгострокові фінансові інвестиції (крім інвестицій, обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю.

Сума збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу (крім інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі) відображається у складі інших доходів або інших витрат відповідно. Фінансові інвестиції, справедливу вартість яких достовірно

визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції. Втрати від зменшення корисності фінансових інвестицій відображаються у складі інших витрат з одночасним зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій.

Інвестиції в асоційовані підприємства обліковуються із застосуванням методу участі в капіталі з дати, коли такі підприємства стають асоційованими. Фінансові інвестиції первісно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Собівартість фінансової інвестиції складається з ціни її придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції.

На дату балансу балансова вартість інвестицій коригується на частку інвестора в прибутках або збитках та інших змінах у капіталі асоційованого підприємства. Дані про зміни у капіталі та результати діяльності асоційованого підприємства Компанія отримує з їх останніх фінансових звітів, які складаються на ту же дату, що і звіти Компанії. Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на суму, що є часткою Компанії в чистому прибутку (збитку) об'єкта інвестування за звітний період, із включенням цієї суми до складу доходу (втрат) від участі в капіталі та відображенням окремою статтею в звіті про сукупні доходи Компанії.

Зменшення балансової вартості фінансових інвестицій відображається в бухгалтерському обліку тільки на суму, що не призводить до від'ємного значення вартості фінансових інвестицій. Балансова вартість фінансових інвестицій зменшується на суму визнаних або отриманих дивідендів від асоційованого підприємства. Частка інвестора в змінах, визнаних у капіталі асоційованого підприємства, визнається в капіталі інвестора та наводиться у звіті про власний капітал.

Фінансові інструменти

Фінансові інструменти включають фінансові активи та фінансові зобов'язання.

Фінансові активи

Компанія використовує наступну класифікацію фінансових активів:

- за амортизованою собівартістю:
 - каса та кошти на банківських рахунках;
 - торговельна дебіторська заборгованість;
 - інша дебіторська заборгованість (крім авансів виданих);
 - боргові цінні папери.
- за справедливою вартістю через прибуток та збиток:
 - інструменти капіталу;
 - похідні фінансові інструменти.

За винятком торгової дебіторської заборгованості Компанія під час первісного визнання оцінює фінансові активи за справедливою вартістю плюс мінус витрати на операцію, що можуть бути безпосередньо віднесені на придбання фінансового активу.

При первісному визнанні Компанія оцінює торгову дебіторську заборгованість за ціною операції (згідно з визначенням, наведеним у МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»), якщо торгова дебіторська заборгованість не містить значного компоненту фінансування згідно з МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами». Подальша оцінка здійснюється відповідно до його класифікації.

Всі угоди з купівлі або продажу фінансових активів, що вимагають поставки активів у строки, встановлені законодавством або правилами, прийнятими на певному ринку (операції на «стандартних умовах») визнаються на дату укладення угоди, тобто на дату, коли Компанія бере

на себе зобов'язання купити або продати актив.
Зменшення корисності фінансових активів

Компанія визнає резерв на покриття очікуваних кредитних збитків для всіх боргових інструментів, які не утримуються як такі, що оцінюються за справедливою вартістю, із відображенням переоцінки у складі прибутку або збитку. Очікувані кредитні збитки оцінюються як різниця між усіма потоками грошових коштів, дисконтовані за ефективною відсотковою ставкою. Очікувані кредитні збитки визначаються на кожну звітну дату з відображенням змін кредитного ризику з моменту первісного визнання відповідного фінансового інструмента. Резерв на покриття очікуваних кредитних збитків за торговою дебіторською заборгованістю створюється на весь її життєвий цикл і обліковуються як контрактиви на відповідних рахунках торгової дебіторської заборгованості з відповідним визнанням у складі витрат. Резерви під очікувані кредитні збитки переглядаються на кожну звітну дату (Примітка 8).

Кредитно-знецінені фінансові активи

Кредитно-знецінені фінансові активи (безнадійна заборгованість) – це фінансові активи, що відповідають критеріям:

- банкрутство контрагента;
- ліквідація контрагента;
- прострочення заборгованості більше ніж 12 місяців;
- наявність у контрагентів інших кредитно-знецінених фінансових активів.

Компанія списує фінансовий актив, коли існує інформація, яка вказує на те, що дебітор зазнав фінансових труднощів і не існує реалістичної перспективи щодо його відшкодування, наприклад, коли дебітора визнали як такого, що підлягає ліквідації або він розпочав процедури банкрутства, або у випадку з торговою та іншою дебіторською заборгованістю, суми заборгованості прострочені більш ніж на три роки, у залежності від того, яка дата настане раніше.

Інвестиції, утримувані до погашення

Непохідні фінансові активи з фіксованими або обумовленими платежами і фіксованим строком погашення класифікуються як інвестиції, утримувані до погашення, коли Компанія має намір і здатна утримувати їх до строку погашення. Після первісної оцінки, інвестиції, утримувані до погашення, оцінюються за амортизованою вартістю, визначеною з використанням методу ефективної процентної ставки з вирахуванням збитків від знецінення.

Фінансові зобов'язання

Компанія здійснює класифікацію всіх фінансових зобов'язань як таких, що в подальшому оцінюються за амортизованою собівартістю, за винятком:

- фінансових зобов'язань, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток;
- фінансових зобов'язань, що виникають у разі невідповідності передавання фінансового активу критеріям для припинення визнання або в разі застосування підходу подальшої участі;
- договорів фінансової гарантії;
- зобов'язань із надання позики за ставкою відсотка, нижчою від ринкової;

Компанія використовує наступну класифікацію фінансових зобов'язань:

- за амортизованою собівартістю:
 - торгівельна кредиторська заборгованість;
 - інша кредиторська заборгованість;
 - випущені боргові цінні папери;
 - кредити отримані.
- за справедливою вартістю через прибуток та збиток:
 - похідні фінансові інструменти.

Аванси

Видані аванси за основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи відображаються як необоротні активи. Інші аванси відображаються як оборотні активи та короткострокові зобов'язання. Аванси видані знецінюються на 100% у випадку наявності негативної інформації про можливість контрагента виконати свої зобов'язання (порушення справи про банкрутство, наявність інших прострочених зобов'язань, тощо).

Виплати працівникам

Порядок бухгалтерського обліку роботодавцем виплат працівникам і розкриття інформації щодо таких виплат в фінансовій звітності підприємства визначає МСБО 19 «Виплати працівникам».

Виплати працівникам включають:

- короткострокові виплати працівникам, такі як вказані далі, якщо очікується, що вони будуть повністю сплачені протягом 12 місяців після закінчення річного звітного періоду;
- виплати по закінченні трудової діяльності;
- інші довгострокові виплати працівникам;
- виплати при звільненні.

Резерви

Забезпечення (резерви) визнаються якщо:

- Компанія має існуюче зобов'язання внаслідок минулої події;
- ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов'язання;
- можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

Для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат Компанія створює забезпечення (резерви) на виплату відпусток працівникам.

Компанія на щомісячній основі формує та коригує резерв невикористаних відпусток. Резерв на оплату відпусток розраховується виходячи з кількості днів невикористаної відпустки персоналу та середньої заробітної плати.

Податок на прибуток

Витрати з податку на прибуток – це сума поточного і відстроченого податку.

Поточний податок на прибуток розраховується відповідно до вимог законодавства, яке є чинним або фактично набуло чинності станом на дату звіту про фінансовий стан. Керівництво періодично оцінює податковий статус Компанії, визначений у податкових деклараціях, у ситуаціях, коли відповідне податкове законодавство припускає можливість його неоднозначного тлумачення.

Відстрочений податок на прибуток розраховується відповідно до методу балансових зобов'язань щодо всіх тимчасових різниць, що виникають між податковою базою активів і зобов'язань та їхньою балансовою вартістю у фінансовій звітності. Проте відстрочений податок на прибуток не визнається у тому випадку, якщо він виникає при початковому визнанні активу або зобов'язання за операцією, коли така операція не впливає на бухгалтерський та оподатковуваний прибуток або збиток.

Відстрочений податок на прибуток розраховується за ставками оподаткування відповідно до законодавчих норм, які є чинними або повинні набути чинності на дату звіту про фінансовий стан і які, як очікується, застосовуватимуться у періодах, коли буде реалізовано відстрочений податковий актив або здійснено розрахунок за відстроченим податковим зобов'язанням.

Поточний та відстрочений податки визнаються як витрати або доходи у складі прибутку або збитку за винятком випадків коли вони відносяться до статей, які відображаються безпосередньо у складі власного капіталу або інших сукупних доходів.

Виручка

Основним видом доходу Компанії є дохід від реалізації фармацевтичної продукції.

Доходи оцінюються за справедливою вартістю отриманої винагороди або коштів, що повинні бути отримані за продані товари або надані послуги у ході звичайної діяльності Компанії. Виручка від реалізації показується без ПДВ, вартості повернутих товарів, компенсацій та знижок.

Відповідно до МСФЗ 15 «Виручка за договорами з покупцями» Компанія визнає виручку від реалізації, якщо її суму можна визначити з достатнім рівнем точності, існує ймовірність отримання Компанією майбутніх економічних вигід і дотримано конкретних критеріїв по кожному напрямку діяльності Компанії, як описано нижче.

У відповідних випадках оцінки доходів Компанії базуються на результатах минулих періодів з урахуванням категорій покупців, видів операцій та специфіки кожної угоди.

а) Реалізація продукції – оптові продажі

Компанія виробляє та реалізує певний асортимент фармацевтичної продукції оптовим замовникам. Виручка від реалізації визнається, коли продукцію доставлено замовнику, замовник має право вибору каналу збуту продукції та встановлення ціни продажу, а також коли відсутні невиконані зобов'язання, які можуть вплинути на прийом продукції замовником згідно з умовами ІНКОТЕРМС, зазначеними у договорах купівлі-продажу. Доставка продукції вважається завершеною, якщо продукцію відвантажено та передано замовнику в оговореному місці, ризики, пов'язані із застарілими або пошкодженими товарами, перейшли до замовника, замовник прийняв продукцію відповідно до умов договору купівлі-продажу і положення акту прийому-передачі були виконані, або якщо Компанія має об'єктивне свідчення того, що всіх критеріїв прийому-передачі продукції було дотримано.

Замовники мають право повернути неякісну або пошкоджену продукцію. Виручка від реалізації обліковується на підставі цін, зазначених у договорах купівлі-продажу, за вирахуванням вартості повернутих товарів.

б) Реалізація продукції – роздрібні продажі

Компанія має точку роздрібною торгівлі, в якій продається, у тому числі, фармацевтична продукція власного виробництва. Виручка від реалізації визнається в момент, коли продукцію продано покупцю. Оплата зазвичай здійснюється грошовими коштами.

Значна частка договорів з покупцями Компанії складається з наступних зобов'язань до виконання:

- а) продаж готової продукції,
- б) зобов'язання з доставки продукції до певного місця.

Договори мають однокомпонентний характер.

Виручка за договорами з покупцями визнається в момент часу, коли контроль над продукцією переданий покупцеві.

За договорами з покупцями покупець отримує контроль над продукцією:

- коли товар відпущений зі складу Компанії, або
- коли товар доставлений і був прийнятий на території покупця.

У момент передачі контролю здійснюється виставлення рахунків і визнання виручки. Рахунки, як

правило, підлягають оплаті протягом 30-90 днів.
 Величина компенсації, на яку Компанія очікує отримати право в обмін на передачу покупцеві об'єктів товарів або послуг включає фіксовані суми.
 Відносно продукції, що реалізується, можуть надаватися знижки відповідно до виконання покупцями певних умов:
 - знижки за обсяг продукції надаються в момент поставки,
 - знижки за результатами кінцевого споживання (ретро-знижки) надаються після реалізації товару покупцями.
 Ретро-знижки на дату балансу визнаються як контрактне зобов'язання.

Визнання витрат

Компанія веде облік витрат за їх функціональним призначенням та виділяє витрати за економічними елементами.
 За економічними елементами витрати поділяють на матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрухування на соціальні заходи, амортизацію, інші операційні витрати.

До складу матеріальних витрат відносяться витрати, що пов'язані виключно з використанням товарно-матеріальних цінностей.

Всі загально-виробничі витрати з виробництва лікарських засобів в повному об'ємі щомісячно списуються на витрати з виробництва продукції.
 Розподіл загальновиробничих витрат здійснюється на кожний об'єкт витрат з урахуванням бази розподілу та нормальної потужності.
 Нормальна потужність – це очікуваний рівень виробництва, якого можна досягти в середньому протягом календарного року за звичайних обставин.
 Нормальна потужність розраховується на підставі затвердженого плану виробництва на поточний рік та виробничих рецептур, що використовуються для розрахунку завантаження потужностей. На підставі розрахованого завантаження потужностей визначається очікуваний час, що передбачається затратити у поточному році на виробництво затвердженої планом продукції. Нормальною у відповідному місяці вважається потужність, що є часткою у результаті ділення очікуваного часу, що передбачається затратити у поточному році на виробництво продукції та кількості місяців, у яких передбачається виробництво такої продукції.

Базою розподілу загальновиробничих витрат є час, затрачений на виробництво продукції (час тривалості виробничих процесів), що вимірюється у годинах.

Нерозподілені загальновиробничі витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони понесені.

Фінансові витрати – це витрати, пов'язані із залученням додаткових фінансових ресурсів.

До фінансових витрат відносяться:

- витрати на проценти за користування кредитами;
- витрати за облігаціями випущеними;
- інші витрати, пов'язані з запозиченнями.

Нові стандарти

Нижче наведено стандарти, зміни до них, інтерпретації та роз'яснення, які були випущені для застосування з 01.01.2020 р. і які Компанія застосовувала або має намір застосовувати в подальшому:

МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу» - зміни щодо визначення бізнесу: посилання на параграфи Б5-Б12Г.

Змінами до параграфу 7 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та параграфу 5 МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» (зроблено посилання на параграф 7 МСБО 1) уточнено яка інформація є суттєвою.

Внаслідок реформи еталонної ставки відсотка (IBOR) внесено зміни до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» (додано параграфи 6.8.1-6.8.12 та 7.1.8), МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» (додано параграф 24Є).

Додаток до МСФЗ 16 «Оренда» «Поступки з оренди, пов'язані з пандемією covid-19», яким надано можливість не проводити оцінку того, чи є поступка з оренди модифікацією оренди.

Поправки до МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ» щодо класифікації зобов'язань як короткострокових та довгострокових.

3 СУТТЄВІ ОБЛІКОВІ СУДЖЕННЯ, ОЦІНОЧНІ ЗНАЧЕННЯ І ДОПУЩЕННЯ Судження

Підготовка фінансової звітності Компанії вимагає від її керівництва винесення суджень, визначення оціночних значень і припущень, які впливають зазначені у звітності суми виручки, витрат, активів і зобов'язань, а також на розкриття інформації про умовні зобов'язання на звітну дату. Однак, невизначеність відносно цих припущень і оціночних значень може призвести до результатів, які можуть вимагати істотних коригувань балансової вартості активу або зобов'язання, стосовно яких робляться подібні припущення та оцінки, у майбутньому.

Визнання витрат на дослідження та розробки

Витрати на проекти з дослідження та розробки визнаються як нематеріальні активи лише тоді, коли вони відповідають критеріям до визнання, зазначеним в обліковій політиці Компанії. Протягом звітного року витрати на дослідження та розробки не відповідали критеріям до визнання, тому визнавалися витратами у періоді, в якому були понесені.

Основні припущення про майбутнє та інші основні джерела невизначеності оцінок, зроблених керівництвом на кінець звітного періоду, щодо яких існує значний ризик того, що вони стануть причиною істотних коригувань балансової вартості активів та зобов'язань протягом наступного фінансового року, розглядаються нижче.

Податки

Відносно інтерпретації складного податкового законодавства, а також сум і термінів отримання майбутнього оподаткованого доходу існує невизначеність. З урахуванням значного різноманіття операцій Компанії, а також довгострокового характеру і складності наявних договірних відносин, різниця, яка виникає між фактичними результатами і прийнятими припущеннями, або майбутні зміни таких припущень можуть спричинити за собою майбутні коригування вже відображених у звітності сум витрат або доходів з податку на прибуток. Подібні відмінності в інтерпретації можуть виникнути по великій кількості питань залежно від частоти змін законодавства та тлумачень податкових органів.

Справедлива вартість фінансових інструментів

У випадках, коли справедлива вартість фінансових інструментів і фінансових зобов'язань, визнаних у балансі, не може бути визначена на підставі даних активних ринків, вона визначається з використанням методів оцінки, включаючи модель дисконтованих грошових потоків.

Створення забезпечень

Компанія здійснює нарахування забезпечень під очікувані кредитні збитки для того, щоб покрити потенційні ризики того, що окремі покупці виявляться нездатними виконати свої фінансові зобов'язання перед Компанією.

Для того, щоб нарахувати адекватну суму забезпечень Керівництво Компанії бере до уваги поточну економічну ситуацію на ринку в цілому, термін виникнення боргу, минулий досвід погашення дебіторської заборгованості в цілому, а також погашення боргів конкретним дебітором, платоспроможність дебітора. Зміна ринкових умов, ситуації в галузі або фінансового стану конкретного дебітора можуть спричинити істотні коригування сум нарахованої в фінансовій звітності суми забезпечень.

В якості вихідних даних для цих моделей по можливості використовується інформація з спостережуваних ринків, проте в тих випадках, коли це не представляється практично здійсненним, потрібна певна частка судження для встановлення справедливої вартості. Судження включають облік таких вихідних даних як ризик ліквідності, кредитний ризик. Зміни в припущеннях щодо цих факторів можуть вплинути на справедливу вартість фінансових інструментів, відображену у фінансовій звітності.

4 ОСНОВНІ ЗАСОБИ, НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ, ІНВЕСТИЦІЙНА НЕРУХОМІСТЬ

Інформація про рух основних засобів та нематеріальних активів представлена таким чином:

РУХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Групи основних засобів	Станом на 31 грудня 2019 року	Надійшло за 2020 рік	Вибуло за 2020 рік	Нараховано амортизації за 2020 рік	Станом на 31 грудня 2020 року
первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос

123456789

Земельні ділянки 292029200

Будівлі та споруди 325 867136 16857421421413 264326 227149 218

Машини та обладнання 862 796562 26120 4511 3331 33355 602881 914616 530

Транспортні засоби 119 99846 4579 5587 8752 27314 649121 68158 833

Інструменти, прилади, інвентар 98 36555 97116 87263563511 015114 60266 351

Інші основні засоби 3 7753 4131131132353 6623 535

Бібліотечні фонди 842483118175960658

Малоцінні необоротні матеріальні активи 41 08431 7351 8228548544 50742 05235 388

Інвентарна тара 3 7651 3664003 7651 766

Всього 1 456 784837 85449 39511 3165 42299 8471 494 863932 279

Аванси за основні засоби 1 67419 317

Незавершені капітальні інвестиції 9 804106 419

РУХ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Групи нематеріальних активів	Станом на 31 грудня 2019 року	Надійшло за 2020 рік	Вибуло за 2020 рік	Нараховано амортизації за 2020 рік	Станом на 31 грудня 2020 року
первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація

нена) вартістьнакопичена амортизація
 123456789
 Права користування природними ресурсами1 173150581 173208
 Права користування майном1111
 Права на комерційні позначення34 42624 4525 98434 42630 436
 Права на об'єкти промислової власності
 Авторське право та суміжні з ним права105 30251 98111 47653353316 784116 22568 212
 Інші нематеріальні активи21122
 Всього140 90476 58511 47667167122 827151 82798 859
 Аванси за нематеріальні активи64167 560
 Незавершені капітальні інвестиції9 53331 235

Аванси, сплачені за основні засоби та нематеріальні активи станом на 31 грудня 2020 року відображені у звіті про фінансовий стан у складі основних засобів та нематеріальних активів. Незавершені капітальні інвестиції в основні засоби та нематеріальні активи станом на 31 грудня 2020 року відображені у звіті про фінансовий стан у складі основних засобів та нематеріальних активів.

Компанія капіталізує нараховані відсотки по фінансовим зобов'язанням, що відповідає певним вимогам відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики».

20202019

Витрати з відсотків за фінансовими зобов'язаннями
 257 062243 775
 Включені до первісної вартості кваліфікованих активів(8 540)(1 386)
 Всього248 522242 389

Для кваліфікованих активів середньозважена ставка капіталізації запозичених коштів протягом року, який закінчився 31 грудня 2020 рок, становила 4,7% (2019: 4,0%).

Оренда

Компанія станом на 31.12.2020 р. відповідно до МСФЗ 16 «Оренда» обліковувала орендовані основні засоби, а саме, нежитлові офісні приміщення, строк оренди яких складає 3 роки.

31.12.202031.12.2019

Актив з права користування34 015-
 Амортизація права оренди(8 230)-
 Всього25 785-

Відповідно до умов договорів оренди орендодавець надав поступку щодо зменшення вартості оренди на період дії карантину у зв'язку з пандемією COVID-19. Відповідно до п.46А додатку до МСФЗ 16 «Оренда», Компанія застосувала практичний прийом у формі рішення не проводити оцінку того, що поступка з оренди є модифікацією оренди.

Практичний прийом застосовано Компанією до всіх таких поступок з оренди.

Сума, визнана у прибутку за звітний період, відображає зміни в орендній платі, які впливають із поступок, до яких Компанія застосувала практичний прийом. Поступки з оренди, пов'язані з COVID-19, складають 3 345 тис.грн. (2019: нуль) та відображаються як зменшення витрат на оренду.

5 ДОВГОСТРОКОВІ ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

На 31 грудня 2020 року Компанія володіла 31,55% (2019: 31,31%) пакетом простих іменних акцій ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» в кількості 3266 (2019: 3241) номінальною вартістю 1839 гривень кожна.

Фінансові інвестиції в ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» обліковуються за методом участі в капіталі. Частка Компанії в прибутку асоційованого підприємства за результатами 2020 року складає 105 013 (2019: 92 441 тис.грн.).

В 2020 році ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» не виплачувало дивіденди (2019: 7068,6 тис.грн.). Станом на 31.12.2020 р. вартість інвестиції в ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» складає 464 385 тис.грн. (2019: 356 733).

Балансова вартість інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі, станом на 31.12.2020 р. складає 464 395 тис.грн. (2019: 356 733).

Компанія обліковувала довгострокові фінансові інвестиції ПАТ «Фармак» за справедливою вартістю. Балансова вартість інших довгострокових фінансових інвестицій станом на 31.12.2020 р. складає 9 989 тис.грн. (2019: 765).

6 ПОТОЧНІ ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

Станом на 31.12.2020 р. Компанія обліковувала на балансі в складі поточних фінансових інвестицій Казначейські ноти уряду США вартістю 2 992 тис.грн. (2019: нуль). Фінансові інвестиції обліковувались за справедливою вартістю, сума, визнана у збитку, становить 19 тис.грн.

7 ЗАПАСИ

Станом на 31 грудня 2020 року та на 31 грудня 2019 року запаси представлені наступним чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Сировина та матеріали	342 730 310 420
Паливо	185 174
Малоцінні та швидкозношувані предмети	944 1 728
Запасні частини	8 987 223
Незавершене виробництво	24 464 19 224
Готова продукція	191 819 239 786
Товари	6 160 2 009
Інші запаси	304 604
Всього запаси	575 593 581 168

Первісну вартість запасів у сумі 1 107 280 тис.грн. (2019: 1 141 821) було включено до складу собівартості реалізації (Примітка 20) за рік, який закінчився 31 грудня 2020 року.

Сума збитку від списання запасів, що включена до складу інших операційних витрат (Примітка 24) за рік, який закінчився 31 грудня 2020 року, становила 5 207 тис.грн. (2019: 20 228). Таке списання стосується сировини та готової продукції і проводиться за результатами інвентаризації та аналізу термінів придатності запасів.

8 ТОРГОВА ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Торгова дебіторська заборгованість складається із суми дебіторської заборгованості за реалізовану фармацевтичну продукцію.

Компанія здійснює аналіз стану дебіторської заборгованості із метою оцінки необхідності нарахування резерву під збитки (резерв сумнівних боргів) за методом застосування абсолютної суми сумнівної дебіторської заборгованості на основі аналізу платоспроможності кожного окремого дебітора. Дебітори вважаються неплатоспроможними, якщо проти них порушено справу про банкрутство, за ними є невиконані судові рішення про стягнення заборгованості та в інших випадках згідно суджень та рішень менеджменту Компанії.

Крім того, Компанія оцінює резерв під збитки за торговою дебіторською заборгованістю в сумі, що дорівнює очікуванім кредитним збиткам з використанням матриці оціночних резервів, посилаючись на минулий досвід виникнення дефолту і аналіз поточного фінансового становища дебітора станом на звітну дату.

Станом на 31 грудня 2020 року в Компанії обліковується резерв під збитки (резерв сумнівних

боргів) в сумі 47 001 тис.грн. (2019: 60 367), забезпечення під знецінення дебіторської заборгованості в сумі 3 925 тис.грн. (2019: 2 341).

Сума торгової дебіторської заборгованості представлена наступним чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Торгова дебіторська заборгованість	
Україна	1 352 705
Експорт	1 092 15
Резерв сумнівних боргів	(47 001)(60 367)
Забезпечення під знецінення дебіторської заборгованості	(3 925)(2 341)
Всього торгова дебіторська заборгованість	1 312 871
в тому числі:	
поточна заборгованість	1 299 975
до 30 днів	3 638 3
від 31 до 60 днів	2 156 1
від 61 до 90 днів	3-
від 91 до 180 днів	4 406-
більше 180 днів	2 693 28

Інвентаризація розрахунків з дебіторами проводилась станом на 01.11.2020 р.

Рух очікуваних збитків за 2020 та 2019 роки представлений таким чином:

Оцінені у сукупності	Оцінені індивідуально	Разом
На 1 січня 2019 року	827 61	277 62
Збитки від знецінення стосовно дебіторської заборгованості	1 514	-1 514
Суми, списані як безнадійна заборгованість	-(910)	(910)
На 31 грудня 2019 року	2 341 60	367 62
Збитки від знецінення стосовно дебіторської заборгованості	1 584	-1 584
Суми, списані як безнадійна заборгованість	-(13 366)	(13 366)
На 31 грудня 2020 року	3 925 47	001 50

9 ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА ВИДАНИМИ АВАНСАМИ

Станом на 31 грудня 2020 року та 31 грудня 2019 року дебіторська заборгованість складалася із:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Видані аванси за запаси	
252 608	3 970
Видані аванси за роботи, послуги	
75 289	57 425
Інші аванси	
1 990	2 469
Всього дебіторська заборгованість	329 887

10 ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА ІНШИМИ РОЗРАХУНКАМИ

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом

Станом на 31 грудня 2020 року та 31 грудня 2019 року дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом складалася із:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Розрахунки з податку на додану вартість	
31 965	9 341
Розрахунки з податку на прибуток	
--	--
Розрахунки з інших податків	
322	--
Всього дебіторська заборгованість	31 968

Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів

Станом на 31 грудня 2020 року та 31 грудня 2019 року дебіторська заборгованість складалася із:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Розрахунки з нарахованих доходів за грошовими коштами на депозитних рахунках	5181
Розрахунки з нарахованих доходів за грошовими коштами на поточних рахунках	848738
Всього	899819

Інша поточна дебіторська заборгованість

Станом на 31 грудня 2020 року та 31 грудня 2019 року дебіторська заборгованість складалася із:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Дебіторська заборгованість за розрахунками за цінні папери	36 000-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з поворотної фінансової допомоги	93 28692 813
у тому числі:	
поточна заборгованість	58 10913 097
до 30 днів	10 217
від 31 до 90 днів	24 414
від 91 до 180 днів	12 000
від 181 до 360 днів	18 000
від 361 днів	24 96025 302

Дебіторська заборгованість за іншими розрахунками включає дебіторську заборгованість за претензіями, за розрахунками з дебіторами зі страхування, за розрахунками за пенсійним забезпеченням.

Дебіторська заборгованість за іншими розрахунками	40 15442 420
Резерв сумнівних боргів	(32 047)(30 287)
Всього	8 10712 133

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Всього інша поточна дебіторська заборгованість	137 393104 946

Компанія проводить індивідуальну оцінку кредитного ризику для окремих значних дебіторів, посилаючись на минулий досвід виникнення дефолту і аналіз поточного фінансового становища дебітора станом на звітну дату.

Рух очікуваних збитків за іншими розрахунками за 2020 та 2019 роки представлений таким чином:

Оцінені у сукупності	Оцінені індивідуально	Разом
На 1 січня 2019 року	30 61330 613	
Збитки від знецінення стосовно дебіторської заборгованості	--	
Суми, списані як безнадійна заборгованість	-(326)	(326)
На 31 грудня 2019 року	30 28730 287	
Збитки від знецінення стосовно дебіторської заборгованості	-1 7601 760	
Суми, списані як безнадійна заборгованість		
На 31 грудня 2020 року	-32 04732 047	
11 ІНШІ ОБОРОТНІ АКТИВИ		

Інші оборотні активи представлені наступним чином:

31 грудня 2020 31 грудня 2019
Сума ПДВ по неотриманих податкових накладних 2 916 971
Всього 2 916 971
12 ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ

Залишки грошових коштів та їх еквівалентів Компанії представлені наступним чином:

31 грудня 2020 31 грудня 2019
Гроші та їх еквіваленти в національній валюті, в т.ч. 275 339 103 585
-банківські депозити 20 000-
-грошові кошти з обмеженням 591 523
Гроші та їх еквіваленти в іноземній валюті, в т.ч. 290 094 154 209
-банківські депозити 70 845 147 333
Грошові кошти в касі 13
Всього 565 434 257 797

Грошові кошти на банківських депозитах розміщені на строк, що не перевищує один рік, та відповідно до укладених депозитних договорів передбачена можливість дострокового отримання певних сум грошей.

13 ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

Акціонерний капітал

Прості акції класифікуються як капітал та обліковані за номінальною вартістю. Станом на 31.12.2019 р. статутний капітал Компанії складав 179 528 тис. грн., що відповідало зареєстрованим установчим документам, та сплачений повністю. Статутний капітал був поділений на 561 024 (п'ятсот шістьдесят одна тисяча двадцять чотири) простих акцій номінальною вартістю 320 гривень кожна. Форма існування акцій – бездокументарна.

Загальними зборами акціонерів (Протокол №32 від 27.11.2019) було прийнято рішення про здійснення пропорційного викупу іменних простих акцій Компанії у акціонерів Компанії у максимальній кількості 160 000 штук.

Відповідно до договору від 11.12.2019 р. з акціонером Компанія викупила 122 724 простих іменних акцій номінальною вартістю 320 грн. за одну акцію загальною номінальною вартістю 39 272 тис.грн.

Загальна вартість викуплених акцій складає 1 705 864 тис.грн., що відображено в статті «Вилучений капітал» станом на 31.12.2019 р.

В 2020 році викуплені акції анульовано у кількості 122 724 штук без зміни розміру статутного капіталу за рахунок прибутку в сумі 751 864 тис.грн. та додаткового капіталу в сумі 914 728 тис.грн.

Для підвищення номінальної вартості решти простих іменних акцій використано додатковий капітал Компанії у розмірі 39 272 тис.грн.

Станом на 31.12.2020 р. Статутний капітал Компанії поділений на 438 300 (чотириста тридцять вісім тисяч триста) простих іменних акцій номінальною вартістю 409,60 гривень кожна. Форма існування акцій – бездокументарна.

31 грудня 2020 31 грудня 2019
Зареєстрований (Статутний) капітал 179 528 179 528
Вилучений капітал 0 (1 705 864)

Додатковий капітал

Компанія обліковує в складі додаткового капіталу суму чистого прибутку, направленою на формування спеціальних фондів.

Додатковий капітал на 31 грудня 2019 року 1 012 216
 Використано на анулювання викуплених акцій (914 728)
 Використано для підвищення номінальної вартості акцій (39 272)
 Додатковий капітал на 31 грудня 2020 року 58 216

Резервний капітал

Компанією сформовано резервний капітал відповідно до статутних вимог.

31 грудня 2020 31 грудня 2019
 Резервний капітал 84 883 84 883

Розподіл дивідендів

Розподіл дивідендів акціонерам Компанії визнається як зобов'язання у фінансовій звітності Компанії в періоді, в якому акціонери затверджують ці дивіденди. В 2020 та 2019 роках дивіденди не нараховувались та не виплачувались.

14 ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Компанія обліковує на балансі випущені відсоткові іменні облигації номінальною вартістю 1000 гривень с терміном погашення до 01.10.2025 р. та 01.01.2026 р.

Погашення облигацій і виплата відсоткового доходу за ними буде здійснюватися за рахунок доходу, отриманого в результаті господарської діяльності, після розрахунків з бюджетом та сплати інших обов'язкових платежів.

Нараховані відсотки за облигаціями відображаються в складі фінансових витрат у звіті про сукупні доходи. При розрахунку процентних витрат за довгостроковими зобов'язаннями протягом періоду, що закінчився 31 грудня 2020 року, застосовано ефективну процентну ставку 20% (2019: 20%).

Інформація про довгострокові зобов'язання за облигаціями представлена таким чином:

Оцінені у сукупності

Довгострокові зобов'язання на 1 січня 2019 року 870 669
 Проведено емісію за рік 574 672
 Амортизація премії (40 852)
 Довгострокові зобов'язання на 31 грудня 2019 року 1 404 489
 Амортизація премії (43 574)
 Довгострокові зобов'язання на 31 грудня 2020 року 1 360 915

31 грудня 2020 року 31 грудня 2019 року

Довгострокові зобов'язання за облигаціями, у т.ч. 1 360 915 1 404 489
 зобов'язання за облигаціями 1 000 000 1 000 000
 премія за випущеними облигаціями 360 915 404 489

Станом на 31.12.2020 р. Компанія обліковує довгострокові зобов'язання з фінансової оренди в сумі 13 218 тис.грн. (2019: нуль).

15 ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

Компанія є платником податку на прибуток на загальних підставах і не має пільг зі сплати податку.

За 2020 рік Компанія має прибуток до оподаткування в розмірі 966 764 тис.грн. З метою

визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню, здійснено коригування фінансового результату відповідно до норм податкового законодавства на (94 075) тис.грн. Об'єкт оподаткування податком на прибуток складає 872 689 тис.грн. Нараховано податок на прибуток в сумі 157 084 тис.грн.

За 2019 рік Компанія має прибуток до оподаткування в розмірі 719 888 тис.грн. З метою визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню, здійснено коригування фінансового результату відповідно до норм податкового законодавства на (49 721) тис.грн. Об'єкт оподаткування податком на прибуток складає 670 167 тис.грн. Нараховано податок на прибуток в сумі 120 630 тис.грн.

Відстрочені податкові зобов'язання та активи представлені наступним чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Витрати з поточного податку на прибуток	157 084
Витрати (доходи) з відстроченого податку на прибуток	(5 314)
Всього витрат з податку на прибуток	151 770

Узгодження прибутку до оподаткування, помноженого на встановлену ставку податку на прибуток, та фактичних витрат з податку на прибуток за роки, які закінчилися 31 грудня, представлене таким чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Прибуток до оподаткування	966 764
Витрати з податку на прибуток за встановленою ставкою 18%	174 018
Податковий вплив постійні різниці (16 934)	(8 950)
Зміна у сумі відстроченого податкового активу	(5 314)
Всього	151 770

Станом на 31 грудня 2020 та 2019 років відстрочені податкові активи та зобов'язання були представлені таким чином:

31 грудня 2020	На кінець року	Відображено в прибутках та збитках	На початок року
Основні засоби	9949	399	(8 405)
Торгова та інша дебіторська заборгованість	4 216	(1 800)	6 016
Торгова та інша кредиторська заборгованість	1 440	(2 285)	3 725
Чисті відстрочені податкові активи (зобов'язання)	6 650	3 141	336

31 грудня 2019	На кінець року	Відображено в прибутках та збитках	На початок року
Основні засоби	(8 405)	6 225	(14 630)
Торгова та інша дебіторська заборгованість	6 016	4 215	595
Торгова та інша кредиторська заборгованість	3 725	3 725	-
Чисті відстрочені податкові активи (зобов'язання)	1 336	10 371	(9 035)

16 ПОТОЧНА КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА РОЗРАХУНКАМИ

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги представлена наступним чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Кредиторська заборгованість за запаси	61 635
Кредиторська заборгованість за основні засоби, нематеріальні активи	7953
Кредиторська заборгованість за роботи, послуги	32 097

Всього 94 52780 687

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом представлена наступним чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Податок на прибуток	80 52742 826
Податок на додану вартість	-13 909
Податок з доходів фізичних осіб	68 5264 576
Військовий збір	644315
Інші податки і збори	95103
Всього	89 79261 729

17 ІНШІ ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Інші поточні зобов'язання представлені наступним чином:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Сума ПДВ у складі сплачених авансів	15 1348 818
Розрахунки з іншими кредиторами	34 19451 667
Контрактне зобов'язання	18 8019 404
Всього	68 12969 889

18 ПОТОЧНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміни в поточних забезпеченнях та їх рух за 2020 рік представлені наступним чином:

На початок звітного періоду	Створено	Використано	На кінець звітного періоду
Забезпечення резерву невикористаних відпусток	21 36045 49438	30728 547	
Інші забезпечення виплат персоналу	29 40583 28173	33139 355	
Інші забезпечення	11 29072 12371	77511 638	
Всього	62 055200 898183	41379 540	

19 ДОХОДИ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Виручка за роки, що закінчилися 31 грудня 2020 та 2019 років, була представлена таким чином:

2020	2019
Виручка від реалізації готової продукції	3 647 9853 338 141
Виручка від реалізації товарів для перепродажу	14 6714 229
Післяпродажні знижки	(49 671)(30 267)
Всього	3 612 9853 312 103

Виручка поділена по географічним регіонам за роки, що закінчилися 31 грудня 2020 та 2019 років, була представлена таким чином:

2020	2019
Україна	3 474 6803 207 751
СНД	91 32691 105
Азія	43 02913 247
Європа	3 950-
Всього	3 612 9853 312 103

20 СОБІВАРТІСТЬ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Собівартість реалізованої продукції представлена наступним чином:

20202019

Матеріальні затрати 1 107 2801 141 821
 Витрати на оплату праці 133 712115 431
 Відрахування на соціальні заходи 28 65825 062
 Амортизація 61 22246 827
 Енергоресурси 30 24832 793
 Інші операційні витрати 9 83712 760
 Собівартість товарів 43281 624
 Всього 1 375 2861 376 318
21 АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ

Адміністративні витрати складаються з:

20202019
 Витрати на оплату праці та соціальні заходи 173 606121 682
 Амортизація 32 15820 665
 Страхування майна, фінансових ризиків-946
 Податки 6 4635 799
 Плата за обслуговування банків 2 1222 456
 Послуги охорони, опалення, освітлення, зв'язку 8 2617 648
 Консультаційні, аудиторські, юридичні послуги 56 47328 148
 Інші операційні витрати 21 98728 251
 Всього 301 070215 595
22 ВИТРАТИ НА ЗБУТ

Витрати на збут складаються з:

20202019
 Витрати на оплату праці та соціальні заходи 129 191110 258
 Амортизація 19 05023 240
 Страхування готової продукції 775 887
 Витрати на відрядження 3 0653 803
 Рекламні, маркетингові послуги, консультаційні, інші 539 546490 787
 Послуги реєстрації, актуалізації 11 84812 747
 Транспортування готової продукції 3 8563 759
 Обслуговування складського комплексу 25 40828 046
 Інші операційні витрати 11 88015 917
 Всього 743 921694 444
23 ІНШІ ОПЕРАЦІЙНІ ДОХОДИ

Інші операційні доходи складаються з:

20202019
 Дохід від продажу інших оборотних активів 2 1065 408
 Дохід від операційної курсової різниці 27 717-
 Дохід від реалізації товарів в роздріб 4 3274 123
 Страхове відшкодування 3 3822 743
 Дохід від конвертації валюти 1 3751 525
 Дохід від оренди 5 171 535
 Дохід від безоплатно отриманих активів 5021 349
 Інші операційні доходи 1 6862 199
 Всього 41 61218 882

24 ІНШІ ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ

Інші операційні витрати складаються з:

20202019

Витрати на дослідження і розробки 116 464 132 899
 Витрати від операційної курсової різниці -11 985
 Собівартість реалізованих товарів 3 499 7 271
 Собівартість реалізованих оборотних активів 633 3 407
 Безнадійна заборгованість, резерв сумнівних боргів 3 368 1 835
 Виплати працівникам 2 874 4 912
 Витрати на благодійність 11 940 17 426
 Податкове зобов'язання з ПДВ 2 768 7 394
 Втрати від псування запасів 5 207 20 228
 Витрати на купівлю-продаж валюти 3 797 1 007
 Штрафи, пені, неустойки 2 779
 Інші операційні витрати 5 031 4 640
 Всього 155 608 213 083

25 ФІНАНСОВІ ДОХОДИ

Фінансові доходи складаються з:

20202019

Відсотки нараховані, в т.ч.
 за грошовими коштами на депозитних рахунках 4 860 4 895
 за грошовими коштами на поточних рахунках 24 959 22 396
 за займами 1 480-
 дивіденди -33
 за цінними паперами 214 534
 Всього 31 513 27 858

26 ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ

Фінансові витрати складаються з:

20202019

Відсотки за випущеними облігаціями 248 522 242 389
 Витрати з дисконтування орендного зобов'язання 2 870-
 Інші фінансові витрати -20
 Всього 251 392 242 409
 Витрати з відсотків за випущеними облігаціями представлені за вирахуванням сум, включених до первісної вартості кваліфікованих активів (Примітка 4).
 27 ІНШІ ДОХОДИ

Інші доходи складаються з:

20202019

Доходи від реалізації фінансових інвестицій 3 212 3 564
 Доходи від неопераційної курсової різниці -1 117
 Інші доходи 1 422 5 779
 Всього 4 634 10 460
 28 ПОВ'ЯЗАНІ ОСОБИ

Для цілей цієї фінансової звітності сторони вважаються пов'язаними, якщо одна із сторін має можливість контролювати іншу сторону або здійснювати істотний вплив на іншу сторону при

прийнятті фінансових або операційних рішень.

Пов'язані сторони можуть здійснювати операції, які не завжди є доступними для непов'язаних сторін і умови та суми операцій між пов'язаними сторонами можуть не відповідати аналогічним умовам та сумах операцій, які відбуваються між непов'язаними сторонами.

Компанія в 2020 році здійснила фінансові інвестиції в корпоративні права дочірнього підприємства у загальній сумі 10 тис.грн. Частка участі Компанії в статутному капіталі дочірнього підприємства становить 100%.

Провідний управлінський персонал Компанії включає 2 особи станом на 31 грудня 2020 та 2019 років. Компенсація провідному персоналу складається з грошових виплат, окладів за контрактами, премій та інших виплат, передбачених колективним договором, договорів цивільно-правового характеру.

Виплати провідному управлінському персоналу у 2020 році становили 44 070 тис.грн. (2019: 42 242). Кредиторська заборгованість за розрахунками з провідним управлінським персоналом станом на 31 грудня 2020 року становить 18 769 тис.грн. (2019: 36 384).

Материнською компанією є резидент Кіпру DARNITSA GROUP LIMITED, яка складає консолідовану фінансову звітність.

Кінцевим бенефіціаром Компанії є Загорій Гліб Володимирович. Виплати кінцевому бенефіціару складаються з виплат за договорами використання (придбання) об'єктів інтелектуальної власності. Виплати кінцевому бенефіціару Компанії у 2020 році становили 42 446 тис.грн. (2019: 15 269). Кредиторська заборгованість за розрахунками з кінцевим бенефіціаром станом на 31 грудня 2020 року становить 23 391 тис.грн. (2019: 15 269).

29 СПРАВЕДЛИВА ВАРТІСТЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Ієрархія джерел оцінки справедливої вартості

МСФЗ 13 визначає справедливу вартість як ціну, яка була б отримана за продаж активу, або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки. Очікувана справедлива вартість фінансових інструментів визначалась Компанією із використанням доступної наявної ринкової інформації, коли вона існує, а також відповідних методів оцінки. Однак, для інтерпретації доступної наявної інформації з метою визначення оціночної справедливої вартості необхідні певні судження. Слід визначити, що оцінки, наведені у цій звітності, не обов'язково вказують на суми, які Компанія могла б реалізувати у ринковому обміні від операції продажу певної частки у конкретному інструменті або сплатити під час передачі зобов'язання.

Для здійснення справедливої вартості фінансових активів та зобов'язань необхідно правильно їх класифікувати і віднести до необхідної групи (рівня).

Компанія використовує таку ієрархію для визначення справедливої вартості фінансових інструментів і розкриття інформації про неї в розрізі моделей оцінки:

А) Фінансові інструменти, включені до Рівня 1

Справедлива вартість фінансових інструментів, що торгуються на активних ринках, визначається на основі ринкових котирувань на момент закриття торгів на найближчу до закриття звітну дату.

Б) Фінансові інструменти, включені до Рівня 2

Справедлива вартість фінансових інструментів, що не торгуються на активних ринках, визначається у відповідності з різними методами оцінки, головним чином заснованими на ринковому чи дохідному підході, зокрема за допомогою методу оцінки приведеної вартості грошових потоків. Дані методи оцінки максимально використовують спостережувані ринкові

ціни, у разі їх доступності, і в найменшій мірі покладаються на допущення, характерні для Компанії. У разі якщо всі істотні вихідні дані для оцінки фінансового інструменту за справедливою вартістю засновані на спостережуваних ринкових цінах, такий інструмент включається до Рівня 2.

В) Фінансові інструменти, включені до Рівня 3

У випадку якщо одне або кілька суттєвих вихідних даних, використовуваних в моделі для оцінки справедливої вартості інструмента, не засновані на спостережуваних ринкових цінах, такий інструмент включається до Рівня 3.

Фінансові інструменти, що носять короткостроковий характер, з відповідними фактичними процентними ставками, встановленими по подібних фінансових інструментах, балансова вартість залишків коштів в банках приблизно дорівнює їхній справедливій вартості.

Станом на 31 грудня 2020 року та на 31 грудня 2019 року у фінансовій звітності Компанії були відображені такі активи і зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю:

Спостережувані ринкові ціни (Рівень 1) Розрахункові дані на основі спостережуваних ринкових цін (Рівень 2) Розрахункові дані не на основі спостережуваних ринкових цін (Рівень 2) Всього
31 грудня 2020 року
Фінансові активи
Інші довгострокові фінансові інвестиції-9989-9989
Разом активи 99899989

31 грудня 2019 року
Фінансові активи
Інші довгострокові фінансові інвестиції-765-765
Разом активи 765765
30 УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ

Основні фінансові зобов'язання Компанії включають довгострокові фінансові зобов'язання, торгіву та іншу кредиторську заборгованість. Основною метою даних фінансових зобов'язань є залучення коштів для фінансування операцій Компанії та надання гарантій для підтримання її діяльності. У Компанії є торгова та інша дебіторська заборгованість, грошові кошти і короткострокові депозити, які виникають безпосередньо в ході її операційної діяльності. Компанія також утримує інвестиції, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток.

Компанія схильна до ринкового ризику, кредитного ризику, валютного ризику та ризику ліквідності. Ризик є невід'ємною частиною економічної діяльності Компанії. Компанія прагне до визначення, оцінки, моніторингу та управління кожним видом ризиків у своїй діяльності відповідно до визначеної політики і процедурами.

Керівництво Компанії контролює процес управління цими ризиками. Керівництво Компанії стежить за тим, щоб діяльність Компанії, пов'язана з фінансовими ризиками, здійснювалася згідно з політикою та процедурами, а визначення, оцінка фінансових ризиків та управління ними відбувалися згідно з політикою Компанії та її готовності приймати на себе ризики. З допомогою встановлених стандартів та процедур навчання персоналу і організації роботи Компанія прагне сформувати ефективне контрольне середовище, що передбачає високу дисципліну всіх співробітників та розуміння ними своїх функцій та обов'язків.

Управління ризиком капіталу

Метою Компанії у питаннях управління капіталом є забезпечення здатності Компанії продовжувати свою діяльність на безперервній основі для того, щоб забезпечувати прибутки і підтримувати оптимальну структуру капіталу для запобігання зменшення його вартості.

Ринковий ризик

Ринковий ризик - це ризик того, що справедлива вартість майбутніх грошових потоків за фінансовим інструментом коливатиметься внаслідок змін ринкових цін. Ринкові ціни включають в себе три типи ризику: ризик зміни процентної ставки, валютний ризик та інші цінові ризики, наприклад, ризик зміни цін на інструменти капіталу. Фінансові інструменти, схильні до ринкового ризику включають в себе депозити та інвестиції. Ринковий ризик контролюється за допомогою різних заходів: статистично (з використанням VaR і відповідних аналітичних процедур); стрес-тестування і сценарний аналіз. Виявлені суттєві ризики повідомляються вищому керівництву.

Аналіз чутливості в розділах нижче відноситься до позицій на 31 грудня 2020 року і 01 січня 2020 року.

Аналіз чутливості був підготовлений на підставі припущення, що сума чистої заборгованості, а також частка фінансових інструментів в іноземній валюті є постійними величинами.

Ризик зміни відсоткової ставки

Ризик зміни відсоткової ставки - це ризик того, що справедлива вартість майбутніх грошових потоків за фінансовим інструментом коливатиметься, зважаючи на зміни ринкових відсоткових ставок.

Ризик зміни ринкових процентних ставок відноситься, насамперед, до довгострокових активів і зобов'язаннями Компанії з плаваючою процентною ставкою.

Станом на 31 грудня 2020 року і 01 січня 2020 року Компанія не мала таких активів і зобов'язань і, відповідно, ризику зміни відсоткової ставки.

Валютний ризик

Валютний ризик - це ризик того, що справедлива вартість майбутніх грошових потоків за фінансовим інструментом коливатиметься внаслідок змін у валютних курсах.

Валютний ризик, в основному, обумовлений коливаннями курсів обміну гривні щодо долара США та євро.

Офіційні курси обміну гривні щодо вказаних іноземних валют, встановлені Національним банком України станом на відповідні дати, були представлені таким чином:

Станом на 31 грудня 2020 року Станом на 31 грудня 2019 року

Долар США \ гривня

28,274623,6862

Євро \ гривня 34,739626,4220

Станом на звітні дати балансова вартість виражених в іноземних валютах монетарних активів та зобов'язань була представлена таким чином:

Долари США Євро

2020 2019 2020 2019

Фінансові активи
 Грошові кошти та їх еквіваленти 288 197 153 448 1 897 761
 Торгова та інша дебіторська заборгованість
 11 092
 15 475
 -
 -
 Позики нерезидентам 58 052 ---
 Всього фінансових активів 357 341 168 923 1 897 761

Фінансові зобов'язання
 Торгова та інша кредиторська заборгованість
 (16 366)
 (9 761)
 (30 227)
 (10 232)
 Всього фінансових зобов'язань (16 366)(9 761)(30 227)(10 232)

Загальна чиста позиція
 340 975
 159 162
 (28 330)
 (9 471)

Деноміновані в іноземній валюті грошові кошти та їх еквіваленти, торгова та інша дебіторська та кредиторська заборгованість наражають Компанію на валютний ризик.

У нижченаведеній таблиці розкривається інформація про чутливість Компанії до збільшення на 15% курсу обміну української гривні до відповідних іноземних валют, причому усі інші змінні величини залишаються незмінними. 15% - прийнятий рівень чутливості, який використовується для підготовки звітності щодо валютного ризику для провідного управлінського персоналу і являє собою оцінку керівництва щодо можливих змін у курсах обміну валют. Аналіз чутливості охоплює непогашені монетарні статті, деноміновані в іноземних валютах, та коригує їх перерахунок на кінець періоду з урахуванням 15% зміни у курсах обміну валют.

Позитивне значення нижче вказує на збільшення прибутку до оподаткування при девальвації української гривні на 15% щодо відповідної валюти. Негативне значення нижче вказує на зменшення прибутку до оподаткування у випадку девальвації гривні щодо відповідної валюти на 15%. У випадку 15% зміцнення української гривні щодо відповідної валюти спостерігатиметься рівнозначний протилежний вплив на прибуток до оподаткування.

Девальвація гривні Вплив на прибуток до оподаткування
 2020
 Гривня/долар 15,00% 51 146
 Гривня/євро 15,00% (4 250)

Девальвація гривні Вплив на прибуток до оподаткування
 2019
 Гривня/долар 15,00% 23 874
 Гривня/євро 15,00% (1 421)

Кредитний ризик

Кредитний ризик - ризик того, що Компанія понесе фінансові збитки, оскільки контрагенти не виконують свої зобов'язання за фінансовим інструментом або клієнтським договором. Компанія

схильна до кредитного ризику, пов'язаного з її операційною діяльністю (насамперед, щодо торгової дебіторської заборгованості) та фінансовою діяльністю, включаючи депозити в банках та інші фінансові інструменти.

Компанія впроваджує політику, спрямовану на забезпечення продажів клієнтам з відповідною кредитною історією. Хоча на погашення дебіторської заборгованості можуть впливати економічні фактори, керівництво вважає, що не існує значного ризику збитків для Компанії, щоб змусило її створювати додаткові резерви під погашення дебіторської заборгованості. Компанія оцінює кредитну історію клієнта з урахуванням його фінансового стану, минулого досвіду та інших факторів та регулярно здійснюється моніторинг використання кредитних лімітів. Кредитний ризик, пов'язаний з фінансовими інструментами та грошовими депозитами: управління кредитним ризиком, обумовленим залишками коштів на рахунках у банках та фінансових організаціях, здійснюється керівництвом Компанії у відповідності з політикою Компанії.

Грошові кошти розміщуються у фінансових установах, які мають на момент розміщення мінімальний ризик дефолту. Компанія має політику, яка обмежує розміри кредитного ризику для будь-якої фінансової установи. Також Компанія розміщує переважно короткотермінові депозити. Компанія не використовує жодних фінансових інструментів для хеджування від ризику дефолту банків з низьким кредитним рейтингом.

Максимально схильні кредитному ризику на звітну дату представлено балансовою вартістю кожного класу фінансових активів:

31 грудня 2020	31 грудня 2019
Торгова дебіторська заборгованість	1 312 871 368 503
Інша дебіторська заборгованість	137 393 103 483
Грошові кошти та їх еквіваленти	565 434 257 797
Всього	2 015 698 1 729 783

Ризик ліквідності

Ризик ліквідності – це ризик того, що Компанія зіткнеться з труднощами в зв'язку з погашеннями своїх фінансових зобов'язань. Ризик ліквідності управляється Радою директорів. Керівництво здійснює моніторинг щомісячних прогнозів грошових потоків Компанії.

Внаслідок динамічного характеру основного бізнесу, Компанія прагне підтримувати гнучкість у фінансуванні, підтримуючи наявні надані кредитні умови або маючи інші можливості для фінансування оборотного капіталу Компанії. Компанія аналізує свої активи та зобов'язання за їх строками та планує свою ліквідність, залежно від очікуваних строків виконання зобов'язань за відповідними інструментами.

У разі недостатності або надмірної ліквідності Компанія перерозподіляє ресурси для досягнення оптимального фінансування своєї діяльності. Основним джерелом коштів Компанії були кошти, отримані від операційної діяльності, а також запозичені кошти. Кошти використовуються для фінансування інвестицій в основні засоби, нематеріальні активи Компанії, а також для придбання сировини та матеріалів.

В 2019 році Компанія закінчила розміщення 10 серій випущених відсоткових іменних облігацій номінальною вартістю 1000 гривень загальною номінальною вартістю 1 000 000 тисяч гривень з терміном погашення до 01.10.2025 р. та 01.01.2026 р.

У таблицях нижче наведено фінансові активи та зобов'язання за строком погашення.

Станом на 31 грудня 2020 року

Стаття За вимогою Менше 6-ти місяців 6-12 місяців Більше 1 року Разом

Фінансові зобов'язання 254 451 150 000 282 562 282 687 013
 Торгова кредиторська заборгованість 94 527 94 527
 Інші поточні зобов'язання 84 924 84 924
 Довгострокові зобов'язання 75 000 150 000 282 562 507 562

Фінансові активи 24 960 1 944 837 2 668 251 972 490
 Грошові кошти та їх еквіваленти 565 434 565 434
 Торгова дебіторська заборгованість 1 310 178 2 668 251 312 871
 Інша поточна дебіторська заборгованість 24 960 69 225 94 185
 Поточні фінансові інвестиції 2 992 2 992
 Чиста позиція ліквідності 24 960 1 693 378 (147 332) (2 282 537) (711 531)

Станом на 31 грудня 2019 року

Стаття За вимогою Менше 6-ти місяців 6-12 місяців Більше 1 року Разом
 Фінансові зобов'язання (268 750) (150 000) (3 100 000) (3 518 750)
 Торгова кредиторська заборгованість (80 687) (80 687)
 Інші поточні зобов'язання (113 063) (113 063)
 Довгострокові зобов'язання (75 000) (150 000) (3 100 000) (3 325 000)

Фінансові активи 79 716 1 642 115 325 1 721 859
 Грошові кошти та їх еквіваленти 257 797 257 797
 Торгова дебіторська заборгованість 1 368 475 325 1 368 503
 Інша поточна дебіторська заборгованість 79 716 15 843 95 559
 Поточні фінансові інвестиції --
 Чиста позиція ліквідності 79 716 1 373 365 (149 997) (3 099 975) (1 796 891)
 31 ПОДІЇ ПІСЛЯ ДАТИ БАЛАНСУ

В період між звітною датою та датою затвердження фінансової звітності відповідно до рішення Компанії як учасника дочірнього підприємства збільшено його статутний капітал до 300 000 тис.грн. та здійснено внески до статутного капіталу у розмірі 299 990 тис.грн.

У січні 2021 року Компанія надала процентну позику пов'язаній особі нерезиденту DARNITSA GROUP LIMITED в сумі 2400 тис.доларів США.

Інших подій, які потребують додаткового розкриття або можуть мати вплив на дану фінансову звітність, не відбулося.

32 ЗАТВЕРДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Ця фінансова звітність була затверджена Генеральним директором і підписана до випуску 24 лютого 2021 року.

Генеральний директор А.А. Обрізан

Головний бухгалтер-
 начальник фінансово-економічного відділу І.А. Тихонова

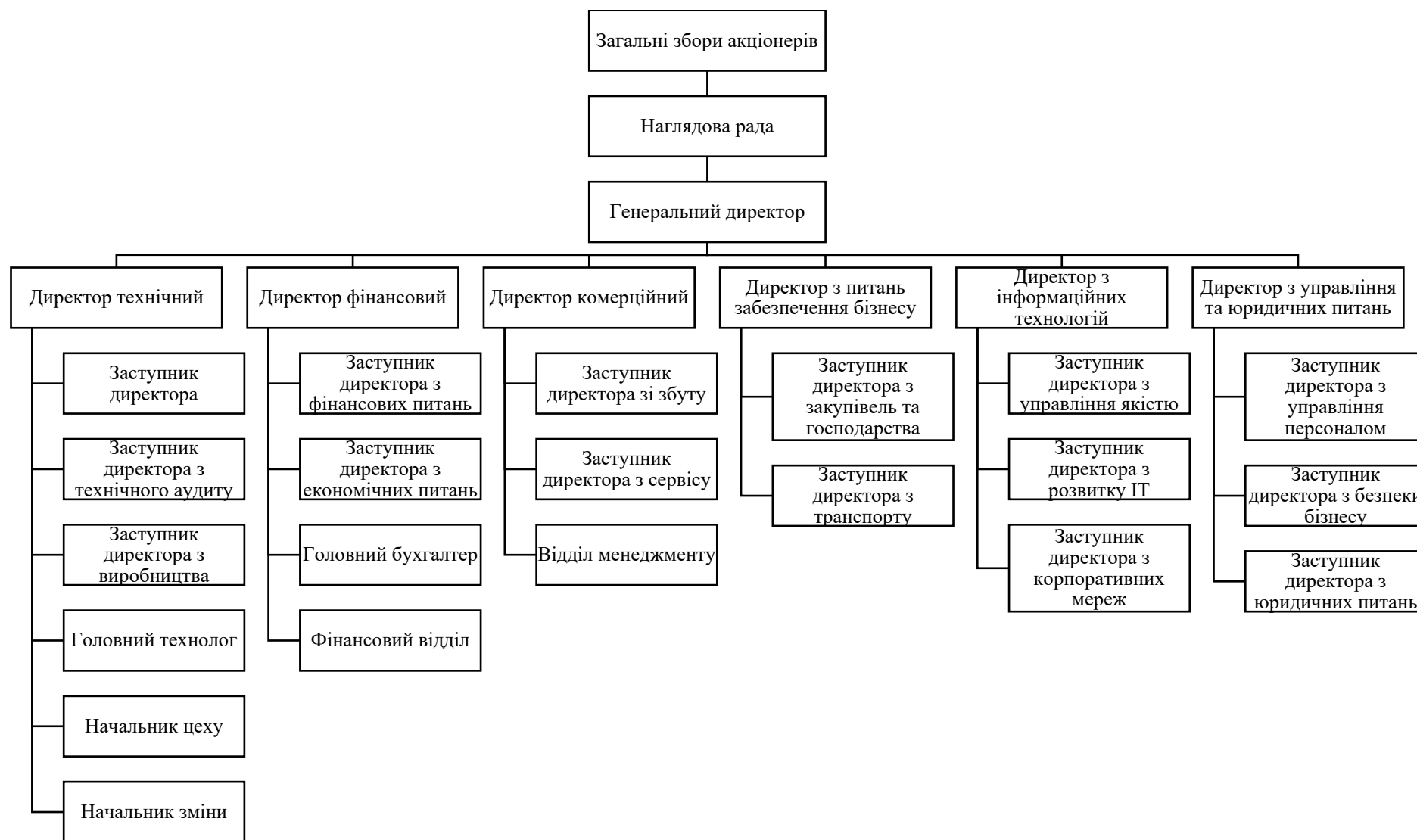

Рис. Ф.1. Організаційна структура ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця».

Джерело: складено автором на основі даних [127, 128].

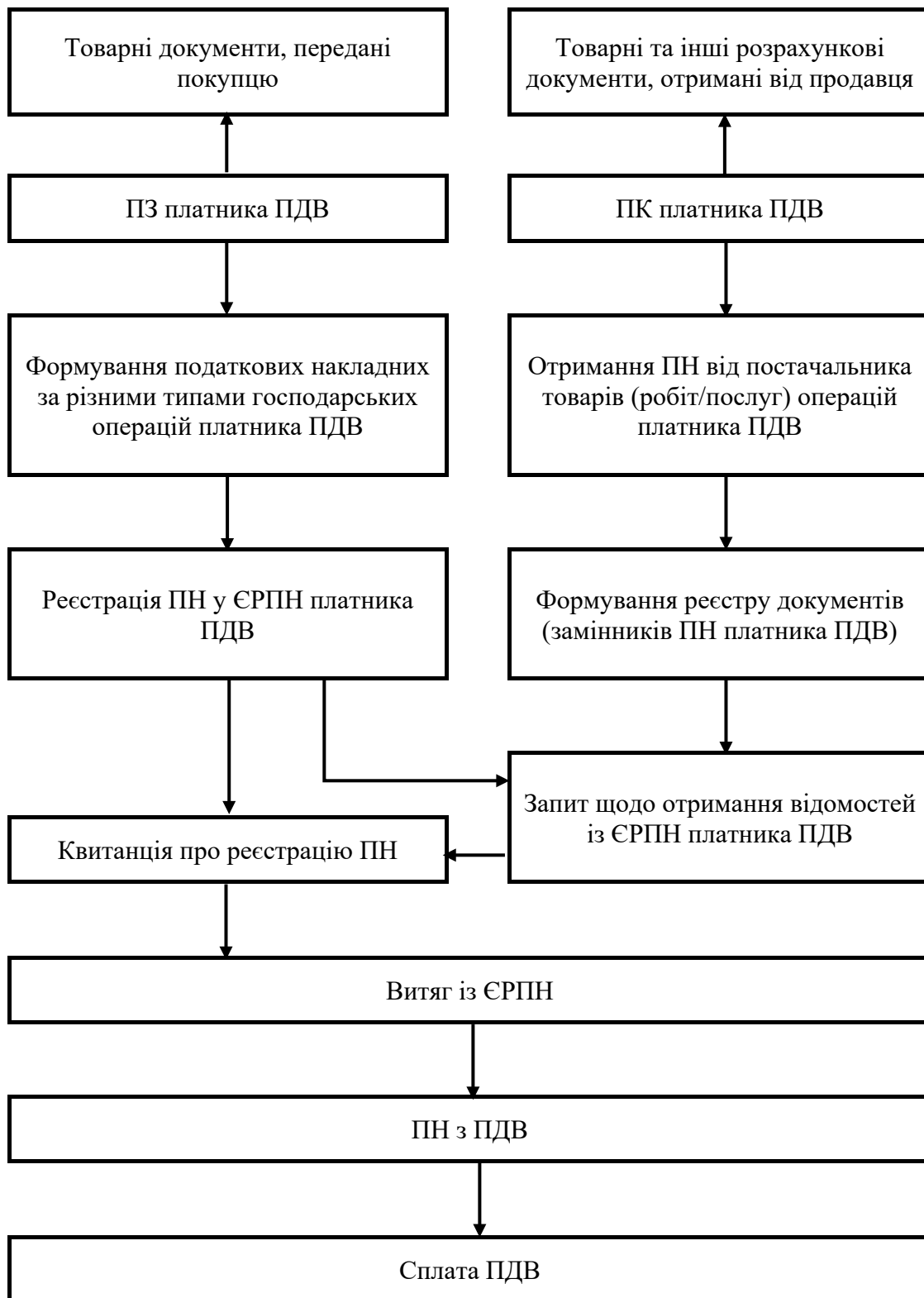

Рис. X.1. Первинне узагальнення операцій із постачання

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Додаток Ц

Відмітка про одержання
(штамп контролюючого органу,
дата, вхідний №)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
28 січня 2016 року № 21
(у редакції наказу
Міністерства фінансів України
від 01 березня 2021 року № 131)

01	ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	011	X	Звітна
		012		Звітна нова

02	Звітний (податковий) період	2 0 2 1 (рік)	1 2 (місяць)
----	-----------------------------	-------------------------	------------------------

03	Платник	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ»
		від _____ № _____

(повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)) платника податків згідно з реєстраційними документами, дата та номер договору (угоди))

031	Податковий номер платника податку ¹ або серія (за наявності) та номер паспорта ²	00481212
-----	--	-----------------

04	Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість	004812126651
----	---	---------------------

05	Податкова адреса вул. Бориспільська, 13, місто Київ	Поштовий індекс	0 2 0 9 3
		Телефон	0(44) 566-68-78
		Електронна адреса	equity@darnitsa.ua

06	Сільськогосподарський товаровиробник, внесений або який претендує на внесення до Реєстру отримувачів бюджетної дотації	
----	--	--

Декларація подається до	ДПІ у Дарницькому районі Головного управління ДПС у м. Києві (найменування контролюючого органу, до якого подається звітність) (грн)
-------------------------	---

Код рядка	Код додатка	І. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	Обсяги постачання (без податку на додану вартість)	Сума податку на додану вартість
			колонка А	колонка Б
1		Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставками 7 % і 14 %, крім ввезення товарів на митну територію України:	x	x
1.1	Д1	операції, що оподатковуються за основною ставкою	38 517 300	7 703 460
1.2	Д1	операції, що оподатковуються за ставкою 7 %	389 686	27 278
1.3	Д1	операції, що оподатковуються за ставкою 14 %	-	-
2		Операції з вивезення товарів за межі митної території України	x	x
2.1		операції, що оподатковуються за нульовою ставкою	16 801 360	0
2.2		операції, що звільнені від оподаткування	-	x
3		Інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою	-	0
4		Нараховано податкових зобов'язань відповідно до пункту 198.5 статті 198 та пункту 199.1 статті 199 Податкового	x	x

		кодексу України (далі - Кодекс) за операціями, що оподатковуються за:		
4.1	Д1, Д6	основною ставкою	-	-
4.1.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань	-	-
4.2	Д1, Д6	ставкою 7 %	-	-
4.2.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань	-	-
4.3	Д1, Д6	ставкою 14 %	-	-
4.3.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань	-	-
5	Д5	Операції, що не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу), операції з постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце постачання яких визначено відповідно до пунктів 186.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України, операції, які звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди))	-	x
5.1	Д5	у тому числі операції, що звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)):	-	x
5.1.1		з рядка 5.1 сума коригування обсягів за такими операціями	-	x
6	Д1	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території України, що оподатковуються із	x	x
6.1	Д1	основною ставкою	-	-
6.2	Д1	ставкою 7 %	-	-
7	Д1	Коригування податкових зобов'язань	1 268 943	-43 712
8		Коригування податкових зобов'язань у зв'язку з нецільовим використанням товарів, ввезених із застосуванням звільнення від податку на додану вартість (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)) (+)	-	-
9		Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків (1.1 + 1.2 + 1.3 + 4.1 + 4.1.1 (-/+) + 4.2 + 4.2.1 (-/+) + 4.3 + 4.3.1 (-/+) + 6.1 (-/+) + 6.2 (-/+) + 7 (-/+) + 8)	x	7 687 026
Код рядка	Код додатка	II. ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ	Обсяги придбання (без податку на додану вартість)	Дозволений податковий кредит
			колонка А	колонка Б
10		Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) товарів/послуг та необоротних активів на митній території України	x	x
10.1	Д1	з основною ставкою	29 869 305	5 973 861
10.2	Д1	зі ставкою 7 %	-	-
10.3	Д1	зі ставкою 14 %	-	-
10.4		з нульовою ставкою та/або без податку на додану вартість	-	x
11		Ввезені на митну територію України товари, необоротні активи	x	x
11.1		з основною ставкою	-	-
11.2		зі ставкою 7 %	163 900	11 473
11.3		зі ставкою 14 %	-	-
12		Погашені податкові векселі (підрозділ 3 розділу XX Кодексу)	-	-
13	Д1	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території України	x	x

13.1	Д1	з основною ставкою	-	-	
13.2	Д1	зі ставкою 7 %	-	-	
14	Д1	Коригування податкового кредиту	-50 977	-10 195	
15	Дб	Коригування податкового кредиту у зв'язку з перерахунком частки використання необоротних активів, придбаних до 01 липня 2015 року, в оподатковуваних операціях	-	-	
16		Від'ємне значення, що включається до складу податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду:	x	-	
16.1		значення рядка 21 попереднього звітного (податкового) періоду	x	-	
16.2		збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами поданих уточнюючих розрахунків*	x	-	
16.3		збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу*	x	-	
17		Усього податкового кредиту (сума значень рядків (10.1 + 10.2 + 10.3 + 11.1 + 11.2 + 11.3 + 12 + 13.1 (-/+) + 13.2 (-/+) + 14 (-/+) + 15 (-/+) + 16 (-/+) колонки Б))	x	5 975 139	
III. РОЗРАХУНКИ ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД					
Код рядка	Код додатка				Сума податку на додану вартість
18		Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 9 – рядок 17 декларації) (позитивне значення), яке сплачується до державного бюджету			1 711 887
19		Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 17 – рядок 9 декларації) (позитивне значення)			-
19.1		з рядка 19 сума перевищення від'ємного значення над сумою, обчисленою відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації			-
		сума, обчислена відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації	-	-	
20		Сума від'ємного значення, що не перевищує суму, обчислену відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації (рядок 19 – рядок 19.1), яка:			-
20.1		зараховується у зменшення суми податкового боргу з податку на додану вартість			-
20.2	Д3, Д4	підлягає бюджетному відшкодуванню (рядок 20.2.1 + рядок 20.2.2) (рядок 3 Д3):			-
20.2.1		на рахунок платника у банку			-
20.2.3		у рахунок сплати грошових зобов'язань або погашення податкового боргу з інших платежів, що сплачуються до Державного бюджету			-
20.3		зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (рядок 20 – рядок 20.1 – рядок 20.2)			-
21	Д2	Сума від'ємного значення, що зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (рядок 19.1 + рядок 20.3 декларації) (переноситься до рядка 16.1 декларації наступного звітного (податкового) періоду)			-

-	Відмітка про подання за останній звітний (податковий) період у разі анулювання реєстрації платником податку
-	Відмітка про застосування касового методу податкового обліку

Відмітка про подання до декларації:	
X	відомостей про суми податку на додану вартість, зазначених у податкових накладних / розрахунках коригування до податкових накладних, не зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних, та про податковий кредит з урахуванням його коригування (Д1) (додаток 1)
-	довідки про суму від'ємного значення звітного (податкового) періоду, яка зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (Д2) (додаток 2)
-	розрахунку суми бюджетного відшкодування (Д3) (додаток 3)
-	заяв про повернення суми бюджетного відшкодування та/або суми коштів на рахунок у системі електронного адміністрування податку на додану вартість платника податку та/або врахування реєстраційної суми платника податку, що реорганізується, в обрахунку реєстраційної суми правонаступника (Д4) (додаток 4)
X	розрахунку сум податку на додану вартість, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, та/або показників, відповідно до яких підприємства (організації) належать до підприємства (організації) осіб з інвалідністю (Д5) (додаток 5)
-	розрахунку (перерахунку) частки використання товарів/послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях (Д6) (додаток 6)
-	заяви про допущення продавцем товарів/послуг помилок при зазначенні обов'язкових реквізитів податкової накладної та/або порушення продавцем/покупцем граничних термінів реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних податкової накладної та/або розрахунку коригування (Д7) та відповідних документів
-	розрахунку податкових зобов'язань за операціями, визначеними в статті 16 ¹ Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», та питомої ваги вартості сільськогосподарських товарів/послуг (ДС8) (додаток 8)
-	повідомлення про делегування філіям (структурним підрозділам) права складання податкових накладних та розрахунків коригування (додаток 1 до Порядку)
-	шт. оригіналів митних декларацій (у разі якщо митне оформлення товарів, вивезених за межі митної території України, здійснювалося не з використанням електронної митної декларації)
-	доповнення (за довільною формою) відповідно до пункту 46.4 статті 46 розділу II Кодексу:

* Збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу на підставі податкового повідомлення-рішення та/або уточнюючого розрахунку:

Дата	Номер	Сума, грн (+/-)
-	-	-

Дата подання **1 6 . 0 1 . 2 0 2 2**

Наведена інформація є повною і достовірною.

Керівник (уповноважена особа)/
фізична особа (законний представник)

А.А. Обрізан

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія
(за наявності) та номер паспорта²

5 7 6 1 9 3 7 3 0 8

Головний бухгалтер (особа, відповідальна за
ведення бухгалтерського обліку)

І.А. Тихонова

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія
(за наявності) та номер паспорта²

2 7 8 7 9 0 7 3 3 6

¹ Зазначається код за ЄДРПОУ платника податку або реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюється контролюючими органами, або реєстраційний номер облікової картки платника податків - фізичної особи.

² Серію (за наявності) та номер паспорта зазначають фізичні особи, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті.

Критерії ризиковості платника ПДВ

1. Платника ПДВ (платник податку) зареєстровано (перереєстровано) на підставі недійсних (втрачених, загублених) та підроблених документів згідно з інформацією, наявною в контролюючих органах.

2. Платника податку зареєстровано (перереєстровано) в органах державної реєстрації фізичними особами з подальшою передачею (оформленням) у володіння чи управління неіснуючим, померлим, безвісти зниклим особам згідно з інформацією, наявною в контролюючих органах.

3. Платника податку зареєстровано (перереєстровано) в органах державної реєстрації фізичними особами, що не мали наміру провадити фінансово-господарської діяльності або здійснювати повноваження, згідно з інформацією, наданою такими особами.

4. Платника податку зареєстровано (перереєстровано) та ним проваджено фінансово-господарську діяльність без відома і згоди його засновників і призначених у законному порядку керівників згідно з інформацією, наданою такими засновниками та/або керівниками.

5. Платник податку – юридична особа не має відкритих рахунків у банківських установах, крім рахунків в органах Казначейства (крім бюджетних установ).

6. Платником податку не подано контролюючому органу податкової звітності з податку на додану вартість за два останніх звітних (податкових) періоди всупереч нормам пп. 16.1.3 п. 16.1 ст.16 та абзацу першого п. 49.2 і п. 49.18 ст.49 ПКУ, з урахуванням вимог пп. 69.1 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ.

7. Платником податку на прибуток підприємств не подано контролюючому органу фінансової звітності за останній звітний період всупереч нормам пп. 16.1.3 п.16.1 с. 16 та п. 46.2 с. 46 ПКУ, з урахуванням вимог пп. 69.1 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ.

8. У контролюючих органах наявна податкова інформація, яка стала відома у процесі провадження поточної діяльності під час виконання покладених на контролюючі органи завдань і функцій, що визначає ризиковість здійснення господарської операції, зазначеної в поданих для реєстрації ПН/РК.

Довідник кодів податкової інформації, яка є підставою для прийняття рішення про відповідність платника податку критеріям ризиковості платника податку, визначається ДПС та затверджується відповідним наказом, оприлюдненим на офіційному веб-сайті ДПС.

Рис. Ш.1. Критерії ризиковості платника ПДВ.

Джерело: складено автором на основі [16].

Перелік показників, за якими визначається позитивна податкова історія платника ПДВ

1. Обсяг постачання, зазначений платником ПДВ (платник податку) в ПН/РК (крім РК, поданих для реєстрації в іншому місяці, ніж місяць, в якому вони складені), зареєстрованих у ЄРПН у поточному місяці, з урахуванням поданої для реєстрації в ЄРПН ПН/РК не перевищує 1 млн. гривень за умови, що обсяг постачання товарів/послуг, зазначений у них у поточному місяці за операціями з одним отримувачем - платником податку, не перевищує 100 тис. гривень, та керівник - посадова особа такого платника податку є особою, яка займає аналогічну посаду не більш як у трьох (включно) платників податку.

2. Платник податку здійснює на постійній основі протягом будь-яких чотирьох звітних місяців з останніх шести місяців реєстрацію в ЄРПН ПН/РК на постачання товарів/послуг за одним і тим самим кодом товару/послуги згідно з УКТЗЕД/Державним класифікатором продукції та послуг.

3. Залишкова вартість основних засобів для платників податку на прибуток підприємств на кінець звітного (податкового) періоду (звітний (податковий) період обирається відповідно до п. 137.4 і 137.5 ст. 137 ПКУ для певної групи платників) становить більше 5 млн. гривень та відображена у звітності, за якою граничні строки її подання передують календарному дню розрахунку такого показника, за умови, що з початку попереднього року керівник та засновник не змінювалися.

4. Площа наявних у платника податку у власності (на праві власності/користування) орендованих земельних ділянок становить не менше 200 гектарів включно або орендованих земельних ділянок комунальної та/або державної власності - не менше 0,5 гектара (станом на 1 січня поточного року), що задекларовані до 20 лютого поточного року та за які сплачено суму ПЗ з плати за землю у строки, передбачені законодавством, або платником податку, який перебуває на спрощеній системі оподаткування четвертої групи, сплачено ПЗ з єдиного податку в повному обсязі та у строки, передбачені законодавством.

5. Сплачено суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на одного працюючого, що перевищує суму такого єдиного внеску з мінімальної заробітної плати у 2 рази за останні 12 місяців, за умови, що з початку попереднього року керівник та/або засновник платника податку не змінювалися та середньомісячна чисельність працюючих за останні 12 місяців становить не менше п'яти осіб.

6. Загальна сума сплачених у попередньому звітному році сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків і зборів, контроль за справлянням яких покладено на ДПС, платником податку та його відокремленими підрозділами, якими подано ПН/РК для реєстрації в ЄРПН, становить більше 10 млн. гривень.

Рис. Ш.2. Перелік показників, за якими визначається позитивна податкова історія платника ПДВ.

Джерело: складено автором на основі [16].

Критерії ризиковості здійснення операцій

1. Обсяг постачання товару/послуги, зазначений у ПН/РК до ПН на збільшення суми ПЗ, яку/який подано для реєстрації в ЄРПН, дорівнює або перевищує величину залишку, що визначається як різниця між обсягом придбання на митній території України такого/такої товару/послуги (крім обсягу придбання товарів/послуг за операціями, які звільнені від оподаткування та підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою) та/або ввезення на митну територію України такого товару, зазначеного з 1.01.2017 р. в отриманих ПН/РК, зареєстрованих у ЄРПН, і митних деклараціях, збільшеного у 1,5 раза, та обсягом постачання відповідного товару/послуги, зазначеного/зазначеної в ПН/РК, зареєстрованих з 1.01.2017 р. у ЄРПН.

2. Відсутність (анулювання, зупинення) ліцензій, виданих органами ліцензування, які засвідчують право платника податку на виробництво, експорт, імпорт і оптову торгівлю підакцизними товарами (продукцією), визначеними пп. 215.3.1 і 215.3.2 п. 215.3 ст. 215 ПКУ, стосовно товарів, зазначених платником податку в ПН/РК, поданих для реєстрації в ЄРПН на дату їх складення.

3. Відсутність на дату складення ПН/РК відомостей (актуального запису) в ЄРПН платників акцизного податку з реалізації пального щодо суб'єкта господарювання, який подав для реєстрації в ЄРПН ПН/РК, у яких зазначено товар (пальне) за кодами згідно з УКТЗЕД відповідно до пп. 215.3.4 п.215.3 ст. 215 ПКУ.

4. Складення РК постачальником товарів/послуг до ПН, що складена на отримувача - платника податку, якщо передбачається зміна номенклатури товару/послуги (для товарів за кодами згідно з УКТЗЕД - зміна перших чотирьох цифр кодів, а для послуг за кодами відповідно до Державного класифікатора продукції та послуг - перших двох цифр кодів), за умови відсутності такого/такої товару/послуги, зазначеного/зазначеної в РК, поданому для реєстрації в ЄРПН, у таблиці даних платника податку як товару/послуги, що на постійній основі постачається (надається).

5. Перевищення суми компенсації вартості товару/послуги, зазначеного/зазначеної в РК на зменшення суми ПЗ, поданого отримувачем такого товару/послуги для реєстрації в ЄРПН, над величиною залишку, що визначається як різниця між обсягом придбання на митній території України такого/такої товару/послуги (крім обсягу придбання товарів/послуг за операціями, які звільнені від оподаткування та підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою) з 1.01.2017 р., зазначеного постачальником у зареєстрованих у ЄРПН ПН/РК, складених на отримувача такого/такої товару/послуги, та обсягу постачання з 1.01. 2017 р., зменшеного у 1,5 раза та зазначеного отримувачем у зареєстрованих у ЄРПН ПН/РК на постачання такого/такої товару/послуги.

6. Подання для реєстрації в ЄРПН РК на зменшення ПЗ до ПН, складеної та зареєстрованої постачальником товарів/послуг на неплатника ПДВ, у строк, що перевищує 30 календарних днів з дня складення ПН, зареєстрованої в ЄРПН без порушення граничних строків реєстрації, встановлених ПКУ, крім РК до ПН, у якій відображені операції з постачання електричної енергії (товарна підпозиція 2716 згідно з УКТЗЕД), постачання природного газу (товарні підпозиції 2705, 2709 та 2711 11 згідно з УКТЗЕД), постачання теплової енергії (умовний код товару 00401).

Рис. Ш.3. Критерії ризиковості здійснення операцій.

Перелік документів, строків їх надання та відповідних органів контролю на різних етапах блокування і розблокування ПН/РК

Етап	Орган контролю	Документ	Строки надання
Встановлення невідповідності ПН/РК ознакам безумовної реєстрації	Автоматизований моніторинг	–	–
Встановлення відповідності критеріям ризиковості платника ПДВ		Квитанція про зупинення реєстрації ПН/РК	Протягом операційного дня
Перевірка на відповідність критеріям позитивної податкової історії		Розраховані показники позитивної податкової історії в електронному кабінеті	
Перевірка на відповідність критеріям ризиковості операції		Квитанція про зупинення реєстрації ПН/РК	
Подання документів і пояснень платником податків для розблокування ПН/РК	–	Договори, первинні та розрахункові документи тощо	Протягом 365 к. днів, що настають за датою виникнення ПЗ, відображеного в ПН/РК
Подання документів і пояснень платником податків для розблокування ПН/РК	Комісія ДПС регіонального рівня	Рішення про відповідність/невідповідність платника критеріям ризиковості платника податку в електронному кабінеті	Протягом 7 р. дн., що настають за датою надходження документів від платника
Розгляд скарги на рішення про відмову в реєстрації ПН/РК	Комісія ДПС центрального рівня	Рішення за результатами розгляду скарги щодо рішення про відмову у реєстрації ПН/РК в ЄРПН	Протягом 10 к. дн. з дня отримання такої скарги
Розгляд Таблиці даних платника ПДВ	Комісія ДПС регіонального рівня	Рішення про врахування/неврахування таблиці даних платника ПДВ	Протягом 5 р. дн. після отримання
Розгляд скарги на рішення комісії регіонального рівня	Комісія ДПС центрального рівня за участю уповноваженої особи Міністерства фінансів України	Рішення за результатами розгляду скарги щодо рішення про відмову у реєстрації ПН/РК в ЄРПН	Скарга подається протягом 10 р. дн. з дня отримання рішення регіональної комісії. Скарга розглядається протягом 10 к. дн. з дня надходження

Джерело: складено автором на основі [126].

Рис. Ю.1. Види перевірок за ПКУ.

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Форми робочих документів при проведенні внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ

Таблиця Я.1

Робочий документ ПДВ № 1. Попередній контроль розрахунків за ПДВ

№ з/п	Назва підприємства контрагента	Статус підприємства	Причина відмови

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Основою попереднього контролю є перевірка контрагента на благонадійність. На основі отриманих даних підприємство робить висновок про те, чи слід співпрацювати з даним контрагентом. Якщо в результаті опрацювання даних було прийнято рішення про відмову в співпраці, то для таких контрагентів можна використовувати робочий документ — ПДВ №1. Потрібно це для того, аби в подальшому вберегти підприємство від ризиків, які можуть виникнути в результаті співпраці з даним контрагентом.

Таблиця Я.2

Робочий документ ПДВ № 2. Попередній контроль розрахунків за ПДВ

№ з/п	Назва підприємства контрагента	ПІН контрагента	Документ, що засвідчує угоду сторін

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

У разі отримання позитивних результатів перевірки підприємства можна запропонувати використовувати документ ПДВ №2, який вміщує інформацію про згоду сторін в співпраці і вміщує документ, який засвідчує оформлення господарських відносин з контрагентом (договір, контракт, специфікації до контракту, рахунки, інвойси).

Таблиця Я.3

Робочий документ ПДВ № 3. Поточний внутрішній контроль розрахунків за ПДВ

№ з/п	Період	Назва підприємства контрагента	ПІН контрагента	Наявність ПН/РК		Відхилення
				За даними підприємства	За даними перевірки	

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Основна задача документу ПДВ №3 засвідчити наявність податкових накладних/розрахунків коригування від постачальника.

Таблиця Я.4

Робочий документ ПДВ № 4. Поточний внутрішній контроль розрахунків за ПДВ

№ з/п	Період	Назва підприємства контрагента	ПІН контрагента	Тип	Стан	Сума	ПДВ

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Документ ПДВ № 4 вміщує інформацію про стан реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування в ЄРПН, тобто в даному документі необхідно відобразити чи було зареєстровано податковий документ і цим самим можна переконатися у правомірності визнання податкового кредиту.

Таблиця Я.5

Робочий документ ПДВ № 5. Наступний контроль розрахунків за ПДВ

Період	За даними підприємства				За даними перевірки				Відхилення			
	Об'єкт оподаткування	База оподаткування	Ставка	Сума ПДВ	Об'єкт оподаткування	База оподаткування	Ставка	Сума ПДВ	Об'єкт оподаткування	База оподаткування	Ставка	Сума ПДВ

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Для того, щоб перевірка правильності визначення податкового кредиту та податкового зобов'язання з податку на додану вартість була більш раціональною можна запропонувати використовувати документ ПДВ № 5.

Таблиця Я.6

Робочий документ ПДВ № 6. Наступний контроль розрахунків за ПДВ

Період	Податкова накладна	За даними підприємства		За даними перевірки		Відхилення
		Реєстр отриманих податкових накладних	Декларація з ПДВ	Реєстр отриманих податкових накладних	Декларація з ПДВ	

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Запропоновану таблицю можна використовувати для перевірки відповідності відображення податкового кредиту з податку на додану вартість.

Таблиця Я.7

Робочий документ ПДВ № 7. Наступний контроль розрахунків за ПДВ

Період	Податкова накладна	За даними підприємства		За даними перевірки		Відхилення
		Реєстр виданих податкових накладних	Декларація з ПДВ	Реєстр виданих податкових накладних	Декларація з ПДВ	

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Даний документ можна використовувати для перевірки відповідності відображення податкового зобов'язання з податку на додану вартість.

Таблиця Я.8

Робочий документ ПДВ № 8. Наступний контроль розрахунків за ПДВ

Період	За даними підприємства			За даними перевірки			Відхилення		
	ПЗ	ПК	ПДВ до сплати	ПЗ	ПК	ПДВ до сплати	ПЗ	ПК	ПДВ до сплати

Джерело: складено автором на основі [93, 97].

Важливим завданням для перевіряючого є переконання в тому, що сума ПДВ до сплати в бюджет, що вказана в Декларації, розрахована правильно. Для надання впевненості в цьому випадку можна запропонувати робочий документ – ПДВ № 9.

Несвоєчасна реєстрація в ЄРПН: штрафи

ПН/РК	Порушення строку реєстрації в ЄРПН	База нарахування штрафу	Розмір штрафу*	Розмір штрафу (зі змінами, передбаченими Законом № 2876**)
ПН/РК, складені на звільнені від оподаткування ПДВ операції	Незалежно від строку прострочення реєстрації	Обсяг постачання (без ПДВ), зазначений у ПН/РК	2%, але не більше 1020 грн!	2%, але не більше 1020 грн!
ПН/РК, складені на операції, які оподатковують ПДВ за ставкою 0%				
ПН/РК, за якими нараховано «компенсуючі» ПДВ-зобов'язання згідно п. 198.5 та ст. 199 ПКУ				
ПН на суму перевищення мінімальної бази оподаткування над фактичною ціною постачання товарів/послуг				
Всі інші ПН/РК	до 15 к.д.	Сума ПДВ, зазначена в ПН/РК	10%	2%
	від 16 до 30 к.д.		20%	5%
	від 31 до 60 к.д.		30%	10%
	від 61 до 365 к.д.		40%	15%
	366 к.д. і більше		50%	25%

Джерело: складено автором на основі [1, 6, 119].

* Звичайні штрафи, передбачені п. 1201.1 ПКУ, за порушення строків реєстрації ПН/РК, складених до 16.01.2023.

** Законом України № 2876-ІХ від 12 січня 2023 року підрозділ 2 розділу ХХ «Перехідні положення» ПКУ доповнено п. 89 та п. 90, якими на період дії воєнного стану збільшено строки реєстрації в ЄРПН ПН/РК, встановлені п. 201.10 ст. 201 ПК, та зменшено розміри штрафів за їх порушення. Дані терміни та штрафи тимчасові та застосовуються лише у період воєнного стану та 6 місяців після місяця його скасування [1].

Відсутність реєстрації в ЄРПН: штрафи

ПН/РК	Виявлення порушення	База нарахування штрафу	Розмір штрафу
ПН/РК, складені на звільнені від оподаткування ПДВ операції	Незалежно від періоду виявлення порушення	Обсяг постачання (без ПДВ), зазначений у ПН/РК	5%, але не більше 3400 грн!
ПН/РК, складені на операції, які оподатковують ПДВ за ставкою 0%			
ПН/РК, за якими нараховано «компенсуючі» ПДВ-зобов'язання згідно п. 198.5 та ст. 199 ПКУ			
ПН на суму перевищення мінімальної бази оподаткування над фактичною ціною постачання товарів/послуг			
Всі інші ПН/РК		Сума ПДВ, зазначена в ПН/РК	50 % + 50 % якщо протягом 10 к.д. з дати отримання ППР такі ПН/РК не буде зареєстровано в ЄРПН

Джерело: складено автором на основі [1, 129].

Підстави неможливості виконання податкових обов'язків	
	втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів, комп'ютерного та іншого обладнання внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ
	неможливість використати чи вивезти документи, комп'ютерне та інше обладнання внаслідок ведення бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ
	використання чи вивезення документів, комп'ютерного або іншого обладнання, пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я посадової особи платника податків або неможливе у зв'язку з встановленням уповноваженими органами державної влади відповідно до закону в умовах воєнного стану заборон та/або обмежень
	можливість витоку інформації щодо обсягів та місць зберігання пального або спирту етилового та їх знищення надалі внаслідок складання та реєстрації акцизних накладних, та/або подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового, та/або подання заявки на переміщення пального або спирту етилового транспортними засобами, що не є акцизними складами пересувними тощо (виключно в частині виконання визначених цим абзацом обов'язків)
	перебування (податкова адреса платника податків та/або фактичне знаходження / знаходження виробничих потужностей тощо) на території населеного пункту, у якому ведуться воєнні (бойові) дії, який (які) знаходиться в оточенні (блокуванні) або тимчасово окупований збройними формуваннями РФ
	відсутність у платника податків інших посадових осіб, уповноважених відповідно до законодавства нараховувати, стягувати та вносити до бюджету податки, збори, а також вести бухоблік, складати та подавати податкову та фінансову звітність, відсутність можливості у власника призначити таких посадових осіб
	інші обставини непереборної сили (форс-мажорні обставини), підтвержені документально

Рис. АБ.1. Підстави неможливості виконання податкових обов'язків

Джерело: складено автором на основі [1, 45, 129].

Основні індикатори фіскальної ефективності ПДВ

Назва показника	Формула розрахунку	Характеристика показника
Індикатори ефективності податкового адміністрування ПДВ		
Податковий розрив: – валовий податковий розрив; – чистий податковий розрив	$ВПР = ПДВ_{факт} - ПДВ_{план}$ $ЧПР = ВПР - \text{сума ПДВ, стягнута за результатами контрольно-наглядової діяльності фіскальних органів}$	дозволяє оцінити реальну суму податкових надходжень до бюджету від запланованих надходжень.
Коефіцієнт збирання ПДВ	$K_{зб} = \frac{ПН_{пдв\ факт}}{ПН_{пдв\ план}}$	дозволяє кількісно виміряти обсяг недотримання податкового законодавства внаслідок ухилення від сплати податку.
Коефіцієнт нерівномірності надходжень ПДВ	$K_{ннп\ max} = \frac{ПН_{пдв\ max}}{ПН_{пдв\ середнє}}$ $K_{ннп\ min} = \frac{ПН_{пдв\ min}}{ПН_{пдв\ середнє}}$	дозволяє оцінити систематичні коливання надходжень податку.
Індикатори фіскальної значимості ПДВ		
Фіскальна значимість ПДВ у ВВП держави	$\Phi Z_{ввп} = \frac{ПН_{пдв}}{ВВП} \times 100\%$	характеризує перерозподіл ВВП через бюджет держави.
Фіскальна значимість ПДВ у бюджеті держави	$\Phi Z_{дб} = \frac{ПН_{пдв}}{ДБ} \times 100\%$	відображає питому вагу податкових надходжень в доходах бюджету.
Індикатори фіскальної ефективності ПДВ		
Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП	$K_e = \frac{ПН_{пдв}}{ВВП} \times \frac{100\%}{C_{пдв}}$	використовується як сумарний індикатор ефективності податку.
Ефективна ставка ПДВ	$E_{ст} = \frac{ПН_{пдв\ факт}}{B_{дг} + B_{но} + B_{у}} \times 100\%$	показує відносну ефективність адміністрування податку.
Продуктивність ПДВ	$Pr = \frac{E_{ст\ пдв}}{20\%} \times 100\%$	відображає рівень оподаткування податкової бази.

Джерело: складено автором на основі [94, 98, 104, 113].

Динаміка фіскальної значущості ПДВ

Показники	Роки							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Фактичні надходження ПДВ, млн. грн.	139 024,3	178 452,3	235 506,0	313 980,6	374 508,2	378 690,2	400 600,1	536 489,2
Доходи державного бюджету, млн. грн.	456 067,3	652 031,0	782 748,5	1 016 788,3	1 184 278,1	1 289 779,8	1 376 661,6	1 662 242,7
ВВП, млн. грн.	1 566 728	1 979 258	2 383 182	2 982 920	3 558 706	3 974 564	4 194 102	5 459 574
Фіскальна значущість ПДВ у бюджеті держави, %	30,48	27,37	30,09	30,88	31,62	29,36	29,10	32,28
Фіскальна значущість ПДВ у ВВП держави, %	8,87	9,02	9,88	10,53	10,52	9,53	9,55	9,83

Джерело: складено автором на основі [137, 139-146].

Таблиця АГ.2

Показники (індикатори) фіскальної значущості ПДВ в Україні

Показники (індикатори) фіскальної значущості ПДВ	Коротка характеристика показника (індикатора)	Формула для розрахунку	Пояснення до позначень
Фіскальна значущість ПДВ у бюджеті держави, %	Даний індикатор характеризує фіскальну ефективність податкового управління в системі реалізованих податкових рішень та відображає питому вагу податкових надходжень в доходах бюджету.	$\Phi Z_{\text{ДБ}} = \frac{\text{ПН}_{\text{ПДВ}}}{\text{ДБ}} * 100\%$	<p>$\Phi Z_{\text{ДБ}}$ – фіскальна значущість ПДВ у Державному бюджеті;</p> <p>$\text{ПН}_{\text{ПДВ}}$ – фактичні надходження ПДВ за досліджуваний період (рік);</p> <p>ДБ – доходи Державного бюджету за досліджуваний період (рік).</p>
Фіскальна значущість ПДВ у ВВП держави, %	Даний показник характеризує перерозподіл ВВП через бюджет держави. Цей показник є дуже важливим для індикації стану перерозподілу ПДВ, так як він є одним з чотирьох основних бюджетоутворюючих податків поряд з податком на прибуток підприємств, податком на доходи фізичних осіб та акцизним податком. Фактично цей показник ілюструє, скільки надходжень податку у відсотках до ВВП припадає на 1% номінальної ставки.	$\Phi Z_{\text{ВВП}} = \frac{\text{ПН}_{\text{ПДВ}}}{\text{ВВП}} * 100\%$	<p>$\Phi Z_{\text{ВВП}}$ – фіскальна значимість ПДВ у ВВП;</p> <p>$\text{ПН}_{\text{ПДВ}}$ – фактичні надходження ПДВ;</p> <p>ВВП – валовий внутрішній продукт.</p>

Джерело: складено автором на основі [118].

Додаток АД
Таблиця АД.1

Динаміка показників оцінювання фіскальної ефективності ПДВ в Україні

Показники	Роки							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ефективна ставка ПДВ, %	9,72	10,35	11,59	11,99	11,67	10,22	10,25	11,33
Продуктивність ПДВ, %	48,61	51,77	57,94	59,96	58,35	51,10	51,24	56,66
Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП	0,44	0,45	0,49	0,53	0,53	0,48	0,48	0,49

Джерело: складено автором на основі [138, 147-149].

Таблиця АД.2

Показники (індикатори) оцінювання фіскальної ефективності ПДВ в Україні

Показники (індикатори) фіскальної ефективності ПДВ	Коротка характеристика показника (індикатора)	Формула для розрахунку	Пояснення до позначень
1	2	3	4
Ефективна ставка ПДВ	Даний показник висвітлює відносну ефективність адміністрування ПДВ, а саме: чим ближче значення показника до нормативної ставки ПДВ, тим ефективнішим є процес його адміністрування та рівномірність застосування ставки податку до бази оподаткування.	$ЕФС_{ПДВ} = \frac{ПН_{ПДВ}}{В_{ДГ} + В_{НО} + В_{У}} * 100\%$	ЕФС _{ПДВ} – ефективна ставка ПДВ; ПН _{ПДВ} – фактичні надходження ПДВ; В _{ДГ} – кінцеві споживчі витрати домогосподарств; В _{НО} – кінцеві споживчі витрати некомерційних організацій; В _У – кінцеві споживчі витрати уряду.

1	2	3	4
Продуктивність ПДВ	Полягає у відношенні ефективної ставки ПДВ до нормативної ставки ПДВ і відображає рівень оподаткування податкової бази.	$PR_{\text{ПДВ}} = \frac{E\Phi C_{\text{ПДВ}}}{CП_{\text{ПДВ}}} * 100\%$	$PR_{\text{ПДВ}}$ – продуктивність ПДВ; $E\Phi C_{\text{ПДВ}}$ – ефективна ставка ПДВ; $CП_{\text{ПДВ}}$ – загальна ставка податку на додану вартість.
Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП	<p>Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП показує, скільки надходжень податку у відсотках до ВВП припадає на 1% номінальної ставки. Цей коефіцієнт використовується як діагностичний інструмент для оцінки рівня віддачі національної економіки і є адекватним тільки за наявності однієї ставки податку.</p> <p>Варто відмітити, що виходячи із положень чинного податкового законодавства в Україні діють три ставки ПДВ у розмірі 0%, 7% та 20%, що призводить до виникнення похибки щодо точності показника, що розраховується. Для коректності дослідження у роботі показники розраховані беручи за основу загальну ставку ПДВ у розмірі 20%.</p>	$K_{\text{ВЕ}} = \frac{ПН_{\text{ПДВ}}}{ВВП} * \frac{100\%}{CП_{\text{ПДВ}}}$	$K_{\text{ВЕ}}$ – коефіцієнт відношення ефективності; $ПН_{\text{ПДВ}}$ – податок на додану вартість; $ВВП$ – валовий внутрішній продукт; $CП_{\text{ПДВ}}$ – загальна ставка податку на додану вартість.

Джерело: складено автором на основі [106, 118].

Таблиця АД.3

Статистичні дані для розрахунку ефективної ставки ПДВ

Показники	Роки							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Фактичні надходження ПДВ, млн. грн.	139 024,3	178 452,3	235 506,0	313 980,6	374 508,2	378 690,2	400 600,1	536 489,2
Кінцеві споживчі витрати домогосподарств, млн. грн	1 120 876	1 331 526	1 569 702	1 977 640	2 438 778	2 918 278	3 053 971	3 717 848
Кінцеві споживчі витрати некомерційних організацій, млн. грн	12 873	15 788	18 899	23 865	30 977	39 841	40 173	49 324
Кінцеві споживчі витрати уряду, млн. грн	296 210	376 315	443 727	616 621	739 537	746 939	814 644	967 099
Ефективна ставка ПДВ, %	9,72	10,35	11,59	11,99	11,67	10,22	10,25	11,33

Джерело: складено автором на основі [138, 147-149].

Таблиця АД.4

Статистичні дані для розрахунку Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП

Показники	Роки							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Фактичні надходження ПДВ, млн. грн.	139 024,3	178 452,3	235 506,0	313 980,6	374 508,2	378 690,2	400 600,1	536 489,2
ВВП, млн. грн.	1 566 728	1 979 258	2 383 182	2 982 920	3 558 706	3 974 564	4 194 102	5 459 574
Загальна ставка ПДВ, %	20	20	20	20	20	20	20	20
Коефіцієнт ефективності ПДВ у ВВП	0,44	0,45	0,49	0,53	0,53	0,48	0,48	0,49

Джерело: складено автором на основі [138, 146-149].

Додаток АЕ
Таблиця АЕ.1

Динаміка надходжень ПДВ до Державного бюджету України

Показники	Одиниці виміру	Роки							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Усього надходжень ПДВ, у тому числі:	млрд. грн.	139,0	178,5	235,5	314,0	374,5	378,7	400,6	536,5
- ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)	млрд. грн.	81,9	108,1	148,5	183,5	210,8	240,8	269,6	315,5
Бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами	млрд. грн.	-50,2	-68,4	-94,4	-120,0	-131,7	-151,9	-143,1	-159,7
ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	млрд. грн.	31,7	39,7	54,1	63,5	79,1	88,9	126,5	155,8
	% до надходжень ПДВ	22,81	22,24	22,97	20,22	21,12	23,48	31,58	29,04
- ПДВ із увезених на територію України товарів	млрд. грн.	107,3	138,8	181,4	250,5	295,4	289,8	274,1	380,7
	% до надходжень ПДВ	77,19	77,76	77,03	79,78	78,88	76,52	68,42	70,96

Джерело. Складено автором на основі [152-154].

Етапи економічного аналізу

Рис. АЖ.1. Етапи проведення економічного аналізу.

Джерело: складено автором на основі [67, с. 67].

Вплив податків на фінансово-господарську діяльність підприємства

Податок	Характеристика впливу	Форма впливу
ПДВ	Варійований вплив залежно від галузі діяльності, товарів, що виробляються, фінансових можливостей покупців. Може негативно впливати на діяльність підприємства у разі застосування високих ставок, оскільки зростає лаг між сплатою податкового зобов'язання та податкового кредиту.	<ul style="list-style-type: none"> – загальне підвищення цін; – обмеження купівельної спроможності споживачів; – обмеження обсягу виробництва та реалізації продукції; – нагромадження нереалізованих товарів; – тимчасове відволікання оборотних коштів.
Акцизний податок	Опосередкований вплив, оскільки безпосередньо входить до вартості основної частини продукції підприємства й відшкодовується її покупцями.	
Мито й митні платежі		
Загальнодержавні та місцеві податки, які відносяться на витрати виробництва	Опосередкований вплив, оскільки тягар сплати переноситься на споживачів продукції.	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення витрат на виробництво та кінцевої вартості продукції; – зменшення прибутку.
Єдиний соціальний внесок		<ul style="list-style-type: none"> – збільшення витрат на виробництво та зменшення прибутку; – збільшення кінцевої вартості продукції; – дестимуляційна функція щодо ФОП.
Податок на прибуток підприємств	Визначає виробничі можливості підприємства, вибір політики відтворення, напрями його розвитку.	<ul style="list-style-type: none"> – прямий розподіл прибутку; – пряма залежність між величиною податків та поточними витратами господарської діяльності.

Джерело: складено автором на основі [75].

Додаток АК

Таблиця АК.1

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.

Актив	Код рядка	Роки				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	70778	70383	62303	74493	151763
первісна вартість	1001	89382	105018	113916	151078	250622
накопичена амортизація	1002	18604	34635	51613	76585	98859
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0	0
Основні засоби	1010	562908	564657	608214	630408	688320
первісна вартість	1011	1180214	1246413	1365337	1468262	1620599
знос	1012	617306	681756	757123	837854	932279
Інвестиційна нерухомість	1015	4147	4080	4014	0	0
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0	0	0	0
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	279884	301825	1350137	356733	464395
інші фінансові інвестиції	1035	765	765	765	765	9989
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	371	30	8	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	1336	6650
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0	25785
Усього за розділом I	1095	918853	941740	2025441	1063735	1346902
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	589588	538043	532345	581168	575593
<i>Виробничі запаси</i>	1101	307418	265792	311116	320149	353150
<i>Незавершене виробництво</i>	1102	17415	35496	48588	19224	24464
<i>Готова продукція</i>	1103	264437	236541	172460	239786	191819
<i>Товари</i>	1104	318	214	181	2009	6160
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
<i>Депозити перестрахування</i>	1115	0	0	0	0	0
<i>Векселі одержані</i>	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	488971	597492	993066	1368503	1312871
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	27570	36339	54573	63864	329887
з бюджетом	1135	19376	17862	23142	9363	31968
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів</i>	1140	1019	1527	1320	819	899
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків</i>	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	150307	147978	127684	104946	137393
Поточні фінансові інвестиції	1160	520956	690649	111517	0	2992
Гроші та їх еквіваленти	1165	16674	106974	212429	257797	565434
<i>Готівка</i>	1166	5	7	6	3	1
<i>Рахунки в банках</i>	1167	16669	106967	212423	257794	565433
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
<i>Частка перестраховика у страхових резервах</i>	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
<i>резервах довгострокових зобов'язань</i>	1181	0	0	0	0	0
<i>резервах збитків або резервах належних виплат</i>	1182	0	0	0	0	0
<i>резервах незароблених премій</i>	1183	0	0	0	0	0
<i>інших страхових резервах</i>	1184	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7
Інші оборотні активи	1190	1276	2314	314	314	2916
Усього за розділом II	1195	1815737	2139178	2056390	2387431	2959953
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	2734590	3080918	4081831	3451166	4306855
Пасив	Код рядка	Роки				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179528	179528	179528	179528	179528
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	50493	50493	79875	0	0
Додатковий капітал	1410	1012216	1012216	1012216	1012216	58216
<i>Емісійний дохід</i>	1411	0	0	0	0	0
<i>Накопичені курсові різниці</i>	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	69883	84883	84883	84883	84883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	784394	1111505	1579604	2189233	2251093
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(1705864)	(0)
<i>Інші резерви</i>	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	2096514	2438625	2936106	1759996	2573720
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	8180	8410	9035	0	0
<i>Пенсійні зобов'язання</i>	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	111	301747	870669	1404489	1374133
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0	0
<i>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</i>	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
<i>Благодійна допомога</i>	1526	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7
<i>Страхові резерви</i>	1530	0	0	0	0	0
<i>у тому числі:</i>	1531	0	0	0	0	0
<i>резерв довгострокових зобов'язань</i>	1532	0	0	0	0	0
<i>резерв збитків або резерв належних виплат</i>	1533	0	0	0	0	0
<i>резерв незароблених премій</i>	1534	0	0	0	0	0
<i>інші страхові резерви</i>	1535	0	0	0	0	0
<i>Інвестиційні контракти</i>	1540	0	0	0	0	0
<i>Призовий фонд</i>	1545	0	0	0	0	0
<i>Резерв на виплату джек-поту</i>	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	8291	310157	879704	1404489	1374133
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
<i>Короткострокові кредити банків</i>	1600	0	0	0	0	0
<i>Векселі видані</i>	1605	0	0	0	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за:</i>	1610	0	0	0	0	14152
<i>довгостроковими зобов'язаннями</i>						
<i>товари, роботи, послуги</i>	1615	567496	195580	89824	80687	94527
<i>розрахунками з бюджетом</i>	1620	6643	21998	16080	61450	89792
<i>у тому числі з податку на прибуток</i>	1621	3772	15230	6338	42566	80527
<i>розрахунками зі страхування</i>	1625	501	849	1136	1737	1004
<i>розрахунками з оплати праці</i>	1630	12265	1625	7562	10524	10546
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	339	1684	6078	339	1312
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640	0	0	0	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645	0	0	0	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650	0	0	0	0	0
<i>Поточні забезпечення</i>	1660	12688	39025	47005	62055	79540
<i>Доходи майбутніх періодів</i>	1665	0	0	0	0	0
<i>Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків</i>	1670	0	0	0	0	0
<i>Інші поточні зобов'язання</i>	1690	29853	71375	98336	69889	68129
Усього за розділом III	1695	629785	332136	266021	286681	359002

1	2	3	4	5	6	7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	2734590	3080918	4081831	3451166	4306855

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

Таблиця АК.2

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016-2020 рр.

Стаття	Код рядка	Роки				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності						
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2191436	2557002	2787858	3158577	3855776
Повернення податків і зборів	3005	0	10724	23289	49438	33219
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	10664	22917	49426	33201
Цільового фінансування	3010	2195	2214	3152	4415	6193
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0	0	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	17222	37992	32960	11894	30937
Надходження від повернення авансів	3020	4106	1792	4199	7812	3799
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	8654	7113	19522	22976	24859
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	387	796	316	12	1659
Надходження від операційної оренди	3040	0	0	0	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0	0	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0	0	0	0
Інші надходження	3095	1598431	1167282	1633651	427917	104657
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(1097655)	(1730254)	(1492691)	(1430673)	(993397)
Праці	3105	(142521)	(166928)	(245199)	(315714)	(378319)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(31413)	(39380)	(57303)	(72412)	(80332)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(131584)	(121410)	(184237)	(172281)	(253576)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(91030)	(69160)	(113123)	(84402)	(119389)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)	(0)	(0)	(13910)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(40554)	(52250)	(71114)	(87879)	(120277)
Витрачання на оплату авансів	3135	(331686)	(364773)	(598281)	(720683)	(1422800)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(5203)	(0)	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(15117)	(13248)	(12180)	(13723)	(9703)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(2010782)	(1449049)	(1221739)	(348263)	(157309)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	61673	(105330)	693317	609292	765663
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності						
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0	0	1705864	2414
необоротних активів	3205	163	3328	1536	13654	7604
Надходження від отриманих: відсотків	3215	49482	19	574	4743	5001
дивідендів	3220	4974	5755	6397	7110	0
Надходження від деривативів	3225	0	0	0	0	0
Надходження від погашення позик	3230	2206612	236692	160248	101847	57539
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0	0	0	0
Інші надходження	3250	0	0	0	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(7791)	(1239)	(1001000)	(699000)	(12638)
необоротних активів	3260	(86382)	(95123)	(139991)	(151094)	(212391)

1	2	3	4	5	6	7
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(2244144)	(259530)	(142500)	(71160)	(53358)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(1100)	(0)	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(77086)	(111198)	(1114736)	911964	(205829)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності						
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0	0	0	0
Отримання позик	3305	0	7000	7000	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0	0	0	0
Інші надходження	3340	1576997	306957	594264	587230	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)	(0)	(1705864)	(0)
Погашення позик	3350	(0)	(7000)	(7000)	(0)	(0)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(30)	(30)	(67562)	(337975)	(285779)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(1602150)	(0)	(0)	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(25183)	306927	526702	(1456609)	(285779)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(40596)	306927	105283	64647	274055
Залишок коштів на початок року	3405	56982	306927	106974	212429	257797
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	288	(99)	172	(19279)	33582
Залишок коштів на кінець року	3415	16674	106974	212429	257797	565434

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

Фрагмент Приміток до фінансової звітності Приватного акціонерного товариства «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2016 рік, що закінчився 31 грудня 2016 року, підготовленої відповідно до МСФЗ.

Таблиця АЛ.1

Пояснення до коригувань оборотних активів та поточних зобов'язань на дату переходу на МСФЗ

Пояснення до коригувань	Сума, тис. грн.	Рядок активу балансу	Рядок пасиву балансу
Коригування заборгованості за виданими авансами за послуги на суму податкового кредиту з ПДВ	2 425	1130	1690
Коригування заборгованості за виданими авансами за основні засоби на суму податкового кредиту з ПДВ	63	1130	1690
Коригування заборгованості за виданими авансами за запасами на суму податкового кредиту з ПДВ	833	1130	1690
Коригування розрахунків з бюджетом	6	1135	1155
Коригування розрахунків з бюджетом (переплата)	5	1135	1625
Дебетовий залишок ПДВ, не заявлений до відшкодування	1 476	1135	1190

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

Фрагменти Приміток до фінансової звітності Приватного акціонерного товариства «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2020 рр., що закінчився відповідно 31 грудня 2017-2020 рр., підготовленої відповідно до МСФЗ.

Станом на 31 грудня 2017-2020 рр. дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом складалася із (табл. АЛ.2):

Таблиця АЛ.2

Дебіторська заборгованість за іншими розрахунками

Стаття	Станом на 31 грудня 2017 року	Станом на 31 грудня 2018 року	Станом на 31 грудня 2019 року	Станом на 31 грудня 2020 року	Відхилення (2020 р. / 2019 р.)	
					Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
<i>Розрахунки з податку на додану вартість</i>	17 847	23 126	9 341	31 965	22 624	242,20
Розрахунки з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-
Розрахунки з інших податків	15	16	22	3	-19	-86,36
Всього дебіторська заборгованість	17 862	23 142	9 363	3 1968	22 605	241,43

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

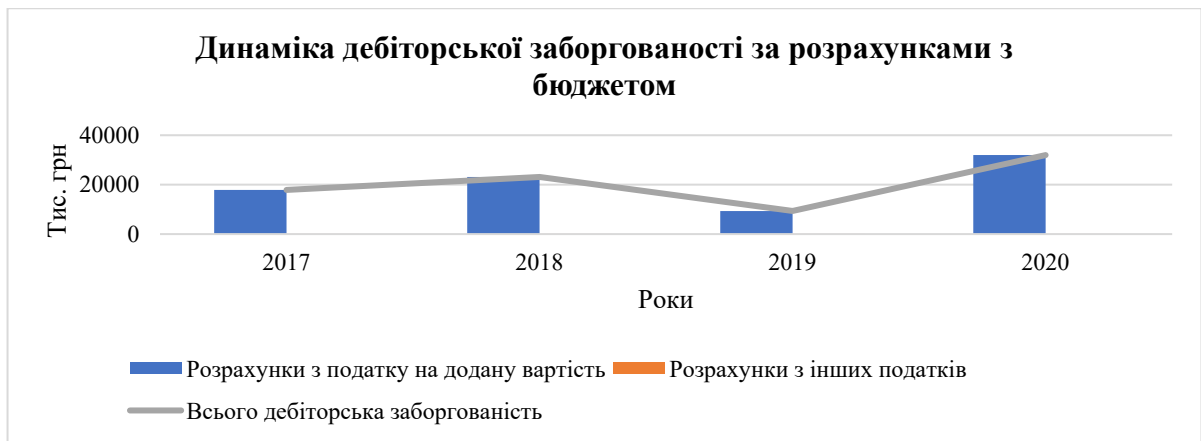

Рис. АЛ.1. Динаміка дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця».

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

Інші оборотні активи ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» представлені наступним чином (табл. АЛ.3):

Таблиця АЛ.3

Інші оборотні активи

Стаття	Станом на 31 грудня 2017 року	Станом на 31 грудня 2018 року	Станом на 31 грудня 2019 року	Станом на 31 грудня 2020 року
Сума ПДВ по неотриманих ПН	528	314	971	2 916
Сума ПДВ за імпортні послуги	1 786	-	-	-
Всього	2 314	314	971	2 916

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

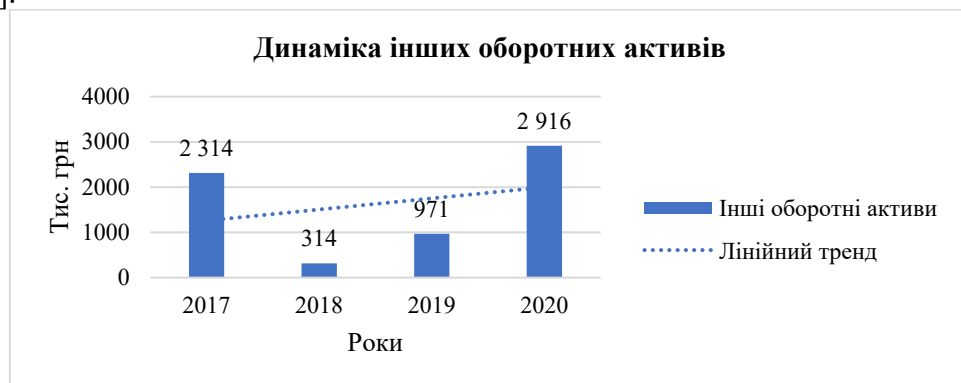

Рис. АЛ. 2. Динаміка інших оборотних активів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця».

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

Інші поточні зобов'язання ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» представлені наступним чином (табл. АЛ.4):

Інші поточні зобов'язання

Стаття	Станом на 31 грудня 2017 року	Станом на 31 грудня 2018 року	Станом на 31 грудня 2019 року	Станом на 31 грудня 2020 року
Сума ПДВ у складі сплачених авансів	3 540	4 889	8 818	15 134
Сума ПДВ з імпорتنних послуг	1 787	-	-	-
Зобов'язання за нарахованими відсотками	13 227	3 927	-	-
Розрахунки зі страхування	22 927	16 731	-	-
Розрахунки з іншими кредиторами	29 894	37 389	51 667	34 194
Контрактне зобов'язання	-	-	9 404	18 801
Всього	71 375	98 336	69 889	68 129

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

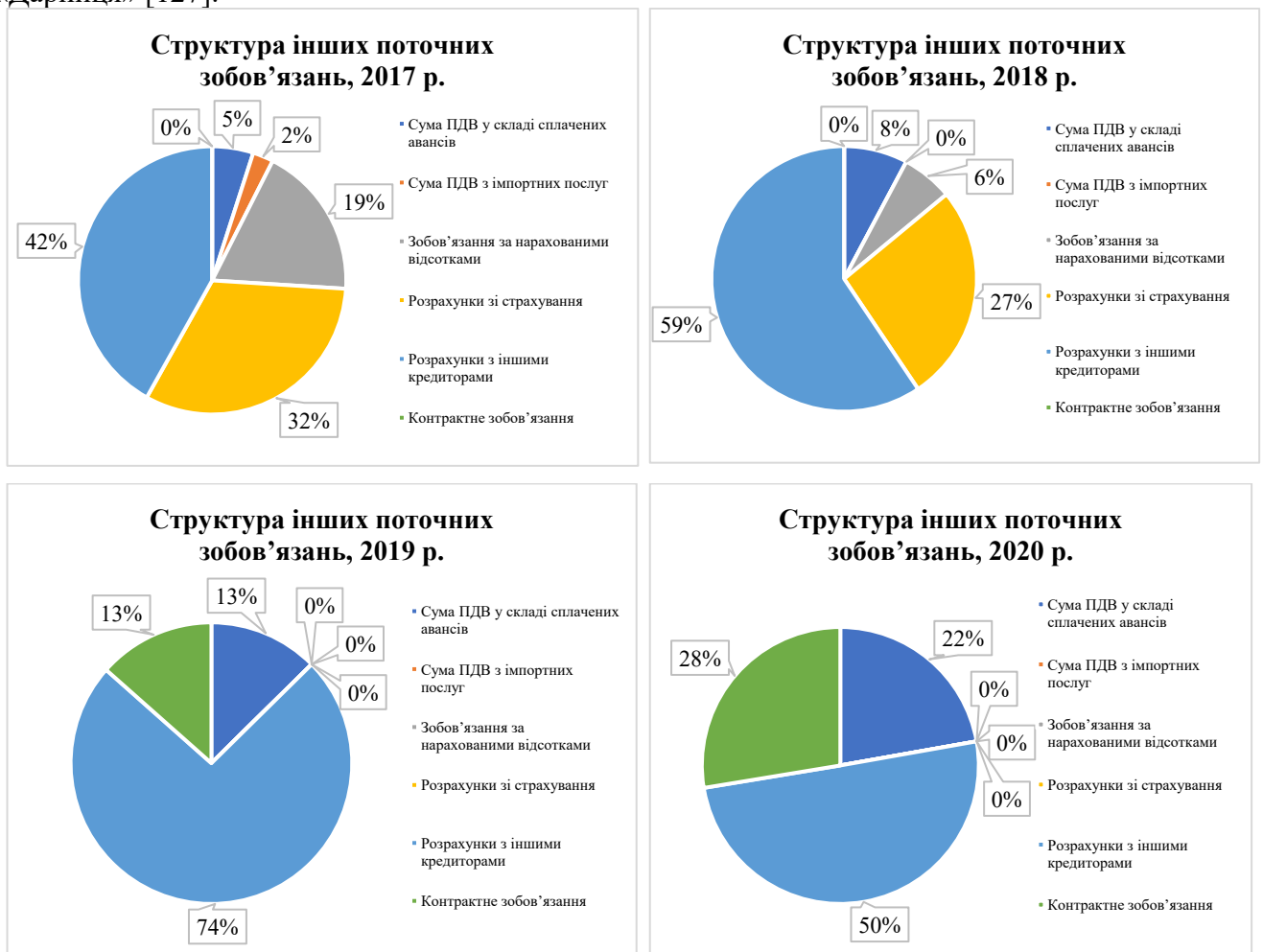

Рис. АЛ.3. Структура інших поточних зобов'язань ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

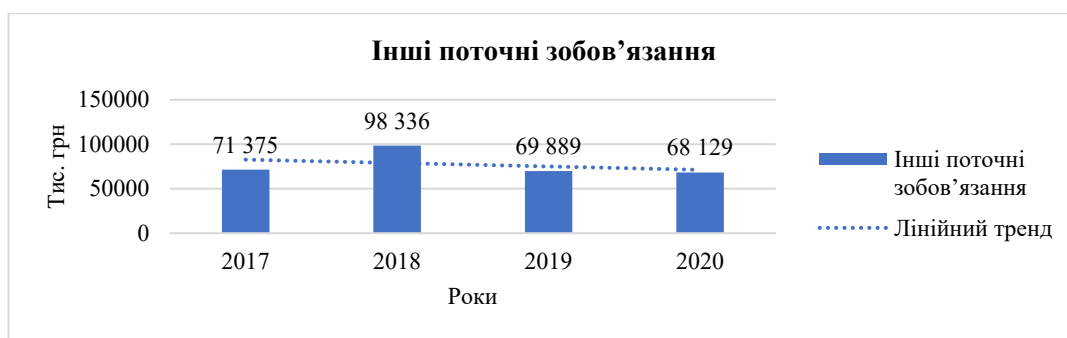

Рис. АЛ.4. Динаміка інших поточних зобов'язань ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

ПЗ з ПДВ в складі інших операційних витрат наведено в табл. АЛ.5.

Таблиця АЛ.5

Інші операційні витрати

Стаття	Станом на 31 грудня 2017 року	Станом на 31 грудня 2018 року	Станом на 31 грудня 2019 року	Станом на 31 грудня 2020 року	Відхилення (2020 р. / 2019 р.)	
					Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
ПЗ з ПДВ	7 120	4 838	7 394	2 768	-4 626	-62,56
...						
Всього	315 839	151 328	203 083	155 608	-47 475	-23,38
Питома вага ПЗ з ПДВ у інших операційних витратах, %	2,25	3,20	3,64	1,78	-1,86	-51,14

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

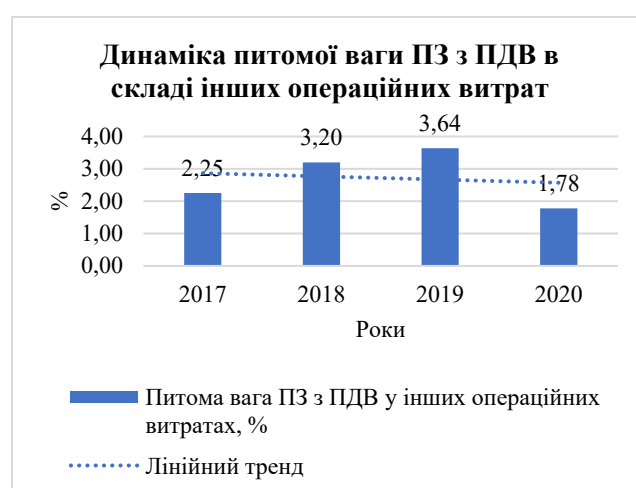
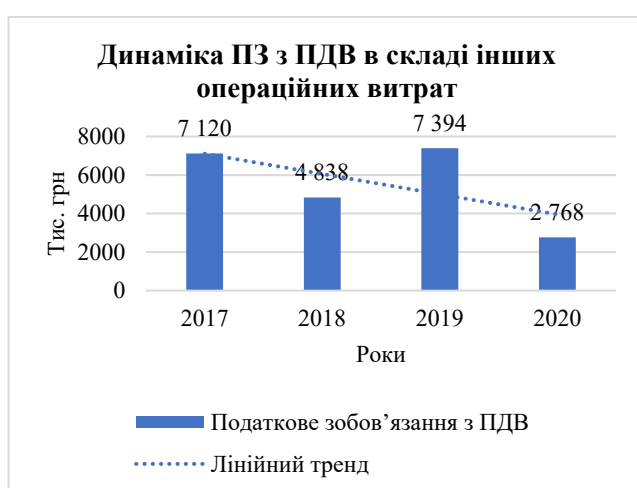

Рис. АЛ.5. Динаміка обсягу та питомої ваги податкового зобов'язання з ПДВ ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [127].

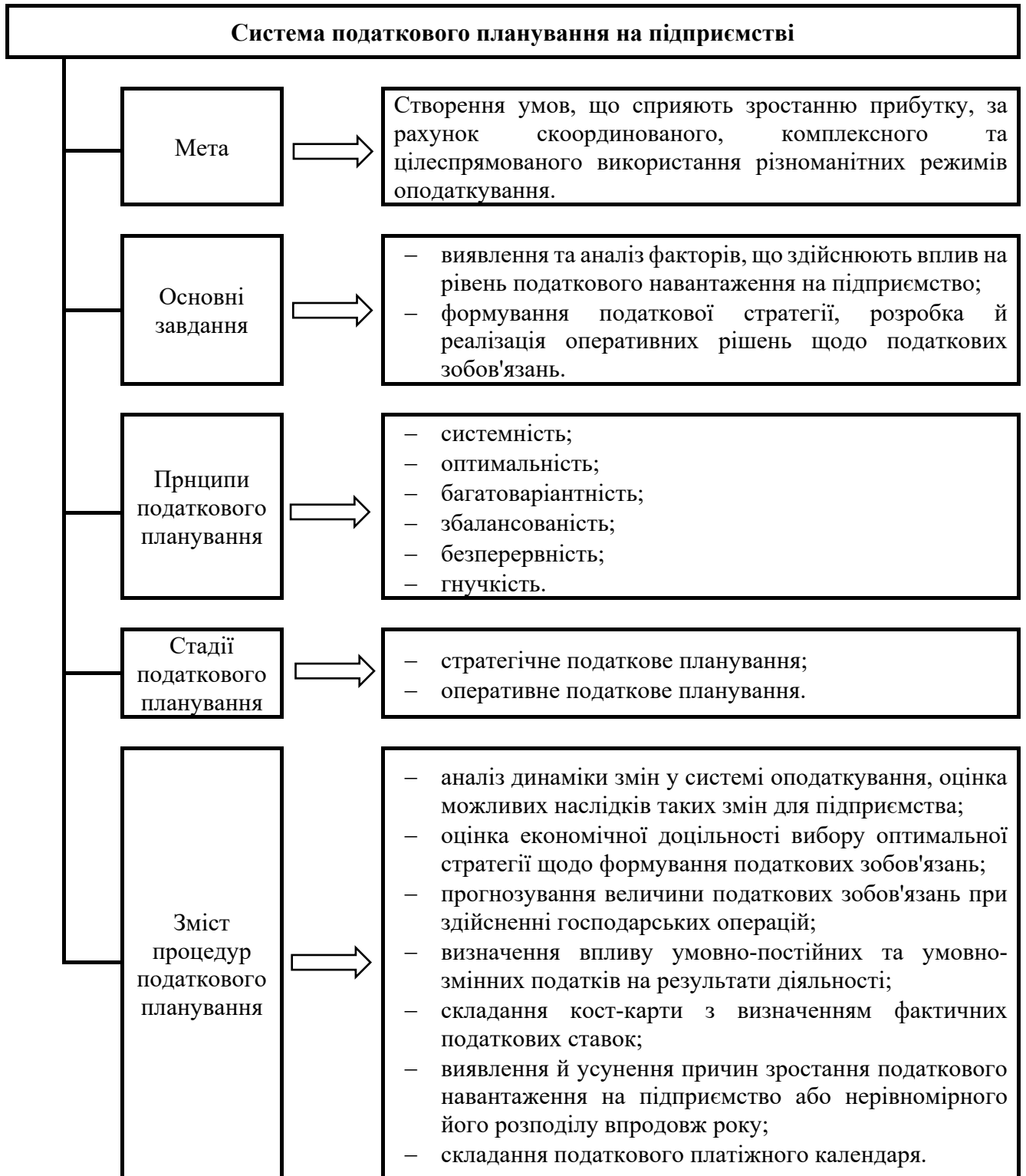

Рис. АМ.1. Основні концептуальні елементи системи податкового планування на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [60].

Методи зменшення податкового навантаження з ПДВ

Метод	Коротка характеристика методу
Метод заміни відносин	Суть методу полягає в тому, що одна і та сама господарська мета (наприклад: придбання майна, отримання доходу тощо) може бути досягнута кількома альтернативними шляхами.
Метод розподілу відносин	Ґрунтується на попередньому методі, проте відмінність полягає в тому, що не вся господарська операція замінюється на іншу, а лише певна її частина.
Метод прямого скорочення об'єкта оподаткування	Реалізація даного методу полягає в зменшенні бази оподаткування.
Метод делегування податків підприємству-сателіту	Полягає у передачі об'єкта оподаткування іншому суб'єкту підприємницької діяльності, який пов'язаний з платником податків.
Метод відстрочення податкового платежу	Застосування даного методу дозволяє перенести момент виникнення ПЗ на подальший податковий період.
Метод пільгового підприємства	Полягає у перенесенні об'єктів оподаткування або видів діяльності під пільговий режим оподаткування, пов'язаний з особливим податковим статусом деяких суб'єктів підприємницької діяльності.

Джерело: складено автором на основі даних [121, 134].